
Ministru kabineta rīkojums Nr. 393

Rīgā 2016. gada 13. jūlijā (prot. Nr. 35 33. §)

Par plānu "Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai 2016.-2020. gadā"

1. Apstiprināt plānu "Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai 2016.-2020. gadā" (turpmāk - plāns).
2. Noteikt Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju par atbildīgo institūciju plāna īstenošanā.
3. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai informāciju par plāna izpildi 2016.-2020. gadā iekļaut Vides politikas pamatnostādņu 2014.-2020. gadam ietekmes izvērtējumā (Ministru kabineta 2014. gada 26. marta rīkojuma Nr. 130 "Par Vides politikas pamatnostādņēm 2014.-2020. gadam" 3.2. apakšpunkts).

Ministru prezidents *Māris Kučinskis*

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības ministra vietā -
tieslietu ministrs *Dzintars Rasnačs*

(Ministru kabineta
2016. gada 13. jūlija
rīkojums Nr. 393)

Plāns "Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai 2016.-2020.gadā"

Rīga, 2016

Saturs

1. Kopsavilkums

2. Esošās situācijas raksturojums jūras vides politikas jomā

- 2.1. Sasaiste ar citiem attīstības plānošanas dokumentiem
- 2.2. Jūras vides stāvoklis un to ietekmējošās slodzes
- 2.3. Jūras vides mērķi

3. Pasākumu programma

- 3.1. Pasākumu programmas izstrādes metodika un process
- 3.2. Esošo un plānoto tautsaimniecības nozaru pasākumu ar ietekmi uz jūras vidi vispārējs izvērtējums
- 3.3. Novērtējums riskam nesasnēgt jūras vides mērķus un labu jūras vides stāvokli
- 3.4. Pasākumi jūras vides mērķu sasniegšanai un LJVS panākšanai
- 3.5. Izņēmuma piemērošana papildu pasākumu ieviešanai un vides mērķu sasniegšanai attiecībā uz D5 "Eitrofikācija"
- 3.6. Pasākumu programmā ietvertie telpiskās aizsardzības pasākumi
 - 3.6.1. Esošie telpiskās aizsardzības pasākumi. Latvijas aizsargājamās jūras teritorijas
 - 3.6.2. Jūras telpiskais plānojums

4. Teritoriālā perspektīva

5. Pasākumu programmas starptautiskā un reģionālā saskaņošana

6. Sabiedrības līdzdalības nodrošināšana

7. Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetu

8. Pārskata sniegšanas un novērtēšanas kārtība

9. Stratēģiskais ietekmes uz vidi un pārrobežu ietekmes novērtējums

Pielikumi

- 1. **pielikums.** Saikne starp nozaru radīto spiedienu, slodzēm, jūras vides mērķiem un stāvokli raksturojošiem kritērijiem.
- 2. **pielikums.** Esošo un plānoto tautsaimniecības nozaru pasākumu ar ietekmi uz jūras vidi vispārējs izvērtējums.
- 3. **pielikums.** Novērtējums riskam nesasnēgt jūras vides mērķus un labu jūras vides stāvokli.
- 4. **pielikums.** Izņēmuma piemērošana papildus pasākumu ieviešanai un vides mērķu sasniegšanai attiecībā uz D5 "Eitrofikācija".

Izmantotie saīsinājumi

Direktīva	Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 17.jūnija Direktīva 2008/56/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā (Jūras stratēģijas pamatdirektīva)
EEZ	ekskluzīvā ekonomiskā zona

EK	Eiropas Komisija
ES	Eiropas Savienība
ESI fondi	Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Eiropas Sociālais fonds, Kohēzijas fonds, Eiropas lauksaimniecības fonds lauku attīstībai, Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds
HELCOM	Baltijas jūras vides aizsardzības komisija (Helsinku komisija)
ISS	invazīvās svešās sugas
IVN	ietekmes uz vidi novērtējums
ĪADT	Ķpaši aizsargājama dabas teritorija
JVM	jūras vides mērķis
LHEI	Latvijas Hidroekoloģijas institūts
LVĢMC	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
LJVS	labs jūras vides stāvoklis
MK	Ministru kabinets
UBAP	upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāni
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Izmantoto terminu skaidrojums

Pasākums - jebkura rīcība nacionālā, reģionālā, Eiropas Savienības vai starptautiskā līmenī, kuras rezultātā tiek panākts vai saglabāts labs jūras vides stāvoklis un tiek sasniegti noteikti jūras vides mērķi.

Lai visā Eiropas Savienībā nodrošinātu vienotu pieeju Direktīvas prasību interpretācijai, pasākumus iedala "esošos (pamata)" un "papildu" pasākumos.

Esošie (pamata) pasākumi:

- LJVS sasniegšanai un saglabāšanai nozīmīgi pasākumi, kuri ir pieņemti saistībā ar citām politikām un ir jau ieviesti (**1a**);
- LJVS sasniegšanai un saglabāšanai nozīmīgi pasākumi, kuri ir pieņemti saistībā ar citām politikām, bet vēl nav ieviesti vai arī ieviesti nepilnīgi (**1b**).

Papildu pasākumi:

- papildu pasākumi LJVS sasniegšanai un saglabāšanai, kuri balstās uz esošu ES tiesību aktu un starptautisku līgumu ieviešanas procesiem, bet pārsniedz to noteiktās prasības (**2a**);
- papildu pasākumi LJVS sasniegšanai un saglabāšanai, kuri nav saistīti ar esošiem ES tiesību aktiem un starptautiskiem līgumiem (**2b**).

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 17.jūnija Direktīva 2008/56/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā jeb Jūras stratēģijas pamatdirektīva (turpmāk - Direktīva) nosaka Eiropas Savienības dalībvalstu atbildību par laba jūras vides stāvokļa panākšanu līdz 2020.gadam to jurisdikcijā esošajos jūras ūdeņos. Direktīvas prasības ir pārņemtas ar Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likumu (turpmāk - Likums) un Ministru kabineta 2010.gada 23.novembra noteikumiem Nr.1071 "Prasības jūras vides stāvokļa novērtējumam, laba jūras vides stāvokļa noteikšanai un jūras vides mērķu izstrādei".

Atbilstoši Direktīvas un Likuma prasībām, Latvijai ir jāizstrādā un jāīsteno jūras stratēģija, kas ir vispusīgs, secīgi izstrādātu sistemātisku pasākumu kopums, lai panāktu un saglabātu labu jūras vides stāvokli, novērstu jūras vides stāvokļa pasliktināšanos Latvijas jurisdikcijā esošajos jūras ūdeņos. Jūras stratēģija ietver:

- 1) jūras vides stāvokļa sākotnējo novērtējumu (turpmāk - jūras novērtējums), laba jūras ūdeņu vides stāvokļa definēšanu, vides kvalitātes mērķu un rādītāju noteikšanu (2012.g.);
- 2) jūras vides monitoringa programmas izstrādi (2014.g.);
- 3) pasākumu programmas izstrādi (2015.g.) un īstenošanu.

1. Kopsavilkums

Saskaņā ar Likuma 12.pantu Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk - Ministrija) ir izstrādājusi plānu "Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai 2016.-2020.gadā" (turpmāk - Programma), kas ir jūras stratēģijas izstrādes noslēdzošais posms Direktīvas īstenošanā laikā no 2010.gada līdz 2015.gadam. **Programmas mērķis** ir noteikt nepieciešamos pasākumus **stratēģiskā mērķa** - laba jūras vides stāvokļa panākšanai un saglabāšanai Latvijas jurisdikcijā esošajos jūras ūdeņos atbilstoši Direktīvas un Likuma prasībām. Tās **sagaidāmais rezultāts** - īstenojot Programmā paredzētos pasākumus, tiek sasniegti uz jūras novērtējuma pamata noteiktie jūras vides mērķi un tiek saglabāts vai panākts labs jūras vides stāvoklis Latvijas jurisdikcijā esošajos jūras ūdeņos, kā tas noteikts Direktīvā un Vides politikas pamatnostādņēs 2014.-2020.gadam. **Definētajiem jūras vides mērķiem atbilstošie rīcības virzieni stratēģiskā mērķa sasniegšanai ir norādīti 2.tabulā.**

Programmas izstrāde balstīta uz 2012.gadā Latvijas Hidroekoloģijas institūta izstrādāto jūras novērtējumu, laba jūras vides stāvokļa (LJVS) definējumu un noteiktajiem jūras vides mērķiem (JVM)¹. Līdztekus vides stāvokļa vērtējumam, jūras novērtējums ietver gan slodžu uz jūras vidi analīzi, gan jūras izmantošanas ekonomisko un sociālo analīzi, tai skaitā, novērtējumu nākotnes attīstības tendencēm jūras izmantošanā (sauktu par "bāzes scenāriju").

Lai Programmu izstrādātu atbilstoši Direktīvā un Likumā noteiktajām prasībām, papildus 2012.gada jūras novērtējumam 2014. gadā un 2015.gadā veikti pētījumi projektu ietvaros².

Pētījumu rezultātā ir izstrādāti pētniecisko datu analīzē pamatoti priekšlikumi Programmā iekļaujamiem papildu pasākumiem, kā arī to tehniskās iespējamības novērtējums.

Programmas sagatavošanas metodika izstrādāta, ņemot vērā Direktīvas un Likuma prasības attiecībā uz Programmas izstrādi, Direktīvas kopējās ieviešanas stratēģijas ietvaros sagatavotās rekomendācijas³ un ieteikumus koordinētai nacionālo pieeju izstrādei Baltijas jūras reģionā (*HELCOM* ietvaros). Ņemta vērā arī pieredze un prakse citās ES dalībvalstīs, prasības ziņošanai atbilstoši Direktīvas 13.9.pantam, kā arī Latvijā pieejamā informācijas un zināšanu bāze. Detalizēts metodikas izklāsts pieejams Priekšizpētes Noslēguma ziņojumā⁴. Programmas izstrādes process aprakstīts šī dokumenta 3.nodaļā "Pasākumu programma".

Jūras vidi ietekmē liels skaits citu jomu un nozaru politiku, piemēram, jaunā Kopējā Zivsaimniecības politika (KZP) un Kopējā Lauksaimniecības politika (KLP). Ievērojama daļa tajās paredzēto pasākumu vēl nav pabeigti, atsevišķi vēl tikai tiek plānoti. Programmas izstrādes gaitā tika izvērtēts, kādi pasākumi izriet no Latvijai saistošajiem starptautiskajiem līgumiem, Eiropas Savienības un Latvijas tiesību aktiem gan vides aizsardzības, gan citās jomās, kāds ir pasākumu ieviešanas statuss, kādus uzlabojumus jūras vides stāvoklī līdz 2020.gadam šie pasākumi spēj nodrošināt⁵. Jūras vides stāvokļa uzlabošanai un piesārņojuma slodzes samazināšanai no sauszemes avotiem šobrīd nozīmīgākais ir pasākumu kopums, ko paredz upju baseinu apsaimniekošanas plāni (turpmāk - UBAP) 2016.-2021.gadam⁶. Visu UBAP plānoto pasākumu īstenošana varētu dot ievējamu pozitīvu efektu, it īpaši, lai samazinātu eitrofikācijas apmērus.

Spēkā esošo (pamata) pasākumu pilnīga īstenošana kopumā varētu uzlabot jūras vides stāvokli. Tomēr ir secināts, ka ar tiem vien nav pietiekami, lai panāktu labu jūras vides stāvokli. Tāpēc ir identificēti un Programmā iekļauti jauni papildu pasākumi eitrofikācijas, invazīvo sugu un jūru piesārņojošo atkritumu mazināšanai, telpiskās aizsardzības pasākumi attiecībā uz aizsargājāmām jūras teritorijām un jūras telpiskā plānošana kā efektīvs instruments jūras resursu ilgtspējīgai izmantošanai. Bez tam Programmā paredzēti izpētes pasākumi zināšanu un informācijas bāzes uzlabošanai (zinātniskās pētniecības projekti).

Pētījumu rezultāti liecina, ka visu esošo un papildu pasākumu īstenošana būtiski samazinātu antropogēno slodzi uz jūras vidi un uzlabotu jūras vides stāvokli. Vienlaikus ir zinātniski pierādīts, ka labu jūras vides stāvokli nebūs iespējams panākt līdz 2020.gadam, jo jūras ekosistēma spēj atveseļoties tikai vairāku gadu desmitu laikā, turklāt plānoto pasākumu efekts parādās ilgākā laikā. Tāpēc Programma paredz **izņēmuma** gadījumu attiecībā uz **eutrofikāciju**. Zinātniskie pētījumi pierāda, ka izmaiņas Baltijas jūrā notiek ar lielu laika nobīdi, ko nosaka Baltijas jūras iekšējie biogeoķīmiskie procesi. Saskaņā ar kopējo izpratni par Baltijas jūrā notiekošo procesu laika skalu, ir atzīts, ka, īstenojot pasākumus jūras vides stāvokļa uzlabošanai, var paiet vismaz 30 līdz 50 gadi, līdz tiek sasniegts vēlamais stāvoklis. Eitrofikācijas gadījumā ir pamatoti noteikt, ka 2020.gadā labs vides stāvoklis Latvijas jūras ūdeņos netiks sasniegts Baltijas jūras dabīgo apstākļu dēļ un ir pamatoti piemērot izņēmumu atbilstoši Likuma 16.panta otrajai daļai (Direktīvas 14.panta 1.punkta e) daļai).

Jūras stratēģijas, t.sk. Programmas, izstrādāšanas un īstenošanas koordinēšanai ir izveidota Jūras vides padome⁷. Lai nodrošinātu to, ka visām ieinteresētajām pusēm un sabiedrībai ir efektīvas iespējas piedalīties pasākumu programmas izstrādē un apspriešanās, Programmas izstrādes gaitā (2014-2016) notika konsultācijas ar iesaistītajām pusēm, tai skaitā, ar piekastes pašvaldību pārstāvjiem un attiecīgo tautsaimniecības nozaru pārstāvjiem, kā arī tika informēta Jūras vides padome un Latvijas Ostu, tranzīta un loģistikas padome, noorganizēti divi semināri (2014.un 2015.gadā). Programmas projekta sabiedriskā apspriešana notika saskaņā ar normatīvajiem aktiem par informācijas atklātību un sabiedrības līdzdalību attīstības plānošanas procesā. Ministrijas tīmekļa vietnē tika publicēts paziņojums par sabiedrisko apspriešanu, kas notika no 2016.gada 24.marta līdz 25.aprīlim. Priekšlikumi un komentāri netika saņemti.

Ievērojot Direktīvā noteikto reģionālās sadarbības princīpu, Programma ir koordinēta un saskaņota Baltijas jūras reģiona līmenī Helsinku komisijas (*HELCOM*) ietvaros, kā arī sadarbojoties

ar citām ES dalībvalstīm un valstīm, ar kurām Latvijai ir jūras robeža. Reģionālās sadarbības ietvaros koordinēti veicamie pasākumi, lai panāktu LJVS, ir apkopoti visu Baltijas jūras reģiona ES dalībvalstu kopīgi izstrādātā HELCOM dokumentā⁸, kas veido katras dalībvalsts, t. sk., Latvijas, Programmas reģionālo komponenti. Programmas koordinācija ES līmenī notika Direktīvas ieviešanai izveidoto darba grupu ietvaros.

Programmā ietverti pasākumu īstenošanas rezultātā panāktais jūras vides stāvokļa uzlabojums pozitīvi ietekmēs piekrastes ekonomisko izaugsmi (īpaši tūrisma nozari un zvejniecību), palielināsies piekrastes rekreatīvā vērtība, kas būs ieguvums iedzīvotāju atpūtai, veselībai un labklājībai kopumā. Sagaidāms, ka Programmai būs pozitīva ietekme uz jūras vides kvalitāti ārpus Latvijas jūras robežām, jo paredzēto pasākumu mērķis ir nodrošināt vides stāvokļa uzlabošanu Latvijas jūras ūdeņos. Lai panāktu lielāku pozitīvu efektu uz Baltijas jūras vidi, Latvija piedalīsies reģionālā mērogā kopīgi īstenojamajos pasākumos, t.sk., HELCOM Reģionālā rīcības plāna jūru piesārņojošo atkritumu jomā.

2. Esošās situācijas raksturojums jūras vides politikas jomā

Vides politikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam (turpmāk - VPP2020)⁹ prioritātē "Ūdens resursi un Baltijas jūra" ir noteikts politikas mērķis "Nodrošināt labu ūdeņu stāvokli un to ilgtspējīgu izmantošanu". VPP2020 Informatīvās daļas 12.nodaļā "Turpmākās rīcības plānojums" kā viens no galvenajiem norādīts šāds pasākums "F1.3.Izstrādāt jūras stratēģiju (pasākumu kopums), tai skaitā izstrādāt un īstenot pasākumu programmu, lai panāktu labu jūras vides stāvokli un ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam stratēģisko mērķi jūras vides aizsardzībai". Sagaidāmais rezultāts - Programmas īstenošanas rezultātā palielināsies labā stāvoklī esošu jūras ūdeņu īpatsvars.

VPP2020 Informatīvajā daļā atspoguļots visaptverošs esošās situācijas raksturojums vides aizsardzības politikā, tostarp, jūras vides aizsardzības jomā, sniedzot ieskatu horizontālajos jautājumos, kā arī detalizētu analīzi tematiskajā sadaļā "Ūdens resursi un Baltijas jūra."

2.1. Sasaiste ar citiem attīstības plānošanas dokumentiem

Stratēģija "**Eiropa 2020 - gudras, ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes stratēģija**" (turpmāk - stratēģija "Eiropa 2020") (2010. gada 17. jūnijs) atzīmē, ka piekrastes un jūrlietu nozarēm ir ievērojams potenciāls attiecībā uz ilgtspējīgu izaugsmi un ir būtiska nozīme stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanā.

Eiropas Savienības integrētās jūrlietu politikas (IJP) vides pīlārs ir Direktīva . IJP mērķis ir atbalstīt jūru un okeānu ilgtspējīgu attīstību un izveidot koordinētu, saskaņotu un pārredzamu lēmumu pieņemšanas mehānismu saistībā ar ES nozaru politikas virzieniem, kas ietekmē jūras un jūrlietu nozares, vienlaikus sasniedzot labu vides stāvokli, kā tas noteikts Direktīvā. Direktīva nosaka ekosistēmas pieeju kā galveno principu, lai nodrošinātu vides aizsardzības interešu integrāciju citās politikās (kopējā zivsaimniecības politikā, kopējā lauksaimniecības politikā, jūras transporta un citās jomās, kuras visvairāk ietekmē jūras vidi) laba jūras vides stāvokļa panākšanai. IJP un Direktīva nosaka jūras telpisko plānošanu kā ekosistēmas pieejas piemērošanas instrumentu, lai panāktu līdzsvaru starp jūras vides aizsardzības un jūras teritorijas izmantošanas interesēm, kā arī jūras un piekrastes resursu ilgtspējīgu izmantošanu.

Eiropas Komisijas iniciatīva "**Jūras nozaru izaugsme**" (*Zilā izaugsme, Blue Growth*)¹⁰ uzskatāma par stratēģijas "Eiropa 2020" jūrlietu dimensija, kuras mērķis ir izmantot līdz šim neapzināto Eiropas okeānu, jūru un piekrastes potenciālu nodarbinātības un izaugsmes jomā, atzīmējot, ka par izaugsmes un inovācijas dzinējspēku var kļūt arī vides jomā izvirzītie mērķi. Nozīmīgākās jau uzsāktās iniciatīvas ir Direktīvas kā IJP vides pīlāra, kā arī jūras telpiskās plānošanas un piekrastes zonas pārvaldības ieviešana. Lai gūtu maksimālo labumu no jūras un tās resursu potenciāla izmantošanas, nepieciešami atbilstoši ieguldījumi un pētniecības darbs, atbalsts jūras pētniecības attīstībai; ilgtspējīga, uz ekosistēmas pieeju balstīta jūras vides izmantošana ir priekšnoteikums konkurētspējīgas jūras ekonomikas izaugsmei; ir nepieciešama integrēta pieeja jūrlietām, tai skaitā, jūras telpiskā plānošana¹¹.

Eiropas Komisijas **Bioloģiskās daudzveidības stratēģijā** noteikti prioritārie darbības virzieni 6 jomās globālās bioloģiskās daudzveidības stratēģijas ieviešanai ES.

ES Stratēģijas Baltijas jūras reģionam (SBJR)¹² trīs vispārīgie mērķi - glābt jūru, apvienot reģionu un celt labklājību - saskan ar stratēģijas "Eiropa 2020" mērķiem, proti, veicināt gudru, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. SBJR Rīcības plānā paredzētās rīcības mērķa "Glābt jūru" panākšanai politikas jomās biogēnu un bīstamo vielu piesārņojuma mazināšanai, tīras un drošas kuģošanas veicināšanai, kā arī horizontālajās darbībās "Klimats" un "Telpiskā plānošana" veicina Direktīvā un HELCOM nosprausto jūras vides mērķu panākšanu.

HELCOM Baltijas jūras rīcības plāns (2007) (turpmāk - HELCOM BJR)¹³ nosaka reģionālā, starptautiskā un nacionālā līmenī nepieciešamās rīcības laba jūras vides stāvokļa panākšanai līdz 2021.gadam Baltijas jūras videi nozīmīgākajās jomās: eitrofikācija, bīstamās vielas, bioloģiskā daudzveidība un jūrlietas. HELCOM Ministru deklarācija (Kopenhāgena, 2013)¹⁴ nosaka aktualizētus uzdevumus HELCOM BJR noteiktā laba jūras vides stāvokļa panākšanai, t.sk., nosaka precizētus eitrofikācijas samazināšanas mērķus katrai HELCOM dalībvalstij. Latvijai noteiktais biogēnu samazināšanas mērķis slāpeklim ir 1670 tonnas un fosforam 220 tonnas gadā. Ne vēlāk kā 2016.gadā, jāuzsāk īstenot pasākumi, lai līdz maksimāli pieļaujamajam līmenim samazinātu biogēnu noplūdi jūrā, kā arī biogēnu slodzi no ūdens un gaisa pārnesei.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam (Latvija 2030) prioritātei "Daba kā nākotnes kapitāls" noteiktais attīstības virziens ir dabas vērtību un pakalpojumu ilgtspējīga

apsaimniekošana. Dabas kapitālu veido ekosistēmu (jūra, mežs u.c.) elementu kopums, kas rada un uztur cilvēces eksistencei nepieciešamus dabas resursus un ekosistēmu pakalpojumus. Dabas kapitāla pieeja ir jāintegrē vides, ekonomikas, telpiskās un reģionālās attīstības un zemes politikā. Ekosistēmu produktu un pakalpojumu izvērtējums ir jāizmanto visos politikas analīzes, veidošanas un īstenošanas posmos. *Latvija 2030* telpiskās attīstības perspektīva kā vienu no nacionālo interešu telpām definē Baltijas jūras piekrasti - vienu no Latvijas lielākajām vērtībām, kur dabas un kultūras mantojuma saglabāšana jālīdzsvaro ar ekonomiskās attīstības veicināšanu. Jāizstrādā un praksē jāievieš piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādnes, kā arī jāizstrādā jūras telpiskais plānojums valsts teritoriālajiem ūdeņiem un ekskluzīvajai ekonomiskajai zonai saistībā ar sauszemes daļu.

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam (NAP2020). Prioritātes "Izaugsmi atbalstošas teritorijas" rīcības virziena "Dabas un kultūras kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana" mērķis ir "saglabāt dabas kapitālu kā bāzi ilgtspējīgai ekonomiskajai izaugsmei un sekmēt tā ilgtspējīgu izmantošanu, mazinot dabas un cilvēka darbības radītos riskus vides kvalitātei."

Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādnes 2011.-2017.gadam¹⁵ nosaka, ka piekrastes nozīmīgākā vērtība un attīstības resurss ir vienotais dabas un kultūras mantojums; attīstības pamatprincips ir ilgtspējīga attīstība. Pamatnostādnes uzdod izstrādāt valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastei.

Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019.gadam¹⁶. Lai sasniegtu reģionālās politikas mērķus, viens no pamatnostādnēs noteiktajiem rīcības virzieniem ir atbalstīt Baltijas jūras piekrasti kā "Latvija 2030" noteikto funkcionālo mērķteritoriju. Mērķis: Veidot Baltijas jūras Latvijas piekrasti kā saimnieciski aktīvu un kvalitatīvu dzīves, biznesa, kultūrvides un rekreācijas telpu, efektīvi izmantojot piekrastes resursus. Papildus piekrastes teritorijai tiks sniegts atbalsts arī vides kvalitātes nodrošināšanai (t.sk. ūdenssaimniecības infrastruktūras un atkritumu apsaimniekošanas uzlabošanai) un atjaunojamo energoresursu, kas pieejami piekrastē, izmantošanai saskaņā ar VPP2020 un nacionālo stratēģiju par pielāgošanos klimata pārmaiņām.

Transporta attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam¹⁷. Ilgtspējas pamatprincipa ievērošana transporta nozarē nozīmē paaugstināt konkurētspēju un nodrošināt augstas kvalitātes mobilitātes pakalpojumus, vienlaicīgi efektīvāk un videi draudzīgi izmantojot resursus, tādējādi panākot vides un ekonomisko faktoru sabalansētību. Rīcības virziena "Latvija - ilgtspējīgs transporta un loģistikas pakalpojumu sniedzējs" īstenošanai noteikti tādi uzdevumi kā Latvijas lielo un mazo ostu attīstība, starptautiskajiem un ES standartiem atbilstošas, ilgtspējīgas jūrmiecības apakšnozares stabili izaugsmi, kas paredz tādas pasākumus kā nacionālās SafeSeaNet sistēmas pilnveidošanu, galveno kuģu ceļu jūrā uzmrīšana (atbilstoši HELCOM Ministru deklarāciju (2010, 2013) prasībām) u.c.

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.-2020.gadam paredz atkritumu rašanās novēršanu, kā arī sabiedrības informēšanas un izglītības pasākumus.

Rīcības programma zivsaimniecības attīstībai 2014-2020.gadam (turpmāk - ZRP-2020). ZRP-2020 noteiktā ES prioritāte (1) "Veicināt vides ziņā ilgtspējīgu, resursu ziņā efektīvu, inovatīvu, konkurētspējīgu un uz zināšanām balstītu zvejniecību" definē īpašo mērķi zvejniecības negatīvās ietekmes uz jūras vidi novēršanai, kur pasākumu aktivitātes vērstas uz bioloģiskās daudzveidības un vides kvalitātes saglabāšanu. Savukārt ES prioritātes (6) "Veicināt integrētās jūrlietu politikas īstenošanu" EJZF atbalstāmā pasākuma "Zināšanu uzlabošana jūras vides stāvokļa jomā" īstenošana veicinās pasākumu programmai nepieciešamās zinātniskās bāzes veidošanu.

Latvijas lauku attīstības programma 2014.-2020.gadam. Salīdzinot ar iepriekšējo plānošanas periodu, lielāks uzsvars likts uz ekonomiskās izaugsmes pasākumu salāgošanu ar vides aizsardzības un klimata mērķiem, piemēram, investīcijām, atbalstu bioloģiskai lauksaimniecībai, agrovīdēs pasākumiem, zināšanu veicināšanai un teritorijām ar dabas ierobežojumiem. Videi draudzīgu saimniekošanas metožu veicināšana var mazināt virszemes ūdensobjektos un Baltijas jūrā nonākušā biogēnā piesārņojuma apjomu.

2.2. Jūras vides stāvoklis un to ietekmējošās slodzes

Baltijas jūras ekosistēmas jutīgumu pret ārējo iedarbību nosaka gan dabiskie apstākļi, gan slodze, ko rada antropogēnā ietekme tās sateces baseinā. Ļoti lēnās ūdens apmaiņas starp Baltijas jūru un Ziemeļjūru dēļ jūrā ievadītās kaitīgās vielas tur saglabājas ilgstoši un var akumulēties jūras barības ķēdē līdz dzīvajiem organismiem toksiskam līmenim. Arvien aktuālāka problēma ir svešo sugu parādīšanās. Tomēr **galvenā problēma ir eitrofikācija**, kas veicina sistēmas funkcionēšanas līdzsvara izjaukšanu, ietekmē bioloģisko daudzveidību un gandrīz visi

Baltijas jūras rajoni ir klasificējami kā neatbilstoši labam vides stāvoklim¹⁸. Monitoringa rezultāti liecina, ka relatīvi lielas smago metālu slodzes jūrā nonāk ar Daugavas ūdeņiem¹⁹.

Jūras vides stāvoklis Latvijas teritoriālajiem un EEZ ūdeņiem ir vērtēts 2012.gada jūras novērtējuma ietvaros²⁰. Konstatēts, ka lielā daļā gadījumu jūras vides stāvoklis neatbilst LJVS definīcijai un atsevišķos gadījumos vides mērķus un atbilstošos rādītājus nav iespējams noteikt kvantitatīvi. Kā būtiskākā problēma ir jāatzīmē rādītāju trūkums lielākajai daļai LJVS raksturojošo kvalitatīvo raksturlielumu (turpmāk arī - raksturlielums vai D). Tāpēc vairākiem raksturlielumiem (D2, D4, D6, D7, D8, D10, D11) novērtējumu nebija iespējams veikt. Savukārt jūras vides stāvokļa novērtēšana atbilstoši raksturlieluma D1 kritērijiem bija iespējama tikai pēc viena rādītāja, kā rezultātā iegūtais novērtējums "labs stāvoklis" ir ar ļoti zemu ticamību. Novērtējums pēc eitrofikācijas (D5) kritērijiem kopumā saskan ar Baltijas jūras kopējo novērtējumu un atbilst "sliktam stāvoklim". Savukārt piesārņojošo vielu līmeņi pārtikā izmantojamo jūras bioloģisko organismu audos kopumā ir vērtējami kā atbilstoši EK noteiktajiem līmeņiem.

Jūras vides sabalansētu attīstību traucē dažādas slodzes un ietekmes - fiziski bojājumi un zaudējumi, hidroloģisko procesu traucējumi, piesārņojums ar bīstamām vielām, eitrofikācija un bioloģiskie traucējumi. Lai panāktu labu jūras vides stāvokli, nepieciešams samazināt šo slodzi ietekmi. Viena veida slodzes parasti rada dažādām tautsaimniecības nozarēm piederīgas saimnieciskās darbības. Šobrīd pieejamās informācijas un zināšanu apjoms ir nepietiekams, lai precīzi kvantitatīvi novērtētu katru avota īpatsvaru kopējā slodzē. Tāpēc tika ņemta vērā citu valstu pieredze un vietējo ekspertu vērtējums, lai noteiktu nozares, kas visvairāk ietekmē jūras vides stāvokli. Izvērstu skaidrojumu un shematisku attēlojumu saiknei starp nozaru radīto spiedienu, slodzēm, katru no jūras vides mērķiem un jūras vides stāvokļa raksturlielumiem skatīt 1.pielikumā.

2.3. Jūras vides mērķi

Labu jūras vides stāvokļa sasniegšanai Latvijā ir noteikts 7 mērķu kopums. Mērķi noteikti tā, lai maksimāli efektīvi varētu plānot un īstenot labu jūras vides stāvokļa panākšanai nepieciešamos pasākumus, kā arī ņemot vērā galvenās jūras vides stāvokli ietekmējošās slodzes. Latvijā noteiktie jūras vides mērķi, tiem atbilstošie jūras vides stāvokli raksturojošie kvalitatīvie raksturlielumi²¹ (D²²) un sasniedzamais rezultāts atspoguļoti 1.tabulā.

1. tabula. Latvijas jūras ūdeņiem noteikto jūras vides mērķu saikne ar jūras vides stāvokli raksturojošajiem kvalitatīvajiem raksturlielumiem (D)

Jūras vides mērķi	Jūras vides stāvokli raksturojošie kvalitatīvie raksturlielumi ("D")	Sagaidāmais stāvoklis, sasniedzot JVM
JVM1: Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas	D1 Bioloģiskā daudzveidība	Antropogēno aktivitāšu ietekme uz jūras biotopiem un sugām ir tādā līmenī, kas neatstāj negatīvu un paliekošu efektu uz tiem.
	D2 Svešās sugas	
	D4 Barības ķēdes	
	D6 Jūras dibena integritāte	
JVM2: Jūras resursu izmantošana ir ilgtspējīga un nedegradē ekosistēmu	D3 Komerciāli izmantotās zivis	Jūras resursu izmantošana nepārsniedz līmeni, pie kura notiek jūras ekosistēmas degradācija. Šeit ir iekļaujama resursu izmantošanas tiešā un netiešā ietekme.
JVM3: Eitrofikācija nerada negatīvu ietekmi uz Jūras ekosistēmu	D5 Eitrofikācija	Eitrofikācijai sasniedzot kritisko līmeni, ir novērojami tās negatīvie efekti uz jūras vidi. Eitrofikācija ir pieļaujama līmenī, kas nerada šādus negatīvos efektus.
JVM4: Jūrai raksturīgs hidromorfoloģisks stāvoklis	D7 Izmaiņas hidrogrāfiskajos apstākļos	Jūrā netiek veiktas darbības, kas izmaina jūrai raksturīgo hidromorfoloģisko stāvokli.
JVM5: Piesārņojošo vielu koncentrāciju līmenis nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu	D8 Piesārņojošo vielu koncentrācijas jūras vidē, t.sk. attiecībā uz naftas piesārņojumu	Piesārņojošo vielu slodzi samazinājums līdz līmenim, kas nerada piesārņojošo vielu koncentrācijas jūrā, pie kurām ir novērojamas negatīva ietekme uz jūras organismiem.
	D9 Piesārņojošo vielu koncentrācijas zivīs un citās jūras veltēs	
JVM6: Cietie atkritumi nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu	D10 Jūru piesārņojošie atkritumi	Novērsta cieto atkritumu izplatību un koncentrācijas, pie kurām parādās negatīvi efekti uz jūras organismiem.
JVM7: Troksnis un cita veida enerģija nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu	D11 Jūrā ievadītā enerģija (troksnis)	Troksnis vai cita veida enerģija, kas tiek novadīta jūras vidē, nesasniedz līmeni, pie kura ir novērojama tā negatīva ietekme uz jūras ekosistēmu.

3. Pasākumu programma

3.1. Pasākumu programmas izstrādes metodika un process

Lai Eiropas Savienībā nodrošinātu vienotu pieeju Direktīvas prasību interpretācijai, Direktīvas Kopējās ieviešanas stratēģijas rekomendācijas nosaka iedalījumu "esošos (pamata) pasākumos" un "papildu pasākumos".

Pasākumu programma tika izstrādāta noteiktā secībā, veicot:

1) **esošo un plānoto nozaru politiku pasākumu, kam ir ietekme uz jūras vidi, ieviešanas efektivitātes izvērtējumu**, identificējot šo pasākumu ieviešanas trūkumus un novērtējot to sagaidāmo efektu (sagaidāmās izmaiņas jūras vides stāvoklī no šo pasākumu īstenošanas);

2) **novērtējumu riskam nesasnigt JVM** (sauktu par "riska novērtējumu"), kurā ņemtas vērā līdz 2020.gadam sagaidāmās attīstības tendences jūras izmantošanā un esošo un plānoto nozaru politiku pasākumu ieviešanas efekts²³, kas norādīs uz papildus pasākumu nepieciešamību;

3) iespējamo **papildus pasākumu identificēšanu, novērtēšanu un izvēli**, ņemot vērā noteiktas novērtēšanas metodes un izvēles kritērijus (pasākumu tehnisko iespējamību, izmaksu-efektivitāti, sociālekonomiskās ietekmes);

4) izvērtējumu nepieciešamībai piemērot **izņēmumus**, ņemot vērā Direktīvā un Likumā noteiktos pieļaujamos izņēmumu veidus, sagatavojot atbilstošus pamatojumus un paredzot pasākumus, kas būtu nepieciešami saistībā ar piemērotajiem izņēmumiem;

5) Programma koordinēšanu un saskaņošanu Baltijas jūras reģiona līmenī;

6) Programmas pārrobežu ietekmes novērtējumu, izvērtējot Programmā iekļauto pasākumu pārrobežu piesārņojuma un apdraudējuma risku, lai nodrošinātu programmas labvēlīgu ietekmi uz Baltijas jūras reģiona ūdeņiem ārpus Latvijas jurisdikcijas.

Sīkāka informācija par Programmas izstrādes metodiku atrodama 2014.gadā īstenotā projekta "Priekšizpēte pasākumu programmas izstrādei laba jūras vides stāvokļa panākšanai"²⁴ (turpmāk - Priekšizpēte) atskaitēs.

3.2. Esošo un plānoto tautsaimniecības nozaru pasākumu ar ietekmi uz jūras vidi vispārējs izvērtējums

Izvērtējuma gaitā esošie pasākumi tika sagrupēti atbilstoši slodzēm, katrai grupai atzīmējot to jūras vides stāvokli raksturojošo raksturlielumu, kuru tā ietekmē. Jāatzīmē, ka vienā grupā esošie pasākumi var ietekmēt arī vairākus citus raksturlielumus. No starptautiskajiem, ES un Latvijas politikas plānošanas dokumentiem un tiesību aktiem izrietošo, jūras vidi ietekmējošo pasākumu vispārējs izvērtējums sniegts 2. pielikumā, bet izvērstis izvērtējums - Priekšizpētes (2014.) un Priekšlikumu projekta (2015.) noslēguma ziņojumā²⁵. Lai izvērtētu pasākumu efektivitāti, tika analizēta pasākumu vai to ieviešanas nenoteiktība. Šai nolūkā tika analizēti pasākumu raksturojoši rādītāji, kas ietekmē šo nenoteiktību - (i) pasākuma likumīgais statuss; (ii) pasākuma ieviešanas statuss; (iii) skaidrība par ieviešamo pasākumu; (iv) nozīmīgi šķēršļi pasākuma ieviešanai.

3.3. Novērtējums riskam nesasnigt jūras vides mērķus un labu jūras vides stāvokli

"Riska novērtējums" ietver salīdzinājumu starp sagaidāmo jūras vides stāvokli 2020.gadā (ņemot vērā pamata pasākumu efektivitāti) un izvirzītajiem jūras vides mērķiem. Ja prognozētais jūras vides stāvoklis neatbilst izvirzītajiem jūras vides mērķiem, ir nepieciešams noteikt "papildu pasākumus" slodžu samazināšanai un vides stāvokļa uzlabošanai.

Ņemot vērā pieejamās informācijas ierobežotību, Programmas izstrādes gaitā bija iespējams izstrādāt tikai kvalitatīvu "riska vērtējumu", balstoties uz eksperta vērtējumu. Izņēmums ir kvalitatīvais raksturlielums "Eitrofikācija" (D5), kam tika izstrādāts kvantitatīvs novērtējums. Riska vērtējums nav veikts tiem raksturlielumiem, par kuriem nebija pietiekami daudz informācijas.

Secināts, ka **no visiem analizētajiem raksturlielumiem lielākais risks nesasnigt LJVS pastāv attiecībā uz: D2 "Svešās sugas", D5 "Eitrofikācija" un D10 "Jūru piesārņojošie atkritumi"**. Izvērstu riska novērtējumu un priekšlikumus papildus pasākumiem attiecībā uz D2, D5 un D10 skatīt 3.pielikumā.

3.4. Pasākumi jūras vides mērķu sasniegšanai un LJVS panākšanai

Izvērtējot risku nesasnigt labu jūras vides stāvokli līdz 2020.gadam, konstatēts - esošais stāvoklis lielā mērā nesaskan ar labu jūras vides stāvokli, tāpēc tikai esošo un plānoto pasākumu īstenošana nenodrošinās būtiskus uzlabojumus. Tāpēc **kvalitatīvajiem raksturlielumiem, kuriem identificēts lielākais risks nesasnigt LJVS - D2 "Svešās sugas", D5 "Eitrofikācija" un D10 "Jūru piesārņojošie atkritumi" - ir noteikti nepieciešamie papildu pasākumi**. Visi identificētie papildu pasākumi ir tehniski īstenojami. To aprakstus skatīt 3.pielikumā, bet kopsavilkumu - 2.tabulā.

Programmā ietvertie papildu pasākumi atbilst šādiem Direktīvā un likuma 13.pantā norādītajiem pasākumu veidiem: 1) pasākumi, kas nepieciešami, lai apzinātu jūras piesārņojuma izmaiņu tendences; 2) riska mazināšanas un jūras ekosistēmas atveseļošanas pasākumi; 3) jūras izmantošanas pārraudzības pasākumi, tai skaitā, jūras telpiskā plānošana; 4) sabiedrības līdzdalības un informēšanas pasākumi, kā arī zinātniskās izpētes pasākumi zināšanu uzlabošanai par jūras vides stāvokli.

Līdztekus papildu pasākumiem, Latvija piedalīsies **reģionālās sadarbības** ietvaros koordinēti veicamajos kopīgajos pasākumos, par kuriem vienojušās visas ES dalībvalstis Baltijas jūras

reģionā. Reģionālie pasākumi ir izklāstīti *HELCOM* dokumentā²⁶ un reģionālajā "Rīcības plānā jūru piesārņojošo atkritumu jomā"²⁷, kas izstrādāts saskaņā ar *HELCOM* rekomendāciju 36/1 (2015), ievērojot arī Direktīvas prasības.

3.5. Izņēmuma piemērošana papildu pasākumu ieviešanai un vides mērķu sasniegšanai attiecībā uz D5 "Eitrofikācija"

Direktīvas 14.panta 1.punkta "e" apakšpunkts pieļauj izņēmuma gadījumus, kad dalībvalsts savos jūras ūdeņos nevar sasniegt labu jūras vides stāvokli līdz 2020.gadam, ja to kavē dabiskie apstākļi, kuri neļauj savlaicīgi uzlabot attiecīgo jūras ūdeņu stāvokli. Ja tiek piemērots minētais izņēmuma veids, tad pagaidu pasākumi (*ad hoc* pasākumi) nav jāīsteno.

Izņēmuma piemērošanas pamatojums: Ir zinātniski pierādīts, ka izmaiņas Baltijas jūrā notiek ar lielu laika nobīdi, ko nosaka Baltijas jūras iekšējie biogeoķīmiskie procesi. Īstenojot pasākumus jūras vides stāvokļa uzlabošanai var paiet pat 30 līdz 50 gadi, līdz tiek sasniegts vēlamo stāvoklis. Ņemot vērā modeļa aprēķina rezultātus²⁸, eitrofikācijas gadījumā ir pamatoti noteikt, ka labs vides stāvoklis netiks sasniegts 2020.gadā Baltijas jūras dabisko apstākļu dēļ un ir pamatoti piemērot izņēmumu. Izvērstu izņēmuma piemērošanas pamatojumu skatīt 4.pielikumā.

Izņēmuma piemērošanas priekšnosacījums: atbilstoši Direktīvai, piemērojot minēto izņēmuma gadījumu, Latvija īsteno uz jūras vides stāvokļa uzlabošanu vērstos pasākumus ar mērķi panākt LJVS. Latvijai jāsamazina kopējā slāpekļa un kopējā fosfora slodzes uz Rīgas līci un Baltijas jūru līdz nepieciešamajam bāzes scenārija līmenim, kā starpmērķi izvirzot koncentrāciju samazināšanās tendenci.

3.6. Pasākumu programmā ietvertie telpiskās aizsardzības pasākumi

Atbilstoši Direktīvas 13.panta 4.punktam, pasākumu programmā nepieciešams ietvert telpiskās aizsardzības pasākumus, sekmējot vienotus un reprezentatīvus aizsargājamo jūras teritoriju tīklus. Šādi pasākumi varētu vienlaikus sekmēt vairāku jūras vides mērķu sasniegšanu.

3.6.1. Esošie telpiskās aizsardzības pasākumi. Latvijas aizsargājamās jūras teritorijas

VPP2020 prioritātē "Dabas aizsardzība" noteiktais politikas mērķis ir "Nodrošināt ekosistēmu kvalitāti, dabas aizsardzības un sociāli - ekonomisko interešu līdzsvarotību, sekmēt Latvijas kā "zaļās" valsts tēla veidošanos". Starp galvenajiem pasākumiem mērķa sasniegšanai ir apsaimniekošanas pasākumu plānošana un ieviešana, saskaņojot dabas aizsardzības un sociāli-ekonomiskās intereses.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 5.janvāra noteikumiem Nr.17 "Noteikumi par aizsargājamām jūras teritorijām" ir izveidotas septiņas aizsargājamās jūras teritorijas (turpmāk - AJT) teritoriālajā jūrā īpaši aizsargājamo biotopu un sugu dzīvotņu, kā arī migrējošo putnu nozīmīgu barošanās un ziemošanas vietu aizsardzībai. AJT kopumā aizņem 436 468 ha jeb 15% no Latvijas jurisdikcijā esošajiem jūras ūdeņiem²⁹ un tās ir iekļautas ES *Natura 2000* tīklā. AJT apsaimnieko saskaņā ar minētajiem noteikumiem, likumu "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", teritoriju dabas aizsardzības plāniem un individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem. Pašlaik dabas aizsardzības plāni šobrīd ir izstrādāti divām AJT (Nida-Pērkone un Rīgas līča rietumu piekraste), bet trim AJT (Irbes šaurums, Rīgas līča rietumu piekraste un Nida-Pērkone) Ministru Kabinētā ir apstiprināti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.

Lai nodrošinātu ostu darbību un tām nepieciešamo infrastruktūru, kā arī piekrastes pašvaldību saimniecisko darbību un tūrisma infrastruktūras attīstību, aizsargājamās jūras teritorijās tiek noteiktas neitrālās zonas. Neitrālajās zonās ietilpst ostu akvatorijas, to ārējie reidi, grunts novietnes jūrā, kuģu ceļi un nepārtraukta josla gar pludmali. Zivju ieguve aizsargājamā jūras teritorijā notiek saskaņā ar zvejniecību regulējošiem normatīvajiem aktiem.

Tomēr jāatzīmē, ka no bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas perspektīvas AJT veiktie pasākumi ir ar ierobežotu efektu, jo aizsargājamās teritorijas ir noteiktas, lai aizsargātu specifiskas sugas vai biotopus, aizsardzības pasākumi ir lokāli ierobežoti, jo ir īstenojami tikai AJT robežās. Normatīvie akti par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un EEZ regulē zvejas rīku izmantošanas jautājumus un, cita starpā, paredz tralēšanas ierobežošanu piekrastes zonā (līdz 20 m dziļumam), kas būtiski uzlabo zemūdens biotopu stāvokli.

Jūras telpiskā plānojuma Latvijas teritoriālajiem ekskluzīvās ekonomiskās zonas (EEZ) ūdeņiem³⁰ (turpmāk - jūras telpiskais plānojums, arī JTP) izstrādes gaitā tika ierosināts veikt izpēti Latvijas ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā (EEZ), lai noskaidrotu īpaši aizsargājamo biotopu un sugu sastopamību un tādējādi pamatotu iespējamu jaunu AJT izveidi. JTP izstrādes gaitā tika identificētas četras potenciālās izpētes teritorijas, tādējādi paredzot iespējamu šādu teritoriju izveidi.

Izvērtējot papildus telpiskās aizsardzības pasākumu nepieciešamību, ir izvirzīts priekšlikums papildu pasākumam zināšanu un informācijas bāzes uzlabošanai:

veikt pētījumus teritorijās EEZ, lai noskaidrotu īpaši aizsargājamo biotopu un sugu sastopamību tajās un zinātniski pamatotu nepieciešamību iespējamu jaunu AJT izveidei.

3.6.2. Jūras telpiskais plānojums

Saskaņā ar Direktīvu un Likumu, izstrādājot Pasākumu programmu, ietver ar jūras izmantošanu saistītus pārvaldības pasākumus, piemēram, jūras telpisko plānošanu un citus pasākumus, lai regulētu cilvēka darbību un ietekmi laikā un telpā noteiktā jūras ekosistēmas daļā. Likums definē jūras telpisko plānošanu kā ilgtermiņa attīstības plānošanas procesu, kas vērstas uz jūras vides aizsardzību, jūras racionālu izmantošanu un integrētu pārvaldību, kā arī sabiedrības labklājības un ekonomikas attīstības līdzsvarošanu ar vides aizsardzības prasībām. Saskaņā ar Likumu, lai veicinātu jūras ilgtspējīgu izmantošanu, jūras telpiskās plānošanas procesā piemēro ekosistēmas pieeju, ievēro vides aizsardzības un teritorijas attīstības plānošanas principus, kā arī ievēro attiecīgajai jūras ekosistēmas daļai raksturīgās iezīmes.

Jūras telpiskais plānojums (JTP) ir nacionāla līmeņa ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kas tiek izstrādāts saskaņā ar Teritorijas attīstības plānošanas likumu un Ministru kabineta 2012.gada 30.oktobra noteikumiem Nr.740 "Jūras plānojuma izstrādes, ieviešanas un uzraudzības kārtība" un atbilstoši ES direktīvā 2014/89/EK³¹ noteiktajām prasībām. JTP (1.redakcija, 2015.gada decembris) ir noteikta jūras izmantošana, ņemot vērā funkcionāli ar jūru saistīto sauszemes daļu. JTP paskaidrojuma raksts sniedz jūras izmantošanas esošās situācijas un tendenču izvērtējumu, cita starpā arī jūras vides stāvokļa raksturojumu un pārskatu par jūras dabas un kultūrvēsturiskajiem resursiem. Stratēģiskajā daļā ietverts plānojuma ilgtermiņa attīstības redzējums, mērķi un uzdevumi. JTP veikta jūras telpas izmantošanas iespējamo konfliktu analīze un sniegta atļautās izmantošanas pamatojums. Atļautās izmantošanas risinājums ietver jau esošās AJT, kā arī paredz dabas vērtību izpēti teritorijas Latvijas EEZ un teritoriālajā jūrā. Plānojums paredz, ka minētajās teritorijās nepieciešama dabas vērtību izpēte, lai noteiktu atbilstīgu aizsargājamo teritoriju izveides kritērijiem. Līdz izpētei, šajās teritorijās tiek ierobežotas darbības, kas varētu apdraudēt aizsargājamus zemūdens biotopus un sugas.

VPP2020 politikas mērķis prioritātē "Vides monitorings" ir nodrošināt savlaicīgu un visaptverošu vides datu un informācijas apkopošanu un analīzi, lai novērtētu līdzšinējo pasākumu un ieguldītā finansējuma lietderību un efektivitāti. Jūras vides monitoringa ietvaros un pētījumos iegūta jauna informācija par jūras resursiem un vides stāvokli sniegs papildu zināšanas, lai varētu piemērot adaptīvu pieeju jūras telpas plānošanā. JTP 1.redakcija, citu starpā, paredz ilgtermiņā **izveidot jūras datu informācijas sistēmu**, kas kalpotu par jūras ekosistēmas datu apmaiņas platformu starp visām iesaistītajām pusēm.³²

Viens no JTP 1.redakcijas stratēģiskajiem mērķiem ir saglabāta jūras ekosistēma un tās spēja atjaunoties, nodrošinot bioloģiskās daudzveidības aizsardzību un novēršot pārmērīgu saimnieciskās darbības radīto slodzi. Lai veiksmīgāk sasniegtu stratēģisko mērķi, JTP 1. redakcija iesaka **izstrādāt metodiku dažādu jūras telpas izmantošanas veidu telpiskās kumulatīvās ietekmes novērtēšanai** un nodrošināt šādas metodikas ievērošanu IVN procesā. Tas veicinās daudzpusīgāku un vienotāku dažādo ietekmes faktoru izvērtēšanu, lai precīzāk analizētu slodzes un vides stāvokli.

Jūras un sauszemes funkcionālā sasaistes nodrošināšana ir princips, kas ņemts vērā, izstrādājot JTP. Funkcionālo sasaisti nosaka mijiedarbības starp jūras un piekrastes izmantošanas veidiem³³. Kā galvenie jūras izmantošanas veidi, kuri funkcionāli saistīti ar sauszemi, ir noteikti kuģošana un ostu darbība, zvejniecība, tūrisms un rekreācija, zemūdens kabeli un cauruļvadi, kā arī ar valsts drošību saistītās teritorijas. JTP īstenošanas rezultātā panākta līdzsvarota un integrēta jūras telpas izmantošana, kas sekmē ar jūru saistīto nozaru ekonomisko izaugsmi, piekrastes iedzīvotāju labklājību, kā arī dzīvotspējīgu jūras ekosistēmu.

Priekšlikumi telpiskās aizsardzības papildu pasākumiem:

1. **Veikt pētījumus EEZ un teritoriālajā jūrā**, lai noskaidrotu īpaši aizsargājamo biotopu un sugu sastopamību tajās un zinātniski pamatotu nepieciešamību iespējamu jaunu AJT izveidei un novērtētu zivju nārstam nozīmīgo teritoriju un zivju mazuļu uzturēšanās vietu izplatību.

2. **Uzsākt jūras datu informācijas sistēmas izveidi**, lai nodrošinātu efektīvu un savlaicīgu datu apmaiņu par jūras ekosistēmu starp visām iesaistītajām pusēm;

3. **Izstrādāt metodiku dažādu jūras telpas izmantošanas veidu telpiskās kumulatīvās ietekmes novērtēšanai** un nodrošināt metodikas ievērošanu IVN procesā.

4. Teritoriālā perspektīva

Programmā paredzētie esošie un papildu pasākumi tiks īstenoti visā Latvijas teritorijā un EEZ. Šiem pasākumiem un to īstenošanai ir telpiska ietekme gan uz visu Baltijas jūras akvatoriju, gan Latvijas ilgtermiņa stratēģijā "Latvija 2030" definēto nacionālo interešu telpu "Baltijas jūras piekraste", kurā ekonomiskā attīstība jālīdzsvaro ar vides aizsardzības prasībām. Piekrastes attīstības mērķi un virzieni noteikti "Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādņēs 2011.-2017.gadam". Savukārt "Reģionālās politikas pamatnostādņēs 2013.-2019.gadam" Baltijas jūras piekraste noteikta kā reģionālās politikas mērķteritorija. Tai paredzēts atbalsts ar mērķi "veidot Baltijas jūras Latvijas piekrasti kā saimnieciski aktīvu un kvalitatīvu dzīves, biznesa, kultūrvides un rekreācijas telpu, efektīvi izmantojot piekrastes resursus", kā rezultātā jāpanāk ekonomiskās aktivitātes pieaugums, sabalansējot to ar dabas un vides aizsardzības prasību ievērošanu.

Viens no nozīmīgākajiem pasākumu programmas pasākumiem ar telpisku ietekmi ir jūras telpiskais plānojums, kas raksturots 3.6.2.apakšnodalā. Īstenojot jūras telpisko plānojumu, tiks mazinātas potenciāli negatīvās ietekmes uz jūras vidi, kas nākotnē varētu rasties jaunu tautsaimniecības aktivitāšu dēļ.

Piekrastes sauszemes teritorija atrodas Rīgas un Kurzemes plānošanas reģionos un ietver 17 vietējās pašvaldības, kuru administratīvās teritorijas robežojas ar Baltijas jūru. Visas 17 piekrastes pašvaldības kā vienu no savām attīstības prioritātēm ir noteikušas tūrismu, fokusējoties tūrisma produktu un pakalpojumu attīstību pludmalē un jūras krastam tuvējā joslā. 9 piekrastes pašvaldībās, kurās atrodas ostas, pašvaldības ekonomisko un sociālo attīstību saista arī ar jūras telpiskajā plānojumā noteikto ostu darbību. Kurzemes ostas ir Latvijas austrumu - rietumu multimodālā tranzīta koridora galapunkti ar starptautisku nozīmi uzņēmējdarbības attīstībā³⁴. Savukārt piekrastes pašvaldību attīstību ietekmēs tādi Programmā paredzētie pasākumi kā regulāra atkritumu monitoringa veikšana piekrastē (pludmalē), sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi, kas paredzēti mērķa "JVM6 Cietie atkritumi nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu" sasniegšanai. Svešo sugu izplatības un ietekmes novēršanas pasākumi, kas saistīti ar gatavošanos Starptautiskās Jūniecības organizācijas 2004.gada Starptautiskās konvencijas par kuģu balasta ūdens un nosēdumu kontroli un apsaimniekošanu (turpmāk - Balasta ūdens konvencija) ratifikācijai, pasākumi saistīti ar ostu darbību.

Lai visā piekrastē attīstītu vienotu publiskās infrastruktūras tīklu, pašlaik Ministrija izstrādā valsts ilgtermiņa tematisko plānojuma Baltijas jūras piekrastei (turpmāk - piekrastes plānojums)³⁵, kura risinājumi tiek saskaņoti ar jūras telpisko plānojumu. Piekrastes plānojums būs vadlīnijas visas piekrastes infrastruktūras attīstībai ilgtermiņā, fokusējoties uz vienu no piekrastē būtiskākajām ekonomiskās attīstības jomām - tūrisma attīstību. Tā risinājumi būs platforma tematiski saistītu, bet daudzveidīgu tūrisma piedāvājumu veidošanai, atbilstošas uzņēmējdarbības attīstībai, kā arī koordinētai investīciju piesaistei pāri pašvaldību robežām.

5. Pasākumu programmas starptautiskā un reģionālā saskaņošana

Programmas starptautiskā un reģionālā koordinācija tika nodrošināta, veicot informācijas apmaiņu un koordināciju ES un Baltijas jūras reģiona līmenī (*HELCOM* ietvaros), kā arī divpusēji un daudzpusēji apspriežoties ar citām valstīm, īpaši ar tām, ar kurām Latvijai ir jūras robeža. Detalizēta informācija sniegta projektu ziņojumos^{36 37}. Latvijas eksperti piedalījās Eiropas Komisijas darba grupās Direktīvas kopējās ieviešanas stratēģijas ietvaros. Koordinācija jūras reģiona līmenī galvenokārt notika *HELCOM* kā Direktīvas ieviešanas reģionālās platformas darba grupās, t.sk., *HELCOM* starpsesiju darba grupā Programmu koordinētai izstrādei. Pēc Latvijas ekspertu iniciatīvas jūras apakšreģiona līmenī tika izveidota neformāla speciālistu grupa, kas strādā ar ekonomiskās un sociālās analīzes jautājumiem Latvijā, Igaunijā, Zviedrijā, Somijā un Lietuvā. Informācijas apmaiņa notika klātienē, rakstiski un tiešsaistē. *HELCOM* ietvaros identificēta virkne nepieciešamo pasākumu, kas dos lielāku efektu Baltijas jūras videi kopumā, tos īstenojot reģionālās sadarbības ietvaros. Dalībvalstu kopīgi izstrādātais dokuments³⁸ ar reģionā kopīgi īstenojamo pasākumu plānu, kā arī reģionālais Rīcības plāns jūru piesārņojošo atkritumu jomā veido Latvijas Programmas reģionālo komponenti.

6. Sabiedrības līdzdalības nodrošināšana

Atbilstoši Direktīvas 19.panta 2.punktam un Likuma 17.pantam ir jānodrošina sabiedrības līdzdalība Programmas izstrādē un apspriešanā. Sabiedrības līdzdalība organizēta divos veidos:

1. konsultācijas ar iesaistīto nozaru pārstāvjiem/pusēm Programmas izstrādes gaitā;
2. Programmas rezultātu (tai skaitā, tās atsevišķo komponentu un novērtējumu) sabiedriskā apspriešana.

Programmas izstrādes laikā 2014.-2015.gadā notika vairākas sanāksmes, semināri un diskusijas ar ieinteresētajām pusēm. Uzsākot Programmas izstrādi, biedrība "Baltijas vides forums" 2014.gada 26.maijā organizēja Eiropas Jūras dienai veltītu konferenci, kuras tēma bija pasākumu programmas izstrāde laba jūras vides stāvokļa panākšanai.

Priekšizpēti laikā tās sagatavotāji gan organizēja individuālas konsultācijas ar attiecīgo nozaru pārstāvjiem par "bāzes scenārija" pasākumu ieviešanas situāciju, gan iepazīstināja ar darba rezultātiem Jūras vides padomi (2014.gada 21.novembra sanāksmē) un apkopoja pēc sanāksmes iesūtītos komentārus.

Lai informētu par Programmas izstrādi un apkopotu viedokļus par sagatavotajiem novērtējumiem, 2014.gada 5.decembrī tika arī organizēts plašāks seminārs iesaistīto pušu pārstāvjiem un ekspertiem. Pēc Jūras vides padomes sanāksmes un semināra nozaru institūciju un iesaistīto pušu pārstāvju rakstiski iesūtītie viedokļi un komentāri tika apkopoti un analizēti. Komentāri, citu starpā, tika saņemti no Satiksmes ministrijas un VAS "Latvijas Jūras administrācija", kā arī no Ventspils brīvostas pārvaldes.

Programmas projekta izstrādes gaitā tika izvērtēta esošo pasākumu efektivitāte un spēja līdz 2020.gadam nodrošināt LJVS sasniegšanu, kā arī izvērtēta papildu pasākumu nepieciešamība. Šim nolūkam tika izveidota ekspertu darba grupa, kas apsprieda pasākumus eirofikācijas mazināšanai, kā arī organizēti divi plašāki semināri ar iesaistīto pušu pārstāvjiem, lai apspriestu laba jūras vides stāvokļa raksturlielumus "jūru piesārņojošie atkritumi" (piedaloties piekrastes pašvaldību, valsts pārvaldes institūciju un nevalstisko organizāciju pārstāvjiem) un "svešzemju sugas" (piedaloties jūniecības nozares un valsts institūciju pārstāvjiem). Ar priekšlikumiem par Programmā potenciāli iekļaujamiem papildu pasākumiem Jūras vides padome tika iepazīstināta 2015.gada 27.novembrī. Savukārt 2015.gada 9.decembrī Latvijas ostu, tranzīta un loģistikas padomes sēdē Ministrija sniedza ziņojumu "Jūras stratēģijas direktīvas ieviešana un tās ietekme uz ostu ikdienas darbu un attīstības projektiem". 2015.gada 15.decembrī tika organizēts seminārs iesaistītajām un ieinteresētajām pusēm par priekšlikumiem Programmai. Detalizēta informācija par sabiedrības līdzdalības nodrošināšanu sniegta projektu ziņojumos³⁹.

7. Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetu

Programmas īstenošanai plānots izmantot finanšu resursus no valsts budžeta, tai skaitā - no Latvijas Vides aizsardzības fonda un ESI fondiem (tai skaitā, EJZF).

Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānos eitrofikācijas mazināšanai iekļauto pamata pasākumu realizācijai līdz 2021.gadam visos 4 upju baseinu apgabalos kopā plānotas investīcijas 2 573 milj. *euro* apmērā. Papildus pasākumu realizācijai nepieciešams piesaistīt finansējumu 212,2 milj. *euro* apmērā. Daugavas upju baseinu apgabala pasākumu ieviešanas rezultātā kopējā slāpekļa slodze tiktu samazināta par 4381,3 t/g, bet kopējā fosfora slodze - par 920 t/g. Gaujas upju baseinu apgabala pasākumu ieviešanas rezultātā kopējā slāpekļa slodze tiktu samazināta par 1662 t/g, bet kopējā fosfora slodze - par 292 t/g. Lielupes upju baseinu apgabala pasākumu ieviešanas rezultātā kopējā slāpekļa slodze tiktu samazināta par 6314 t/g, bet kopējā fosfora slodze - par 174 t/g. Ventas upju baseinu apgabala pasākumu ieviešanas rezultātā kopējā slāpekļa slodze tiktu samazināta par 3751 t/g, bet kopējā fosfora slodze - par 729,6 t/g.

Programmā ietvertie pasākumi līdz 2018.gadam tiks īstenoti esošā valsts budžeta ietvaros, kā arī izmantojot pieejamo ES fondu finansējumu (t.sk., piešķirto EJZF finansējumu plānā ietvertu izpētes pasākumu īstenošanai zināšanu un informācijas bāzes uzlabošanai). Ministrija aktualizēs pasākumu īstenošanai nepieciešamo papildus finansējumu, veicot programmas starpposma novērtējumu 2018.gadā.

2.tabulā norādīti jūras vides mērķu sasniegšanai nepieciešamie pasākumi, t.sk., papildus pasākumi, un indikatīvi finansējuma avoti.

2.tabula. Kopsavilkums par 2016.-2020.gg. nepieciešamajiem pasākumiem LJVS sasniegšanai

Plāna mērķis	Veicināt laba jūras vides stāvokļa panākšanu un saglabāšanu Latvijas jurisdikcijā esošajos jūras ūdeņos, īstenojot plānā noteiktos pasākumus.				
Politikas rezultāts (-i) un rezultatīvie rādītāji	Palielinājies labā stāvoklī esošu jūras ūdeņu īpatsvars (VPP2020) 1. Pilnveidota datu un informatīvā bāze, kas ļauj novērtēt jūras vides stāvokli, sekot līdzi tā izmaiņu tendencēm un zinātniski pamatot papildus nepieciešamos pasākumus laba jūras vides stāvokļa panākšanai; 2. Izvērtēta antropogēnās slodzes ietekme uz jūras vidi; 3. Mazinājies sauszemes izcelsmes jūru piesārņojošo atkritumu daudzums un ietekme uz vidi, novēršot atkritumu rašanos un paaugstinot sabiedrības informētības līmeni; 4. Mazinājusies jūras izmantošanas kumulatīvā ietekme uz jūras ekosistēmu, īstenojot ekosistēmas pieejā balstītus jūras vides telpiskās aizsardzības pasākumus.				
Nospraustais jūras vides mērķis	JVM1 Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas				
1. Rīcības virziens mērķa sasniegšanai	RV1 Datu un informatīvās bāzes veidošana un analīzes veikšana (attiecībā uz D2 Svešās sugas), lai apzinātu un mazinātu svešo sugu izplatības risku.				
Papildu pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņš	Atbildīgā iestāde un iesaistītās iestādes	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Indikatīvs finansējuma avots*
JVM1 P1 Monitoringa īstenošana, lai precīzi novērtētu svešo sugu ienākšanas Latvijas jūras ūdeņos vietas un izplatības vektorus.	2020	VARAM	Monitoringa programmas īstenošanas rezultātā veikts svešo sugu ienākšanas vietu un izplatības vektoru novērtējums, kas ļauj izvērtēt un, ja nepieciešams, uzlabot īstenojamo pasākumu efektivitāti.	Veikts svešo sugu novērtējums.	ESI fondi
JVM1 P2 Pētījumi zināšanu bāzes uzlabošanai , lai noskaidrotu svešo sugu ietekmi uz jūras vidi.	2020	VARAM	Pamatojoties uz zinātnisko pētījumu rezultātā iegūtajiem datiem, izvērtēta ienākušo svešo sugu ietekme uz jūras vidi.	Pētījumu skaits	ESI fondi
JVM1 P3 Gatavošanās starptautiskās Balasta ūdens konvencijas ratifikācijai un ieviešanai; sociālekonomiskās analīzes veikšana ar to saistītajiem	2018	VARAM; Satiksmes ministrija (iesaistītā)	Sociālekonomiskās analīzes, t.sk., izmaksu - ieguvumu analīzes rezultātā novērtēta Balasta ūdens konvencijā	Veikta sociāl-ekonomiskā analīze.	Esošā valsts budžeta ietvaros; ESI fondi

	pasākumiem. 2a)			paredzēto pasākumu efektivitāte un to ieviešanas ekonomiskā pamatotība.		
Nospraustais jūras vides mērķis		JVM3 Eitrofikācija nerada negatīvu ietekmi uz jūras ekosistēmu				
2. Rīcības virziens mērķa sasniegšanai		RV2 Datu un informatīvās bāzes uzlabošana piesārņojuma tendenču un īstenoto pasākumu efektivitātes novērtēšanai (attiecībā uz D5 Eitrofikācija). UBAP iekļauto pasākumu īstenošana eitrofikācijas mazināšanai.				
Papildu pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai		Izpildes termiņš	Atbildīgā iestāde un iesaistītās iestādes	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Indikatīvs finansējuma avots*
JVM3 P1b	UBAP iekļauto pasākumu eitrofikācijas mazināšanai īstenošana (1b)	2020	VARAM, Zemkopības ministrija	Samazināta virszemes ūdeņos nonākusī punktveida un izkliedētā piesārņojuma slodze	Īstenoti UBAP iekļautie pasākumi.	ESI fondi. 5.3.1. SAM, 5.1.1. SAM
JVM3 P1	Monitoringa īstenošana UBAP paredzēto [2 m] zaļo veģetācijas buferjoslu efektivitātes novērtēšanai. 2a) UBAP pasākums A.4.1.	2020 ikgadēji	VARAM, Zemkopības ministrija	Monitoringa rezultātā precizēta biogēno vielu slodze uz Baltijas jūru no lauksaimniecības, izvērtēta buferjoslu efektivitāte, kas ļauj pamatot un precizēt nepieciešamos pasākumus Direktīvas nākamā cikla pasākumu programmā (pēc 2020.g.) un UBAP.	Veikts slodžu novērtējums, pamatojoties uz monitoringa rezultātiem.	Esošā valsts budžeta ietvaros.
JVM3 P2	Mākslīgo molusku audžu biogēnu piesārņojuma uztveršanai izveides iespējamības izvērtējums un efektivitātes novērtējums pilotteritorijai. 2b)	2019	VARAM	Izvērtēta mākslīgo molusku audžu izveides iespējamība Latvijas jūras ūdeņos ar mērķi samazināt komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtu radīto slodžu ietekmi piekrastē vai lokālu pozitīvu efektu aizsargājamām teritorijām jūrā un piekrastē. Veikts pasākuma efektivitātes novērtējums pilotteritorijai.	Veikts izvērtējums. Veikts efektivitātes novērtējums pilotteritorijai.	Esošā valsts budžeta ietvaros. ESI fondi (Interreg projekts) ~ 406900 euro
JVM3 P3	Monitoringa intensitātes kāpināšana nenoteiktības mazināšanai novērtējumam par piesārņojuma slodzi uz jūru. 2a)	2020 ikgadēji	VARAM	Monitoringa ar intensitāti 9 - 12 reizes gadā 8 lielāko Latvijas upju monitoringa stacijās, kuras tiek izmantotas slodzes uz jūru aprēķināšanai, rezultāti ļaus precizēt upju nesto biogēno vielu slodzi uz Baltijas jūru no Latvijas teritorijas, novērtēt un plānot nepieciešamos pasākumus piesārņojuma samazināšanai nākotnē.	Īstenots monitoringa palielinātu intensitāti.	Esošā valsts budžeta ietvaros. ESI fondi. 5.4.2. SAM
JVM3 P4	Kvantificēt mežizstrādes radītās slodzes un izstrādātu efektīvus fosfora (P) slodžu samazināšanas pasākumus. (Augsnes erozijas pētījums) 2b)	2020	VARAM	Pētījuma rezultāti ļauj novērtēt mežizstrādes radītās slodzes un slodžu izmaiņas atkarībā no mežizstrādes veida, plānot nepieciešamos pasākumus P piesārņojuma slodzes samazināšanai.	Īstenots pētījums par mežizstrādes radīto slodzi.	Esošā valsts budžeta ietvaros.

Nospraustais jūras vides mērķis		JVM6 Cietie atkritumi nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu				
3. Rīcības virziens mērķa sasniegšanai		RV3 Atkritumu rašanās novēršana, informācijas bāzes pilnveidošana, sabiedrības informētības līmeņa celšana (attiecībā uz D10 Jūru piesārņojošie atkritumi)				
Papildu pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai		Izpildes termiņš	Atbildīgā iestāde un iesaistītās iestādes	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Indikatīvs finansējuma avots
JVM6 P1	Izlietotā iepakojuma atpakaļnodrošināšanas sistēmas izveide piekrastē (t.sk. pludmalē) esošās tirdzniecības vietās (uz brīvprātības principa)	2020	Komersanti VARAM, pašvaldības (atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam (2013.-2020) attiecībā uz sabiedrības informēšanu un atkritumu rašanās novēršanu)	Mazumtirdzniecības sektora un iedzīvotāju informētības un atbildības līmeņa palielināšanās pludmales teritorijā, attīstot tādu infrastruktūru, kas veicinātu izlietotā iepakojuma savākšanu un atgriešanu atpakaļ mazumtirgotājam. Mazinājies sauszemes izcelsmes jūru piesārņojošo atkritumu daudzums un ietekme uz vidi.	Tirdzniecības vietu skaits, kurās tiek nodrošināta izlietotā iepakojuma atpakaļnodrošināšanas iespēja (izlietotā iepakojuma pieņemšanas punkti).	Komersantu privātais finansējums; esošā valsts budžeta ietvaros.
JVM6 P2	Pasākumi plastmasas iepirkumu maisiņu patēriņa noturīga samazinājuma panākšanai	2018.g. b.-2020	VARAM	Koordinēti ar Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.-2020.gadam īstenošanu pakāpeniski notiek vienreizējās lietošanas plastmasas maisiņu patēriņa samazināšanās un aizstāšana ar papīra vai cita videi draudzīgāka materiāla maisiņiem, izvērtējot, tālāk attīstot un ieviešot mērķa sasniegšanai atbilstošus instrumentus. Mazinājies sauszemes izcelsmes jūru piesārņojošo atkritumu daudzums un ietekme uz vidi.	Plastmasas maisiņu patēriņa samazinājums, ieviešot mērķa sasniegšanai atbilstošus instrumentus.	Esošā valsts budžeta ietvaros; Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumenta finansējums ~ 7600 euro
JVM6 P3	Atkritumu monitoringa veikšana piekrastē (pludmalē)	2020 ikgadēji	NVO, VARAM	Regulāra atkritumu monitoringa nodrošināšana piekrastē (pludmalē), kā rezultātā iegūti dati, kas ļauj novērtēt vides stāvokli un sekot līdzi tā izmaiņu tendencēm.	Īstenots monitorings pludmalē.	Esošā valsts budžeta ietvaros, t.sk. LVAFA, un ESI (Interreg) finansējums kopā / gadā ~ 16 000 euro
JVM6 P4	Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi	2020 ikgadēji	NVO, VARAM	Veicināta sabiedrības izpratne par jūru piesārņojošajiem atkritumu problēmu kopumā.	Sabiedrības informēšanas pasākumu skaits	Esošā valsts budžeta ietvaros, t.sk. LVAFA, un ESI fondi (Interreg) finansējums kopā / gadā ~ 14 000 euro
JVM6 P5	Pētījumi zināšanu bāzes uzlabošanai par ūdens kolonnas piesārņojuma līmeni ar mikroskopiskajām plastikāta daļiņām.	2020	VARAM	Izpētes rezultātā noskaidrots esošais ūdens kolonnas piesārņojuma līmenis ar mikroskopiskajām plastikāta daļiņām, kā arī izstrādāta sistēma jūras un pludmales	Īstenots pētījums. Izstrādāta sistēma ekoloģiskās ietekmes novērtēšanai.	ESI fondi (EJZF). Rīcības programmas zivsaimniecības attīstībai 2014.-2020.g. (2014LV14MFOP001) ES īpašais mērķis: Interprētās

				piesārņojuma ekoloģiskās ietekmes novērtēšanai.		īpašais mērķis: integrētās jūrlietu politikas izstrāde un īstenošana; pasākums: Uzlabot zināšanas par jūras vides stāvokli.
Nospraustais mērķis		TM1 Īstenot telpiskās aizsardzības pasākumus				
4. Rīcības virziens mērķa sasniegšanai		RV4 Informatīvais nodrošinājums un metodiskā vadība telpiskās aizsardzības pasākumu īstenošanai, t.sk. jūras izmantošanas veidu kumulatīvās ietekmes novērtēšanai				
Papildu pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņš	Atbildīgā iestāde un iesaistītās iestādes	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Indikatīvs finansējuma avots	
TM1P1. Pētījumi EEZ un teritoriālajā jūrā, lai zinātniski pamatotu nepieciešamību iespējamu jaunu AJT izveidei un novērtētu zivju nārstam nozīmīgo teritoriju un zivju mazuļu uzturēšanās vietu izplatību.	2020	VARAM	Iegūti zinātniski dati par īpaši aizsargājamo biotopu un sugu sastopamību EEZ un teritoriālajā jūrā, kas ļauj pamatot jaunu AJT izveidi vai neizveidi. Iegūta zinātniski pamatota informācija zivju nārstam nozīmīgo teritoriju novērtēšanai. Veicina JVM1 sasniegšanu.	Īstenoto pētījumu/ projektu skaits	ESI fondi (plānots projekts)	
TM1P 2. Uzsākt jūras datu informācijas sistēmas izveidi, lai nodrošinātu efektīvu un savlaicīgu datu apmaiņu par jūras ekosistēmu starp visām iesaistītajām pusēm.	2020	VARAM	Jūras IS izveidošana nodrošina efektīvu un savlaicīgu datu apmaiņu starp visām iesaistītajām pusēm par jūras ekosistēmu	Izveidota IS	Informācijas sistēmas uzturēšana esošā valsts budžeta ietvaros. Sistēmas izveide ESI fondu projektu ietvaros (plānots).	
TM1P3. Uzsākt metodiku izstrādi dažādu jūras telpas izmantošanas veidu telpiskās kumulatīvās ietekmes novērtēšanai ar mērķi nodrošināt metodikas ievērošanu IVN procesā.	2020	VARAM	Uzsākta metodikas izstrāde un tās piemērošana ietekmes uz vidi novērtēšanas (IVN) procesā.	Izstrādāts metodikas projekts.	Esošā valsts budžeta ietvaros. ESI fondu projektu ietvaros (plānots).	
Nospraustais jūras vides mērķis		JVM1 Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas (D1 Bioloģiskā daudzveidība; D2 Svešās sugas; D4 Barības ķēdes; D6 Jūras dibena integritāte) JVM5 Piesārņojošo vielu līmenis nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu (D8 Piesārņojošas vielas un savienojumi) JVM7 Zemūdens troksnis un cita veida enerģija ne rada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu (D11 Jūrā ievadītā enerģija, t.sk., zemūdens troksnis)				
5. Rīcības virziens mērķa sasniegšanai		RV5 Zināšanu un informācijas bāzes uzlabošana par jūras vides stāvokli, t.sk. sociālekonomiskajiem aspektiem				
Pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņš	Atbildīgā iestāde un iesaistītās iestādes	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Indikatīvs finansējuma avots	
Pētījumu veikšana zināšanu un informācijas bāzes uzlabošanai un nenoteiktības mazināšanai attiecībā uz D1, D2, D4, D6, D8, D11	2020	VARAM	Pētījumu rezultātā iegūtie zinātniskie dati un informācija ļauj novērst Direktīvas ieviešanas 1.posmā konstatēto zināšanu trūkumu un pamatot 2.posmā nepieciešamos pasākumus LJVS sasniegšanai.	Īstenoto pētījumu/ projektu skaits.	ESI fondi (EJZF finansējums ~ 3.333 m.euro 6 gadiem) t.sk. JVM6P5 īstenošanai. Rīcības programmas zivsaimniecības attīstībai 2014.-2020.g. (2014LV14MFOP001) ES īpašais mērķis: Integrētās jūrlietu politikas izstrāde un īstenošana; pasākums: Uzlabot zināšanas par jūras	

8. Pārskata sniegšanas un novērtēšanas kārtība

Informāciju par Programmas izpildi 2016.-2020.gadā Ministrija iekļauj saskaņā ar Ministru kabineta 2014.gada 26.marta rīkojuma Nr.130 "Par Vides politikas pamatnostādņiem 2014.-2020.gadam" 3.2.punktā izstrādātajā Vides politikas pamatnostādņu 2014.-2020.gadam ietekmes izvērtējumā. 2018. gadā Ministrija veic Programmas īstenošanas starposma novērtējumu, kurā vērtē sākotnēji izvirzīto mērķu un plānoto rezultātu sasniegšanas pakāpi, paredzēto pasākumu īstenošanas progresu un publicē to Ministrijas tīmekļa vietnē.

9. Stratēģiskais ietekmes uz vidi un pārrobežu ietekmes novērtējums

Programmas mērķi nav pretrunā ar ES un reģionālajos attīstības plānošanas dokumentos izvirzītajiem mērķiem un Latvijas attīstības plānošanas dokumentu mērķiem.

Tā kā Programmas izstrādes pozitīvā ietekme ir konstatēta jau VPP2020 stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk - SIVN) procesā un Programma satur pārsvarā pētnieciskus, izglītojošus un uz piesārņojuma samazināšanu vērstus pasākumus, kas vides stāvokli var tikai uzlabot, tad tai atsevišķs SIVN nav veikts, bet uz to pilnā mērā ir attiecināmi VPP2020 SIVN izdarītie secinājumi.

VPP2020 SIVN ietvaros sagatavotajā Vides pārskatā⁴⁰ (turpmāk - Vides pārskats) jau novērtēts, kā VPP2020 izvirzīto mērķu, rīcības virzienu un uzdevumu īstenošana ietekmēs vidi. Vides pārskatā, t.sk., attiecībā uz ūdens resursiem un Baltijas jūru, ir analizēta vides politikas sasaiste ar citiem politikas un attīstības plānošanas dokumentiem starptautiskā, ES, Baltijas jūras reģiona un Latvijas mērogā, veikta vides politikas situācijas analīze, norādītas ar VPP2020 saistītās vides problēmas; veikts plānošanas dokumenta un tā iespējamo alternatīvu īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums, kā arī VPP2020 īstenošanas iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes novērtējums.

Vides pārskatā secināts, ka VPP2020 ietvertie pasākumi ūdens resursu un Baltijas jūras aizsardzības jomā ļaus samazināt Baltijas jūras piesārņojumu un tās eutrofikāciju, kas panākams izstrādājot un īstenojot jūras stratēģijas Programmu, kā arī atjaunotos UBAP. Vides pārskatā uzsvērts, ka VPP2020 prioritātes "Ūdens resursi un Baltijas jūra" pasākumiem ir pozitīva ietekme un tie nerada tiešu būtisku ietekmi uz vidi vai uz īpaši aizsargājamu dabas teritoriju. Lai saglabātu vides kvalitāti un dabas kapitālu, var rasties nepieciešamība veikt papildu pasākumus jūras vides stāvokļa uzlabošanai, jo preventīva darbība gandrīz vienmēr izmaksā lētāka nekā vides problēmu novēršana. Secināts, ka lai palielinātu Latvijas vides politikas īstenošanas spēju atbilstoši ES attīstībai, kā arī panāktu atbilstošu vides institūciju sadarbību ar NAP2020 īstenošanu saistītajos jautājumos, VPP2020 iestrādātais modelis uzskatāms par "vairāk nekā ierasto" scenāriju un nodrošina kā Latvijas starptautisko saistību izpildi, tā arī vietējo jautājumu risināšanu sabiedrības interesēs. Secināts, ka galvenos vides riskus rada nevis VPP2020 ietvertās rīcības, bet iespējamā Latvijas tautsaimniecības straujā attīstība gan NAP2020, gan labvēlīgu ārējo faktoru iespaidā, ja citu nozaru stratēģisko dokumentu izstrādātāji un īstenojamie nepietiekami ievēros vides aizsardzības intereses.

Sabiedrības līdzdalība tika nodrošināta gan VPP2020 sadaļas "Ūdens resursi un Baltijas jūra" izstrādē, gan sagatavojot Vides pārskatu⁴¹, gan arī Programmas sagatavošanas procesā 2014.-2015.gadā.

Programmas izstrāde bija koordinēta un saskaņota ar citām ES dalībvalstīm Baltijas jūras reģionā gan *HELCOM* - kā Direktīvas ieviešanas reģionālās platformas - ietvaros, gan arī sadarbojoties ar tām valstīm, ar kurām Latvijai ir jūras robeža. Starptautiskā sadarbība ne tikai uzlabo vides pasākumu efektivitāti, bet arī identificē kopīgi veicamus pasākumus, tādējādi samazinot izmaksas. Lai panāktu lielāku pozitīvu efektu uz Baltijas jūras vidi kopumā, Latvija piedalīsies reģionālā mērogā kopīgi īstenojamajos pasākumos, t.sk., *HELCOM* Reģionālā rīcības plāna jūru piesārņojošo atkritumu jomā īstenošanā. Sagaidāms, ka Programmai būs pozitīva ietekme uz jūras vides kvalitāti ārpus Latvijas jūras robežām, jo paredzēto pasākumu mērķis ir pilnveidot zināšanu bāzi par jūras ekosistēmas stāvokli un to ietekmējošajiem faktoriem un nodrošināt vides stāvokļa uzlabošanu jūras ūdeņos, samazinot piesārņojumu. Vienlaikus var prognozēt, ka arī pārrobežu ietekme uz Latvijas jūras ūdeņu stāvokli būs labvēlīga, ja tiks īstenoti kaimiņu valstu, piemēram, Lietuvas, Programmā paredzētie vides uzlabošanas pasākumi.

¹ Pieejami: <http://www.lhei.lv/lv/jurasdirektiva.php>.

² LHEI, 2014. Priekšizpēte pasākumu programmas izstrādei laba jūras vides stāvokļa panākšanai".Pieejams: http://www.lhei.lv/docs/2015/Projekti/Prieksizpete%20JSD%20PP_Nosleguma%20atskaite_20141222_gala.pdf ; LHEI, 2015. "Priekšlikumu izstrāde pasākumu programmai laba jūras vides stāvokļa panākšanai". Noslēguma ziņojums pieejams: http://www.lhei.lv/docs/2016/Priekslikumi_PP_NoslegumaZinojums.pdf

³ EC MSFD CIS "Programmes of measures under the Marine Strategy Framework Directive. *Recommendations for implementation and reporting*. (Final version, 25 November 2014)

⁴ Priekšizpēte pasākumu programmas izstrādei laba jūras vides stāvokļa panākšanai". Pieejams: http://www.lhei.lv/docs/2015/Projekti/Prieksizpete%20JSD%20PP_Nosleguma%20atskaite_20141222_gala.pdf

⁵ Detalizēta informācija par esošo pasākumu analīzi pieejama šī dokumenta 2.pielikumā un http://www.lhei.lv/docs/2015/Projekti/Prieksizpete%20JSD%20PP_Nosleguma%20atskaite_20141222_gala.pdf; : http://www.lhei.lv/docs/2016/Priekslikumi_PP_NoslegumaZinojums.pdf .

⁶ LVĢMC, 2015. Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāni. Pieejami: <http://www.meteo.lv/lapas/vide/udens/udens-apsaimniekosana-upju-baseinu-apgabalu-apsaimniekosanas-plani-upju-baseinu-apgabalu-apsaimniekosanas-plani-un-pludu-riska-parvaldiba?id=1107&nid=424>

⁷ Ministru kabineta 2011.gada 2.augustanoteikumi Nr.596 "Jūras vides padomes nolikums".

⁸ *Joint documentation of regional coordination of programmes of measures. HELCOM, 2016*

⁹ Apstiprinātas ar Ministru kabineta 2014.gada 26.marta rīkojumu Nr.130 "Par Vides politikas pamatnostādņem 2014.-2020. gadam".

¹⁰ Eiropas Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei Eiropas Ekonomikas un Sociālo Lietu komitejai un reģionu Komitejai "Jūras nozaru izaugsme un izaugsmes noturību veicinošās iespējas" COM(2012)494, 13.09.2013,

¹¹ Latvijas nacionālā pozīcija Nr.1 "Par Komisijas Paziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un Sociālo Lietu komitejai un reģionu Komitejai "Jūras nozaru izaugsme un izaugsmes noturību veicinošās iespējas"

¹² Stratēģija apstiprināta 2009. gada oktobra Eiropadomē, īstenošana balstās uz Rīcības plānu, kas tiek regulāri atjaunots

¹³ *Baltic Sea Action Plan. HELCOM, 2007. Pieejams: <http://helcom.fi/baltic-sea-action-plan/action-plan>*

¹⁴ *HELCOM Copenhagen Ministerial Declaration, 3 October 2013, Copenhagen, Denmark. Pieejams: <http://helcom.fi/Documents/Ministerial2013/Ministerial%20declaration/2013%20Copenhagen%20Ministerial%20Declaration%20w%20cover.pdf>*

¹⁵ Apstiprināts ar Ministru kabineta 2011.gada 20.aprīļa rīkojumu Nr.169 "Par Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādņem 2011.-2017.gadam.

¹⁶ Pieņemtas ar Ministru kabineta 2013.gada 29.oktobra rīkojumu Nr.496. <http://likumi.lv/doc.php?id=261409>

¹⁷ Pieņemtas ar Ministru kabineta 2013.gada 27.decembra rīkojumus Nr.683. <http://likumi.lv/doc.php?id=263436>

¹⁸ *HELCOM, 2014. Eutrophication status of the Baltic Sea 2007-2011 - A concise thematic assessment. Baltic Sea Environment Proceedings No.143*

¹⁹ LHEI (2012) "Jūras vides stāvokļa sākotnējais novērtējums. A sadaļa. Jūras vides stāvokļa apraksts", 121.lpp. Pieejams: http://www.lhei.lv/docs/2012/Juras_derektiva_A.pdf.

²⁰ LHEI 2012. Jūras vides stāvokļa sākotnējais novērtējums. D sadaļa. Definētie Latvijas jūras ūdeņu vides stāvokļa mērķa lielumi un aktuālā stāvokļa novērtējums [http://www.lhei.lv/docs/2012/Juras_derektiva_D.pdf]

²¹ Ministru kabineta 2010.gada 23.novembra noteikumi Nr.1071 "Prasības jūras vides stāvokļa novērtējumam, laba jūras vides stāvokļa noteikšanai un jūras vides mērķu izstrādei"

²² *Angl. "descriptor", saīsināti "D" saskaņā ar direktīvu 2008/56/EK*

²³ "Riska novērtējums" jāveic, salīdzinot jūras vides stāvokli "bāzes scenārijā" (BS) un LVS. BS ietver divus elementus - (1) nozaru, kas rada slodzes, sagaidāmās attīstības tendenču novērtējumu (jo tas var mainīt nozaru radīto slodžu apjomu) un (2) "bāzes scenārija" pasākumu ieviešanas ietekmes novērtējumu.

- ²⁴ LHEI, 2014. Priekšizpēte pasākumu programmas izstrādei laba jūras vides stāvokļa panākšanai".Pieejams: http://www.lhei.lv/docs/2015/Projekti/Prieksizpete%20JSD%20PP_Nosleguma%20atskaite_20141222_gala.pdf
- ²⁵ Priekšizpētes (2014) noslēguma ziņojuma 5. pielikums; Priekšlikumu projekta (2015) noslēguma ziņojuma 1.pielikums. Pieejami:
- ²⁶ HELCOM Joint document
- ²⁷ HELCOM Marine litter action plan, 2015. Pieejams: <http://helcom.fi/action-areas/waste-water-litter/marine-litter/marine-litter-action-plan>
- ²⁸ HELCOM, 2014. *Eutrophication status of the Baltic Sea 2007-2011 - A concise thematic assessment. Baltic Sea Environment Proceedings No.143*
- ²⁹ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/barometer/index_en.htm
- ³⁰ Jūras telpiskais plānojums Latvijas teritoriālajiem un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņiem. 1.redakcija. Baltijas vides forums, 2015. Pieejams: <http://jurasplanojums.net/jtp-projekts/>
- ³¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 23.jūlija Direktīva2014/89/ES, ar ko izveido jūras telpiskās plānošanas satvaru.
- ³² Jūras telpiskais plānojums Latvijas teritoriālajiem un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņiem. 1.redakcija. Vides pārskats. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 2015.gada decembris. Pieejams:https://drive.google.com/file/d/0B5VmsX95he_IRzR3OHM1d1ZyYkU/view?usp=sharing&pref=2&pli=1(šī saite drīz vairs nebūs aktuāla)
- ³³ Jūras telpiskā plānojuma 1.redakcija. Paskaidrojuma raksts. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 2015.gada decembris.
- ³⁴ Valsts Reģionālās attīstības aģentūras info; <http://raim.gov.lv/cms/tiki-index.php>
- ³⁵ http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/tap/lv/?doc=18794
- ³⁶ LHEI un SIA "AKTiiVS", 2014. Noslēguma ziņojums iepirkumam "Priekšizpēte pasākumu programmas izstrādei laba jūras vides stāvokļa panākšanai". Latvijas Hidroekoloģijas institūts. http://www.lhei.lv/docs/2014/Prieksizpete%20JSD%20PP_Nosleguma%20atskaite_20141222_gala.pdf
- ³⁷ Noslēguma ziņojums "Priekšlikumu izstrāde pasākumu programmai laba jūras vides stāvokļa panākšanai", LHEI, 2015. http://www.lhei.lv/docs/2016/Priekslikumi_PP_NoslegumaZinojums.pdf
- ³⁸ *Joint documentation of regional coordination of programmes of measures. HELCOM, 2016*
- ³⁹ Noslēguma ziņojums "Priekšizpēte pasākumu programmas izstrādei laba jūras vides stāvokļa panākšanai". LHEI un SIA "AKTiiVS", 2014. http://www.lhei.lv/docs/2014/Prieksizpete%20JSD%20PP_Nosleguma%20atskaite_20141222_gala.pdfNoslēguma ziņojums "Priekšlikumu izstrāde pasākumu programmai laba jūras vides stāvokļa panākšanai", LHEI, 2015. http://www.lhei.lv/docs/2016/Priekslikumi_PP_NoslegumaZinojums.pdf
- ⁴⁰ VPP2020 stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskats. Pieejams: <http://www.varam.gov.lv/lat/pol/ppd/vide/?doc=17913>
- ⁴¹ VPP2020 stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskats, 1.4.nodaļa. Pieejams: <http://www.varam.gov.lv/lat/pol/ppd/vide/?doc=17913>

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības ministra vietā -
tieslietu ministrs *Dzintars Rasnačs*

Saikne starp nozaru radīto spiedienu, slodzēm, jūras vides mērķiem un stāvokli raksturojošiem kritērijiem¹

1. Jūras vides mērķi

1.1. Jūras vides mērķu noteikšana

Latvijas jūras ūdeņiem laba jūras vides stāvokļa sasniegšanai ir noteikts 7 mērķu kopums. Mērķi tiek noteikti tā, lai maksimāli efektīvi varētu plānot un veikt nepieciešamos pasākumus laba jūras vides stāvokļa (LJVS) sasniegšanai, kā arī, lai ņemtu vērā galvenās jūras vides stāvokli ietekmējošās slodzes. Atbilstoši mērķiem ir jāizstrādā rādītāju kopums, kas raksturo jūras vides stāvokli un ļauj novērtēt, vai šis vides stāvoklis ir atbilstošs definētajam mērķim.

1.2. Definētie jūras vides mērķi

1. Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas

Mērķis pieļauj antropogēno aktivitāšu ietekmi uz jūras biotopiem un sugām līdz līmenim, kas neatstāj negatīvu un paliekošu efektu uz tiem.

2. Jūras resursu izmantošana ir ilgtspējīga un nedegradē ekosistēmu

Mērķis paredz jūras resursu izmantošanu, vienlaicīgi nosakot, ka šī izmantošana ir pieļaujama, nepārsniedzot līmeni, pie kura notiek jūras ekosistēmas degradācija. Šeit ir iekļaujama resursu izmantošanas tiešā un netiešā ietekme.

3. Eitrofikācija nerada negatīvu ietekmi uz jūras ekosistēmu

Eitrofikācijai sasniedzot kritisko līmeni, ir novērojami tās negatīvie efekti uz jūras vidi. Mērķis paredz, ka eitrofikācija ir pieļaujama līmenī, kas nerada šādus negatīvos efektus.

4. Jūrai raksturīgs hidromorfoloģisks stāvoklis

Mērķis paredz to, ka jūrā netiek veiktas darbības, kas izmaina jūrai raksturīgo hidromorfoloģisko stāvokli.

5. Piesārņojošo vielu līmenis nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu

Mērķis paredz piesārņojošo vielu slodzi samazinājumu līdz līmenim, kas nerada piesārņojošo vielu koncentrācijas jūrā, pie kurām ir novērojamas negatīvas ietekmes uz jūras organismiem.

6. Cietie atkritumi nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu

Mērķis nosaka, ka ir jāveic darbības, kuras novērš cieto atkritumu izplatību un koncentrācijas, pie kurām parādās negatīvi efekti uz jūras organismiem.

7. Troksnis un cita veida enerģija nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu

Mērķis nosaka to, ka troksnis vai cita veida enerģija, kas tiek novadīta jūras vidē, nesasniedz līmeni, pie kura ir novērojama tā negatīva ietekme uz jūras ekosistēmu.

Latvijas jūras ūdeņiem noteikto vides mērķu saikne ar jūras vides stāvokli raksturojošajiem kvalitatīvajiem raksturlielumiem² (D³) norādīta 1.tabulā.

1.pielikuma 1.tabula.Jūras vides mērķu saikne ar jūras vides stāvokli raksturojošajiem kvalitatīvajiem raksturlielumiem (D)

Latvijas jūras ūdeņiem noteiktie jūras vides mērķi	Jūras vides stāvokli raksturojošie kvalitatīvie raksturlielumi ("D")
JVM1: Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas	D1 Bioloģiskā daudzveidība D2 Svešās sugas D4 Barības ķēdes D6 Jūras dibena integritāte
JVM2: Jūras resursu izmantošana ir ilgtspējīga un nedegradē ekosistēmu	D3 Komerčiāli izmantotās zivis
JVM3: Eitrofikācija nerada negatīvu ietekmi uz Jūras ekosistēmu	D5 Eitrofikācija
JVM4: Jūrai raksturīgs hidromorfoloģisks stāvoklis	D7 Izmaņas hidrogrāfiskajos apstākļos
JVM5: Piesārņojošo vielu koncentrāciju līmenis nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu	D8 Piesārņojošo vielu koncentrācijas jūras vidē D9 Piesārņojošo vielu koncentrācijas zivīs un citās jūras vēltēs
JVM6: Cietie atkritumi nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu	D10 Jūru piesārņojošie atkritumi
JVM7: Troksnis un cita veida enerģija nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu	D11 Jūrā ievadītā enerģija (troksnis)

1.3. Saikne starp nozaru radīto spiedienu, slodzēm, jūras vides mērķiem un stāvokli raksturojošiem kritērijiem

Aprēķinātās slodzes uz jūras vidi parasti summējas no vairāku tautsaimniecības nozaru radītajām tiešajām vai netiešajām slodzēm. Tā kā dažādu nozaru radīto slodžu apjomi un intensitāte atšķiras, ir jānovērtē katras nozares proporcionālā ietekme. Šobrīd pieejamās informācijas un zināšanu apjoms nav pietiekams, lai precīzi kvantitatīvi noteiktu katra avota īpatsvaru kopējā slodzē. Tāpēc, lai noteiktu nozares ar vislielāko ietekmi uz vides stāvokli, tika ņemta vērā citu valstu pieredze un novērtējumam tika izmantota daļēji kvantitatīva pieeja, kas balstās uz eksperta vērtējumu.

Slodžu nozīmības novērtējumu veido divi elementi:

1. katras aktivitātes radītās slodzes relatīvā nozīmība, jeb ieguldījums kopējā slodzē uz kvalitatīvo raksturlielumu;
2. slodzes ietekmes telpiskā nozīmība (cik lielu Latvijas jūras ūdeņu daļu ietekmē konkrētās aktivitātes radītā slodze).

1.pielikuma 2.tabula. Slodžu nozīmības vērtēšanai izmantotā skala

Skala	Kategorijas	Kategoriju apraksts slodžu nozīmības vērtējumam	Kategoriju apraksts slodžu ietekmes telpiskās nozīmības vērtējumam
1	Zema ietekme	Sektors/aktivitāte dod < 20 % no kopējās slodzes uz deskriptoru	Sektora/aktivitātes radītā slodze ietekmē < 5 % no Latvijas jūras ūdeņiem
2	Vidēja ietekme	Sektors/aktivitāte dod 20-30 % no kopējās slodzes uz deskriptoru	Sektora/aktivitātes radītā slodze ietekmē 5 -20 % no Latvijas jūras ūdeņiem
3	Augsta ietekme	Sektors/aktivitāte dod 30-50 % no kopējās slodzes uz deskriptoru	Sektora/aktivitātes radītā slodze ietekmē 20-60 % no Latvijas jūras ūdeņiem
4	Ļoti augsta ietekme	Sektors/aktivitāte dod > 50 % no kopējās slodzes uz deskriptoru	Sektora/aktivitātes radītā slodze ietekmē > 60 % no Latvijas jūras ūdeņiem

Avots: LHEI, adaptēta citu valstu (Holandes un Beļģijas) nacionālā pieeja

Piemēram, ja aktivitātes radītā slodze dod lielu ieguldījumu kopējā slodzē uz kvalitatīvo raksturlielumu (vairāk par 50 %) un slodze ietekmē lielāko daļu (vai pat visus) Latvijas jūras ūdeņu, tad pasākumi slodzes samazināšanai no šādas aktivitātes dos lielu ieguldījums JVM sasniegšanā.

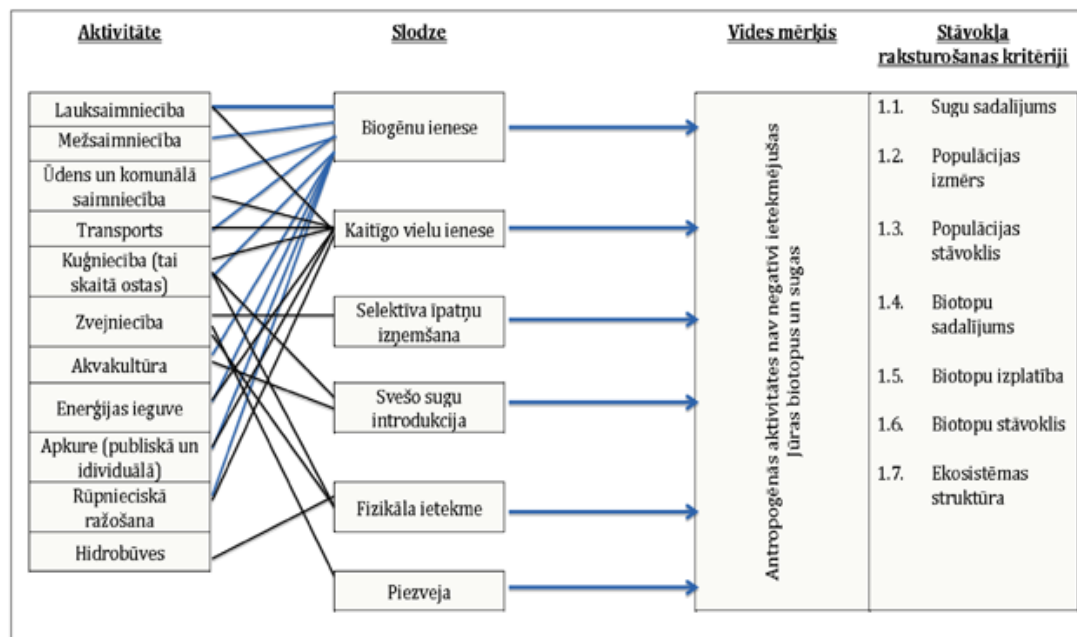
Veicot slodžu nozīmības apkopojumu (3.tabula), var izveidot aktivitāšu nozīmības matricu. Katrai aktivitātes/slodzes kombinācijai izveidotajai matricai tiek piemērots lielākās nozīmības vērtējums, jo aktivitātes nozīmība var atšķirties atkarībā no kvalitatīvā raksturlieluma.

1.pielikuma 3.tabula. Slodžu nozīmības apkopojums

Aktivitātes (nozares), kas rada slodzes														Slodzes (atbilstoši Direktīvas III pielikuma 2.tabulai)
Lauksaimniecība	Mežsaimniecība	Ūdens un komunālā saimniecība	Transports	Kuģniecība (t.sk. ostas)	Zvejniecība	Akvakultūra	Enerģijas ieguve	Apkure (centralizētā un individuālā)	Rūpnieciskā ražošana	Hidrobuves	Tūrisms un rekreācija	Dažādi iekšzemes avoti	Militārās aktivitātes	
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					Biogēnu ienese
x		x	x	x		x	x	x	x					Piesārņojošo vielu ienese
					x									Selektīva īpatņu izņemšana
				x		x								Svešo sugu introdukcija
				x	x					x				Fizikālā ietekme
					x									Piezveja
				x	x					x				Fiziska iedarbība uz bentisko substrātu un bentisko sabiedrību
				x	x						x	x		Cieto atkritumu ienese jūras un piekrastes vidē
				x						x	x		x	Trokšņa un cita veida enerģijas ievadīšana

Slodžu relatīvās nozīmības detalizētākas analīzes rezultāti ir atspoguļoti attēlos.

1.3.1. Slodžu nozīmības analīze jūras vides mērķim Nr.1 (JVM1) "Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas"

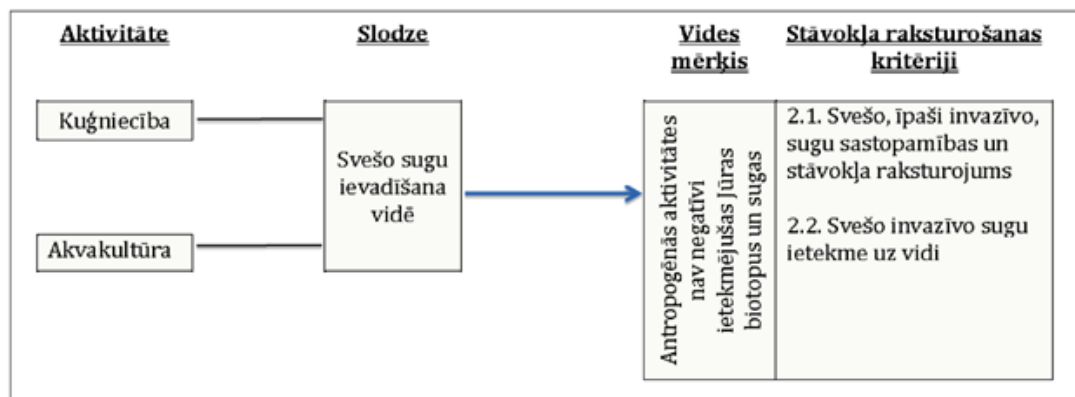
1.pielikuma 1.attēls. "Aktivitāšu-slodžu-ietekmes diagramma" JVM1 "Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas Jūras biotopus un sugas" saistībā ar "D1 Bioloģiskā daudzveidība" Avots: LHEI

1.pielikuma 4.tabula. Slodžu nozīmības novērtējums JVM1 "Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas" saistībā ar D1 "Bioloģiskā daudzveidība"

Ietekmētais kvalitatīvais raksturlielums	Slodze	Sektors, kas rada slodzi	Slodzes relatīvais nozīmīgums	Ietekmes telpiskais nozīmīgums
D1: Bioloģiskā daudzveidība. JVM1: Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas	Biogēnu ienese	Lauksaimniecība	4	4
		Mežsaimniecība	1	4
		Ūdens un komunālā saimniecība	1	4
		Transports	1	4
		Kuģniecība t.sk. ostas	1	4
		Akvakultūra	1	4
		Enerģijas ieguve	1	4
		Apkure	1	4
		Rūpniecība	1	4
	Kaitīgo vielu ienese	Lauksaimniecība	1	4
		Mežsaimniecība	1	4
		Ūdens un komunālā saimniecība	1	4

	Transports	1	4
	Kuģniecība t.sk. ostas	1	4
	Akvakultūra	1	4
	Enerģijas ieguve	1	4
	Apkure	1	4
	Rūpniecība	1	4
Selektīva īpatņu izņemšana	Zvejniecība	3	3
Svešo sugu introdukcija	Kuģniecība t.sk. ostas	2	4
	Akvakultūra	1	4
Fizikālā ietekme	Kuģniecība t.sk. ostas	1	1
	Zvejniecība	1	2
	Hidrobūves	1	1
Piezveja	Zvejniecība	1	3

Avots: LHEI ekspertu vērtējums

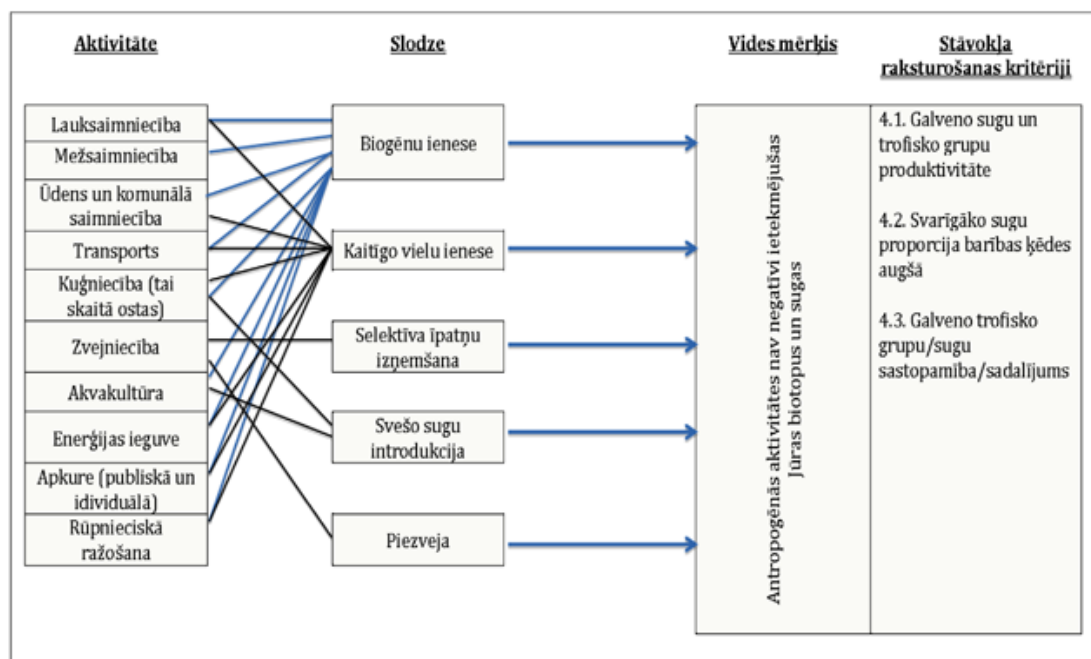

1.pielikuma 2.attēls. "Aktivitāšu-slodžu-ietekmes diagramma" JVM1 "Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas" saistībā ar "D2 Svešās sugas". Avots: LHEI

1.pielikuma 5.tabula. Slodžu nozīmības novērtējums JVM1 "Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas" saistībā ar "D2 Svešās sugas"

Ietekmētais kvalitatīvais raksturlielums	Slodze	Sektors, kas rada slodzi	Slodzes relatīvais nozīmīgums	Ietekmes telpiskais nozīmīgums
D2: Svešās sugas. JVM1: Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas	Svešo sugu ievadīšana vidē	Kuģniecība	4	4
		Akvakultūra	1	4

Avots: LHEI ekspertu vērtējums

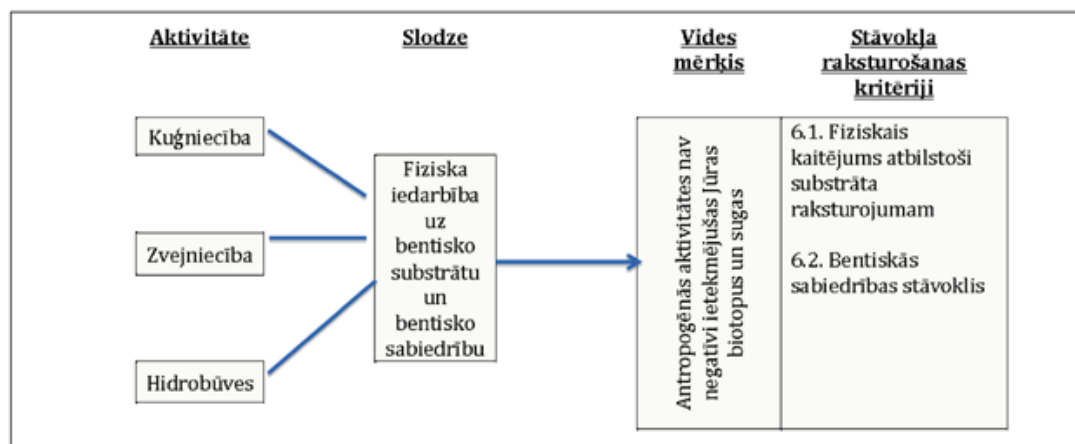
1.pielikuma 3.attēls. "Aktivitāšu-slodžu-ietekmes diagramma" JVM1 "Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas Jūras biotopus un sugas" saistībā ar "D4 Barības ķēdes" Avots: LHEI

1.pielikuma 6.tabula. Slodžu nozīmības novērtējums JVM1 "Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas Jūras biotopus un sugas" saistībā ar "D4 Barības ķēdes".

Ietekmētais kvalitatīvais raksturlielums	Slodze	Sektors, kas rada slodzi	Slodzes relatīvais nozīmīgums	Ietekmes telpiskais nozīmīgums
4 Barības ķēdes. JVM: Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas	Biogēnu ienese	Lauksaimniecība	2	4
		Mežsaimniecība	1	4
		Ūdens un komunālā saimniecība	1	4
		Transports	1	4
		Kuģniecība, t.sk. ostas	1	4
		Akvakultūra	1	4
		Enerģijas ieguve	1	4
		Apkure	1	4
		Rūpniecība	1	4
	Kaitīgo vielu ienese	Lauksaimniecība	1	4
		Mežsaimniecība	1	4
		Ūdens un komunālā saimniecība	1	4

	Transports	1	4
	Kuģniecība, t.sk. ostas	1	4
	Akvakultūra	1	4
	Enerģijas ieguve	1	4
	Apkure (publiskā un individuālā)	1	4
	Rūpniecība	1	4
Selektīva īpatņu izņemšana	Zvejniecība	2	3
Svešo sugu introdukcija	Kuģniecība t.sk. ostas	1	4
	Akvakultūra	1	4
Piezveja	Zvejniecība	1	3

Avots: LHEI ekspertu vērtējums

1.pielikuma 4.attēls. "Aktivitāšu-slodžu-ietekmes diagramma" JVM1 "Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas Jūras biotopus un sugas" saistībā ar D6 "Jūras dibena integritāte" Avots: LHEI

1.pielikuma 7.tabula. Slodžu nozīmības novērtējums JVM1 "Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas Jūras biotopus un sugas" saistībā ar D6 "Jūras dibena integritāte"

Ietekmētais kvalitatīvais raksturlielums	Slodze	Sektors, kas rada slodzi	Slodzes relatīvais nozīmīgums	Ietekmes telpiskais nozīmīgums
D6: Jūras dibena integritāte. JVM1 "Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas Jūras biotopus un sugas"	Fiziska iedarbība uz bentisko substrātu un bentisko sabiedrību	Kuģniecība	1	1
		Akvakultūra	2	2
		Hidrobūves	1	1

Avots: LHEI ekspertu vērtējums

1.3.2. Slodžu nozīmības analīze jūras vides mērķim Nr.2 (JVM2) "Jūras resursu izmantošana ir ilgtspējīga un nedegradē ekosistēmu"

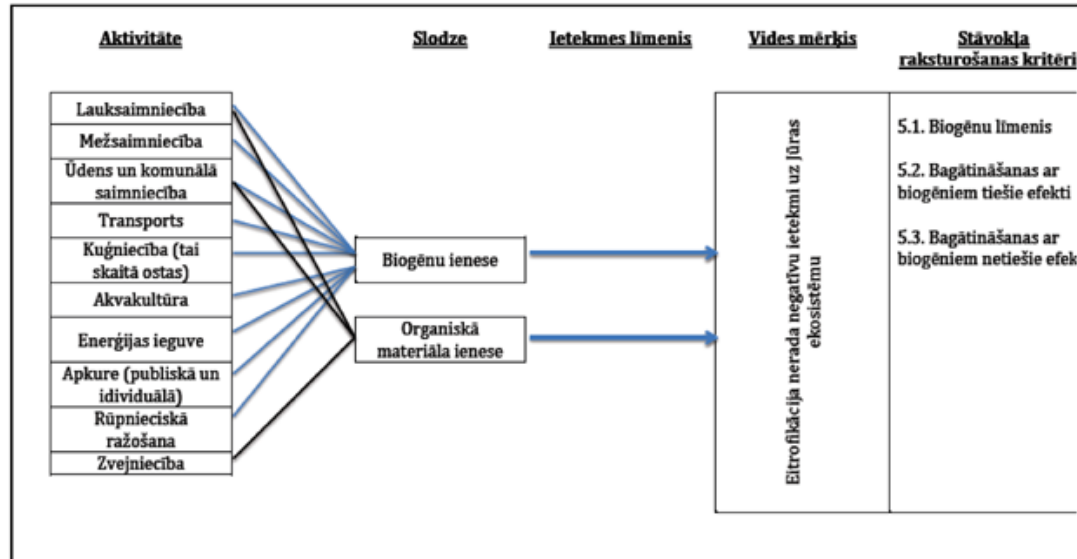
1.pielikuma 5.attēls. "Aktivitāšu-slodžu-ietekmes diagramma" JVM2 "Jūras resursu izmantošana ir ilgtspējīga un nedegradē ekosistēmu" saistībā ar D3 "Komerčiāli izmantotās zivis" Avots: LHEI

1.pielikuma 8.tabula. Slodžu nozīmības novērtējums JVM2 "Jūras resursu izmantošana ir ilgtspējīga un nedegradē ekosistēmu" saistībā ar D3 "Komerčiāli izmantotās zivis".

Ietekmētais kvalitatīvais raksturlielums	Slodze	Sektors, kas rada slodzi	Slodzes relatīvais nozīmīgums	Ietekmes telpiskais nozīmīgums
D3: Komerčiāli izmantotās zivis. JVM2: Jūras resursu izmantošana ir ilgtspējīga un nedegradē ekosistēmu	Selektīva īpatņu izņemšana	Zvejniecība	4	3

Avots: LHEI ekspertu vērtējums

1.3.3. Slodžu nozīmības analīze jūras vides mērķim Nr.3 (JVM3) "Eitrofikācija nerada negatīvu ietekmi uz jūras ekosistēmu"

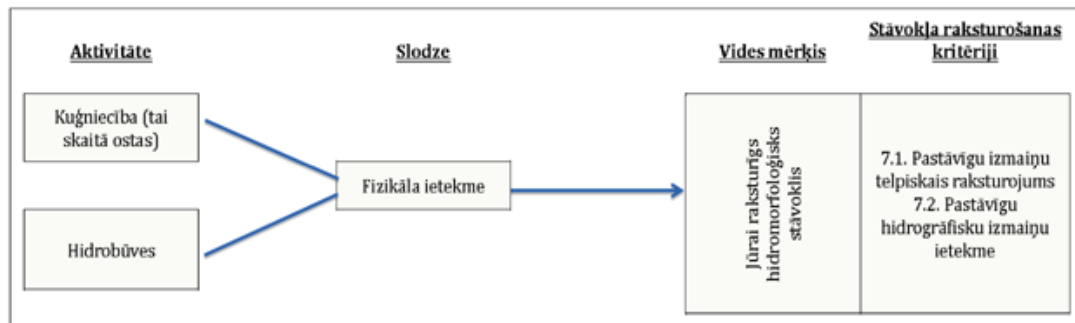
1.pielikuma 6.attēls. "Aktivitāšu-slodžu-ietekmes diagramma" JVM3 "Eitrofikācija nerada negatīvu ietekmi uz Jūras ekosistēmu" saistībā ar D5 "Eitrofikācija". Avots: LHEI

1.pielikuma 9.tabula. Slodžu nozīmības novērtējums JVM3 "Eitrofikācija nerada negatīvu ietekmi uz Jūras ekosistēmu" saistībā ar D5 "Eitrofikācija"

Ietekmētais Kvalitatīvais raksturlielums	Slodze	Sektors/aktivitāte, kas rada slodzi	Slodzes relatīvais nozīmīgums	Ietekmes telpiskais nozīmīgums
D5 Eitrofikācija. JVM3: Eitrofikācija nerada negatīvu ietekmi uz jūras ekosistēmu	Biogēnu un organiskā materiāla ienese	Lauksaimniecība	4	4
		Mežsaimniecība	1	4
		Īdens un komunālā saimniecība	1	4
		Transports	1	4
		Kuģniecība (tai skaitā ostas)	1	4
		Akvakultūra	1	4
		Enerģijas ieguve	1	4
		Apkure	1	4
		Rūpniecība	1	4
		Zvejniecība	1	4

Avots: LHEI ekspertu vērtējums

1.3.4. Slodžu nozīmības analīze jūras vides mērķim Nr.4 (JVM4) "Jūrai raksturīgs hidromorfoloģiskais stāvoklis"

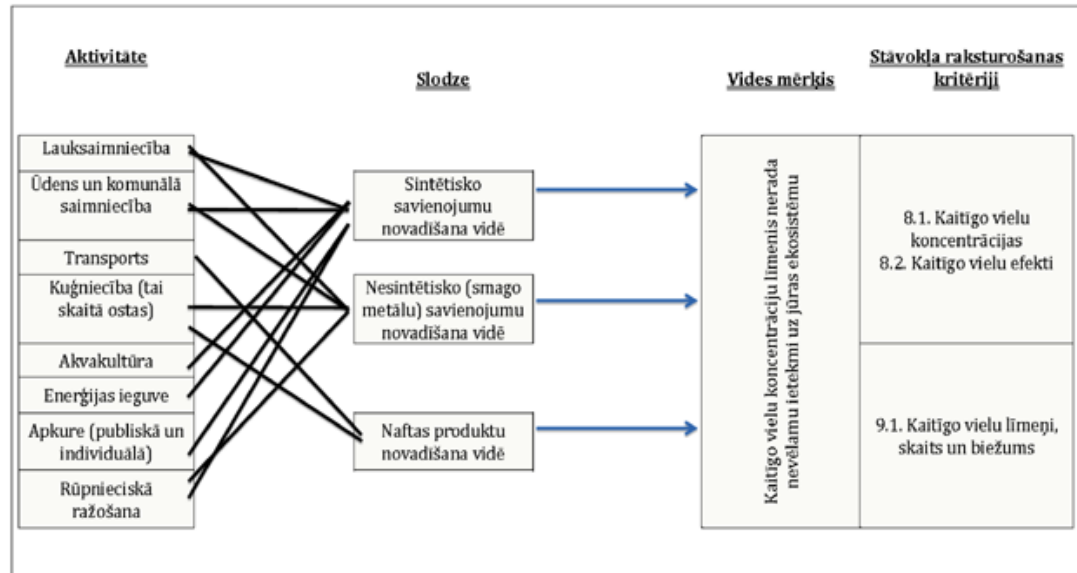
1.pielikuma 7.attēls. "Aktivitāšu-slodžu-ietekmes diagramma" JVM4 "Jūrai raksturīgs hidromorfoloģisks stāvoklis" saistībā ar D7 "Izmaiņas hidrogrāfiskajos apstākļos". Avots: LHEI

1.pielikuma 10.tabula. Slodžu nozīmības novērtējums JVM4 "Jūrai raksturīgs hidromorfoloģisks stāvoklis" saistībā ar D7 "Izmaiņas hidrogrāfiskajos apstākļos"

Ietekmētais kvalitatīvais raksturlielums	Slodze	Sektors, kas rada slodzi	Slodzes relatīvais nozīmīgums	Ietekmes telpiskais nozīmīgums
D7: Izmaiņas hidrogrāfiskajos apstākļos. JVM4: Jūrai raksturīgs hidromorfoloģisks stāvoklis	Fizikāla ietekme	Kuģniecība, t.sk. ostas	4	1
		Hidrobūves	1	1

Avots: LHEI ekspertu vērtējums

1.3.5. Slodžu nozīmības analīze jūras vides mērķim Nr.5 (JVM5) "Piesārņojošo vielu koncentrāciju līmenis nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu"

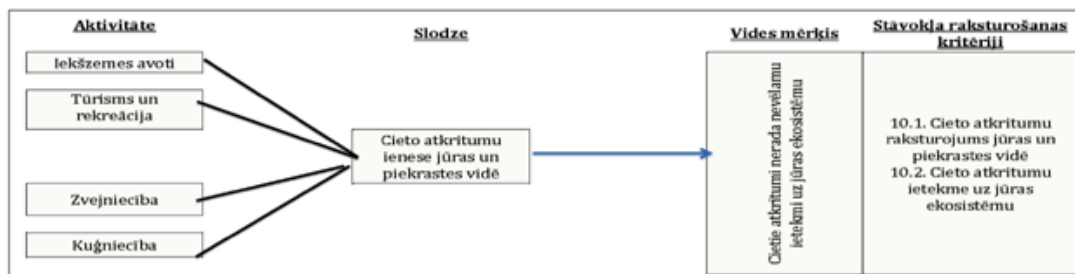
1.pielikuma 8.attēls. "Aktivitāšu-slodžu-ietekmes diagramma" JVM5 "Piesārņojošo vielu koncentrāciju līmenis nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu" saistībā ar "D8 Piesārņojošo vielu koncentrācijas jūras vidē" un "D9 Piesārņojošo vielu koncentrācijas zivīs un citās jūras vēltēs" Avots: LHEI

1.pielikuma 11.tabula. Slodžu nozīmības novērtējums JVM5 "Kaitīgo vielu koncentrāciju līmenis nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu" saistībā ar D8 "Kaitīgo vielu koncentrācijas jūras vidē" un D9 "Kaitīgo vielu koncentrācijas zivīs un citās jūras vēltēs"

Ietekmētais kvalitatīvais raksturlielums	Slodze	Sektors, kas rada slodzi	Slodzes relatīvais nozīmīgums	Ietekmes telpiskais nozīmīgums	
D8 un D9: Piesārņojošās vielas. JVM5: Piesārņojošo vielu koncentrāciju līmenis nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu	Sintētisko savienojumu novadīšana vidē	Lauksaimniecība	1	4	
		Ūdens un komunālā saimniecība	1	4	
		Kuģniecība t.sk. ostas	1	4	
		Enerģijas ieguve	1	4	
		Apkure (publiskā un individuālā)	1	4	
		Rūpniecība	1	4	
		Nesintētisko (smago metālu) savienojumu novadīšana vidē	Lauksaimniecība	1	4
	Ūdens un komunālā saimniecība		1	4	
	Kuģniecība t.sk. ostas		1	4	
	Naftas produktu novadīšana vidē	Rūpniecība	1	4	
		Transports	1	4	
			Kuģniecība t.sk. ostas	1	4

Avots: LHEI ekspertu vērtējums

1.3.6. Slodžu nozīmības analīze jūras vides mērķim Nr.6 (JVM6) Attiecībā uz JVM6 "Cietie atkritumi nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu"

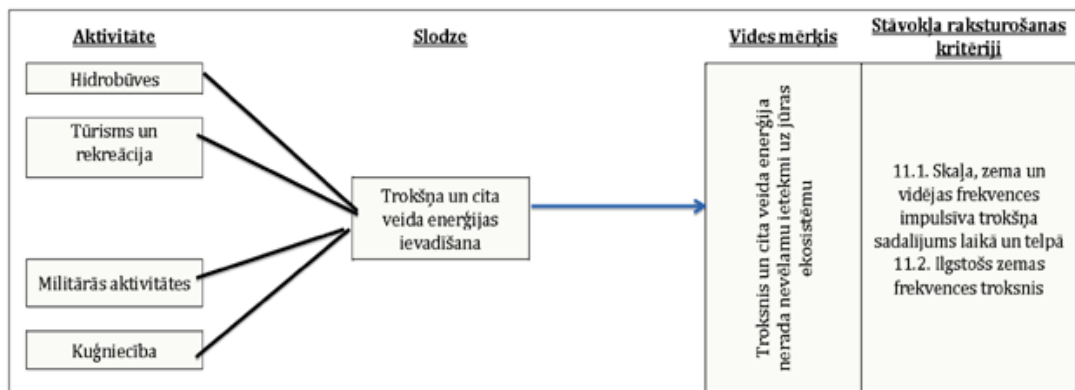
1.pielikuma 9.attēls. "Aktivitāšu-slodžu-ietekmes diagramma" JVM6 "Cietie atkritumi nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu" saistībā ar "D10 Cietie atkritumi". Avots: LHEI

1.pielikuma 12.tabula. Slodžu nozīmības novērtējums JVM6 "Cietie atkritumi nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu" saistībā ar D10 "Cietie atkritumi"

Ietekmētais kvalitatīvais raksturlielums	Slodze	Sektors, kas rada slodzi	Slodzes relatīvais nozīmīgums	Ietekmes telpiskais nozīmīgums
D10 Cietie atkritumi. JVM6 "Cietie atkritumi nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu"	Cieto atkritumu ienese jūras un piekrastes vidē	Iekšzemes avoti	1	1
		Tūrisms un rekreācija	1	1
		Zvejniecība	1	1
		Kuģniecība	1	1

Avots: LHEI ekspertu vērtējums

1.3.7. Slodžu nozīmības analīze jūras vides mērķim Nr.7 (JVM7) "Troksnis un cita veida enerģija nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu"

1.pielikuma 10.attēls. "Aktivitāšu-slodžu-ietekmes diagramma" JVM7 "Troksnis un cita veida enerģija nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu" saistībā ar "D11 Jūrā ievadītā enerģija (troksnis)". Avots: LHEI

1.pielikuma 13.tabula. Slodžu nozīmības novērtējums JVM7 "Troksnis un cita veida enerģija nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu" saistībā ar D11 "Jūrā ievadītā enerģija"

Ietekmētais kvalitatīvais raksturlielums	Slodze	Sektors, kas rada slodzi	Slodzes relatīvais nozīmīgums	Ietekmes telpiskais nozīmīgums
D11 Jūrā ievadītā enerģija. JVM7: Troksnis un cita veida enerģija nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu	Troksņa un cita veida enerģijas ievadīšana jūras vidē	Hidrobūves	1	1
		Tūrisms un rekreācija	1	1
		Militārās aktivitātes	1	1
		Kuģniecība	1	1

Avots: LHEI ekspertu vērtējums

¹ LHEI, 2014. Priekšizpēte pasākumu programmas izstrādei laba jūras vides stāvokļa panākšanai". Pieejams: http://www.lhei.lv/docs/2015/Projekti/Prieksizpete%20JSD%20PP_Nosleguma%20atskaite_20141222_gala.pdf

² Ministru kabineta 2010.gada 23.novembra noteikumi Nr.1071 "Prasības jūras vides stāvokļa novērtējumam, laba jūras vides stāvokļa noteikšanai un jūras vides mērķu izstrādei".

³ *Angl. "descriptor", saīsināti "D" saskaņā ar direktīvu 2008/56/EK.*

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra vietā - tieslietu ministrs *Dzintars Rasnačs*

2. pielikums
plānam "Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai 2016.-2020. gadā"

Esošo un plānoto tautsaimniecības nozaru pasākumu ar ietekmi uz jūras vidi vispārējs izvērtējums

Pilns izvērtējums par to, kā no starptautiskajiem, ES un Latvijas politikas plānošanas dokumentiem un tiesību aktiem izrietošie esošie un vēl tikai plānotie pasākumi ietekmē jūras vides stāvokli, sniegts Priekšizpētes (2014) un Priekšlikumu projekta (2015) noslēguma ziņojumos¹. Veicot izvērtējumu, esošie pasākumi tika sagrupēti slodžu grupās, katrai grupai atzīmējot vides stāvokli raksturojošo kvalitatīvo raksturlielumu, kuru slodze ietekmē. Jāatzīmē, ka vienā slodžu grupā esošie pasākumi var ietekmēt arī vairākus citus kvalitatīvos raksturlielums. Lai izvērtētu pasākumu efektivitāti, tika analizēta pasākumu vai to ieviešanas nenoteiktība. Šai nolūkā analizēti katru pasākumu raksturojošie rādītāji, kas ietekmē nenoteiktību - (i) pasākuma likumīgais statuss; (ii) pasākuma ieviešanas statuss; (iii) skaidrība par ieviešamo pasākumu; (iv) nozīmīgi šķēršļi pasākuma ieviešanai.

Tālāk tekstā sniegts analizēto politikas ietvaru un tiesību aktu kopsavilkums. Jāatzīmē, ka izvērtējums tika veikts 2014.-2015.gadā.

1) Kvalitatīvais raksturlielums "bioloģiskā daudzveidība" (D1)

2.pielikuma 1.tabula. Politikas ietvari un pasākumi saistībā ar bioloģisko daudzveidību

Politikas ietvara veids	Politikas ietvara/ tiesību akta nosaukums
	1992.g. Riodežaneiro Konvencija par bioloģisko daudzveidību;

Konvencijas	Bernes konvencija , 1979.g. Konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību; 1979.g. Bonnas konvencija par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību; Helsinku konvencija , 1992.g. Konvencija par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību
Direktīvas	Biotopu direktīva , 92/43/EEK, Padomes direktīva par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību; Putnu direktīva , Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai 2009/147/EK par savvaļas putnu aizsardzību; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2014/89/ES (2014. gada 23. jūlijs) ar ko izveido jūras telpiskās plānošanas ietvaru.
Plāni	HELCOM BJRP , Baltijas jūras rīcības plāns; Globālais Bioloģiskās daudzveidības stratēģiskais plāns (2011-2020)
Stratēģijas	ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2020 ES Baltijas jūras reģiona stratēģija

Latvijas tiesību akti attiecībā uz bioloģisko daudzveidību

- Sugu un biotopu aizsardzības likums;
- Likums par ietekmes uz vidi novērtējumu;
- Likums par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām;
- Zvejniecības likums;
- Ministru kabineta 2010.gada 5.janvāra noteikumi **Nr.17** "Noteikumi par aizsargājamām jūras teritorijām";
- Ministru kabineta 1999.gada 9.marta noteikumi **Nr.83** "Noteikumi par dabas parkiem"
- Ministru kabineta 2006.gada 21.februāra noteikumi **Nr.153** "Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu";
- Ministru kabineta 2002.gada 28.maija noteikumi **Nr.199** "Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) izveidošanas kritēriji Latvijā";
- Ministru kabineta 2000.gada 5.decembra noteikumi **Nr.421** "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu";
- Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumi **Nr.940** "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu";
- Ministru kabineta 2007.gada 2.maija noteikumi **Nr.296** "Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos";
- Ministru kabineta 21.22.2015. noteikumi Nr.1165 "Kārtība, kādā izsniedz atļaujas nemedijamo sugu indivīdu iegūšanai, ievieš Latvijas dabai neraksturīgas savvaļas sugas (introdukcija) un atjauno sugu populāciju dabā (reintrodukcija).

2) Kvalitatīvais raksturlielums "Svešās sugas" (D2)

2.pielikuma 2.tabula. Politikas ietvari un tiesību akti saistībā ar slodzi no svešo sugu un patogēnu ievadīšanas vidē

Politikas ietvara veids	Politikas ietvara// tiesību akta nosaukums
Konvencijas	Konvencija par bioloģisko daudzveidību Bernes konvencija , Konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību Balasta ūdens konvencija , Starptautiskā konvencija par kuģu balasta ūdens un nosēdumu kontroli un pārvaldību Helsinku konvencija , Konvencija par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību UNCLOS , Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencija
Direktīvas	Biotopu direktīva , 92/43/EEK, Direktīva par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību

Regulas	Regula 708/2007 (2007.gada 11.jūnijs) par svešzemju un vietējā areālā nesastopamu sugu izmantošanu akvakultūrā"; Regula 1143/2014 (2014.gada 22.oktobris) par invazīvu svešzemju sugu introdukcijas un izplatīšanās profilaksi un pārvaldību
Plāni	HELCOM BJRP , Baltijas jūras rīcības plāns <ul style="list-style-type: none"> • HELCOM BJRP: Balasta ūdens konvencijas ceļvedis, lai ratificētu un saskaņoti īstenotu 2004. gada Starptautisko konvenciju par kuģu balasta ūdens un nosēdumu kontroli un pārvaldību • HELCOM BJRP: Baltijas jūras valstu Ministru deklarācija 2013 (Kopenhāgena) Globālais Bioloģiskās daudzveidības stratēģiskais plāns (2011-2020)
Politikas	ES Integrētā jūrlietu politika
Stratēģijas	ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2020 ES Baltijas jūras reģiona stratēģija ES Stratēģija par invazīvajām sugām

Novērtējot no starptautiskajām konvencijām, ES direktīvām un regulām, *HELCOM* Baltijas jūras rīcības plāna un rekomendācijām, kā arī Latvijas tiesību aktiem izrietošo pasākumu (1a un 1b) ieviešanas efektivitāti, izdarīti šādi secinājumi.

Spēkā esošie normatīvie akti regulē svešo sugu ievadīšanu vidē, aptverot kuģniecības un akvakultūras sektorus. Tomēr pašlaik ir ieviesti tikai tie pasākumi, kas regulē svešo sugu ieviešanos saistībā ar akvakultūru. Kuģu balasta ūdeņu apsaimniekošanu regulējošie pasākumi ir tikai plānoti. Tā kā 2004.gada Starptautiskā konvencija par kuģu balasta ūdens un nosēdumu kontroli un apsaimniekošanu (turpmāk - Balasta ūdens konvencija) tikai tiek virzīta ratifikācijai, izstrādājot Programmu, tika pieņemts, ka tajā noteiktie pasākumi ir uzskatāmi par pamata (1b) pasākumiem. Ja Balasta ūdens konvencijas ratifikācija Latvijā kavēsies, var būt nepieciešams pārskatīt konvencijā noteikto pasākumu klasifikāciju no "pamata" (1b) uz "papildu" (2a). Plānotie pamata pasākumi aptver galvenos slodžu avotus (kuģniecību, akvakultūru, ienākšanu no citiem reģioniem pa dabīgiem ūdensceļiem) un aktivitātes, kas dod ieguldījumu slodzē. Relatīvi nenosēgts ir privātais sektors jeb iedzīvotāji, kas eksotisku sugu dzīvniekus tur mājās apstākļos un var izlemt no tiem atbrīvoties, izlaižot vidē vai kanalizācijā.

Tomēr konkrēti slodzes samazināšanas pasākumi šobrīd nav zināmi un vēl tikai tiks noteikti (piemēram, attiecībā uz invazīvo svešo sugu (turpmāk - ISS) ieviešanas un izplatības novēršanu un pārvaldību, t.sk., izstrādājot rīcības plānu pasākumiem ISS izplatības ceļu pārvaldībai, piemērojot apkarošanas pasākumus ISS agrīnā to ieviešanas stadijā).

Secinājums: Pamata pasākumi ir ieviešanas procesā vai to uzsākšana tiek plānota. Sagaidāms, ka daļa no tiem tiks ieviesti un dos efektu jau līdz 2020.gadam. Taču daudziem plānotajiem pasākumiem ieviešanas termiņš ir neskaidrs. Tomēr sagaidāms, ka ar Balasta ūdens konvencijas ratifikāciju Latvijā būs jāīsteno noteiktu pasākumu kopumu, par kuriem šobrīd ir ļoti liela nenoteiktība. Lai pasākumi būtu efektīvi un samazinātu svešo sugu ienākšanu un ietekmi uz vidi, ir būtiski ieviest visu pasākumu kopumu.

3) Kvalitatīvais raksturlielums "selektīva īpatņu (zivju) ieguve" (D3)

Novērtējot no Eiropas Parlamenta un Padomes regulām, starptautiskajām konvencijām, *HELCOM* Baltijas jūras rīcības plāna un rekomendācijām un Latvijas tiesību aktiem izrietošo pasākumu (1a un 1b - "pamata pasākumi") ieviešanas efektivitāti, secināts, ka **paredzētie pasākumi ir ieviesti un papildu pasākumi nav nepieciešami**.

2.pielikuma 3.tabula. Politikas ietvari un tiesību akti saistībā ar slodzi no selektīvas īpatņu (zivju) ieguves

Politikas ietvara veids	Politikas ietvara/ tiesību akta nosaukums
Konvencijas	Konvencija par bioloģisko daudzveidību , 1992.gada Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību; Helsinku konvencija , 1992.gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvenciju; UNCLOS , Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982.gada Jūras tiesību konvencija
Regulas	Regula par KZP , Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1380/2013 par kopējo zivsaimniecības politiku; Regulas, kas konkrētam gadam nosaka konkrētu zivju krājumu un zivju krājumu grupu zvejas iespējas, kuras piemērojamas Baltijas jūrā; Regula par tehniskajiem pasākumiem zvejas resursu saglabāšanai Baltijas jūrā , Padomes Regula (EK) Nr. 2187/2005, ar ko nosaka tehniskus pasākumus zvejas resursu saglabāšanai Baltijas jūrā, Beltos un Zunda šaurumā; Regula, lai aizkavētu, novērstu un izskaustu NNN zveju , Padomes Regula (EK) Nr. 1005/2008, ar ko izveido Kopienas sistēmu, lai aizkavētu, novērstu un izskaustu nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju; Regula par KZP kontroles sistēmu , Padomes Regula (EK) Nr. 1224/2009, ar ko izveido Kopienas kontroles sistēmu, lai nodrošinātu atbilstību kopējās zivsaimniecības politikas noteikumiem;

	Priekšlikums regulai par Baltijas laša daudzgadu plānu , Priekšlikums - Eiropas Parlamenta un Padomes Regula, ar ko izveido daudzgadu plānu Baltijas laša krājumam un zvejniecībai, kas šo krājumu izmanto; Komisijas deleģētā regula (ES) Nr. 1396/2014 (2014.gada 20.oktobris), ar kuru izveido izmetumu plānu zvejniecībām, kas darbojas Baltijas jūrā.
Plāni	HELCOM BJRP , Baltijas jūras rīcības plāns (2007) • HELCOM BJRP: Baltijas jūras valstu Ministru deklarācija 2013 (Kopenhāgena) Globālais Bioloģiskās daudzveidības stratēģiskais plāns (2011-2020)
Stratēģijas	ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2020 ES Stratēģija Baltijas jūras reģionam (EUSBSR)

Latvijas tiesību aktu saraksts, kas nosaka analizē ietvertu pasākumu ieviešanu

- Zvejniecības likums;
- Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss;
- Ministru kabineta 2007.gada 2.maija noteikumi **Nr.296** "Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos";
- Ministru kabineta 2015.gada 24.marta noteikumi **Nr.141** "Zivju izkraušanas kontroles un zivju tirdzniecības un transporta objektu, noliktavu un ražošanas telpu pārbaudes noteikumi";
- Ministru kabineta 2009.gada 8.septembra noteikumi **Nr.1015** "Kārtība, kādā izsniedz speciālo atļauju (licenci) komercdarbībai zvejniecībā, kā arī maksā valsts nodevu par speciālās atļaujas (licences) izsniegšanu";
- Ministru kabineta 2009.gada 30.novembra noteikumi **Nr.1375** "Noteikumi par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību piekrastes ūdeņos".

4) Kvalitatīvais raksturlielums "barības ķēdes" (D4)

Specifiski izstrādāti pasākumi attiecībā uz D4 netika identificēti. Daļa no pasākumiem, kas vērsti uz citiem raksturlielumiem, ir ar pozitīvu ietekmi arī uz D4, piemēram, aizsargājamo teritoriju izveide (D1) un zvejas rīku ierobežošana piekrastē (D3) pozitīvi ietekmē vairāku zivju sugu barības bāzes un nārsta vietu saglabāšanu, zemūdens biotopu stāvokli. Tāpat pasākumi, kas tiek vai tiks īstenoti UBAP ietvaros eitrofikācijas (D5) vai piesārņojošo vielu (D8) samazināšanai, arī būtiski uzlabos barības ķēžu elementu stāvokli. Tomēr **esošais zināšanu līmenis nav pietiekošs, lai korekti izvērtētu citu kvalitatīvo raksturlielumu pasākumu efektivitāti uz kvalitatīvo raksturlielumu D4.**

5) Kvalitatīvais raksturlielums "eitrofikācija" (D5)

2.pielikuma 4.tabula. Politikas ietvari un pasākumi saistībā ar slodzi no biogēnu ieneses

Politikas ietvara veids	Politikas ietvara/ tiesību akta nosaukums
Konvencijas	Konvencija par bioloģisko daudzveidību , 1992.gada Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību Helsinku konvencija , 1992.gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvenciju Ženēvas konvencija , 1979.gada konvencija par robežšķērsojošo gaisa piesārņošanu lielos: Gēteborgas protokols , 1999.gada Gēteborgas protokols par paskābināšanās, eitrofikācijas un piezemes ozona līmeņa samazināšanu MARPOL 73/78 , 1973.gada Starptautiskā konvencija par piesārņojuma novēršanu no kuģiem, kas grozīta ar tās 1978.gada protokolu (MARPOL 73/78): Pielikumi IV, V, un VI UNCLOS , Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982.gada Jūras tiesību konvencija
	Rūpniecisko emisiju direktīva (IED) , Direktīva 2010/75/ES (2010. gada 24. novembris) par rūpnieciskajām emisijām (no 2014.g. janvāra jau aizstājusi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/1/EK par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/76/EK par atkritumu sadedzināšanu); Lielo sadedzināšanas iekārtu direktīva , Direktīva 2001/80/EK (2001.gada 23.oktobris) par ierobežojumiem attiecībā uz dažu piesārņojošo vielu emisiju gaisā no lielām sadedzināšanas iekārtām (No 2016.g. janvāra tiks aizstāta ar IED); Nacionālā pieļaujamo emisiju direktīva (NECD-I) , Direktīva 2001/81/EK (2001.gada 23.oktobris) direktīva par valstīm noteikto maksimāli pieļaujamo

Direktīvas	emisiju dažām atmosfēru piesārņojošām vielām; Nitrātu direktīva , Direktīva 91/676/EEK (1991.gada 12.decembris) attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskās izcelsmes nitrāti; Ostas atkritumu iekārtu direktīva , Direktīva 2000/59/EK (2000.gada 27.novembris) par ostas iekārtām, kas paredzētas kuģu atkritumu un kravu atlieku uzņemšanai; Atpūtas kuģu direktīva , Direktīva (1994.gada 16.jūnijs) 94/25/EK Par dalībvalstu likumu, noteikumu un administratīvo nosacījumu tuvināšanu attiecībā uz atpūtas kuģiem; Direktīva par komunālo notekūdeņu attīrīšanu , Padomes Direktīva 91/271/EEK (1991.gada 21.maijs) par komunālo notekūdeņu attīrīšanu; Ūdens struktūrdirektīva (ŪSD) , Direktīva 2000/60/EK (2000.gada 23.oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā
Regulas	Regula par mazgāšanas līdzekļiem , Regula Nr. 648/2004 (2004.gada 31.marts) par mazgāšanas līdzekļiem, kura ir grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 14.marta Regulu (ES) Nr. 259/2012 attiecībā uz fosfātu un citu fosfora savienojumu izmantošanu patērētāju veļas mazgāšanas līdzekļos un patērētāju automātiskajās trauku mazgājamās mašīnās lietojamās mazgāšanas līdzekļos.
Plāni	HELCOM BJRP, Baltijas jūras rīcības plāns (2007) <ul style="list-style-type: none"> • HELCOM BJRP: Baltijas jūras valstu Ministru deklarācija 2013 (Kopenhāgena) • HELCOM BJRP: Rekomendācija 28E/5 par komunālo notekūdeņu attīrīšanu • HELCOM BJRP: Rekomendācija 28E/6 par notekūdeņu vietējo (on-site) attīrīšanu vienģimeņu mājās, mazos uzņēmumos un apdzīvotās vietās līdz 300 CE. • HELCOM BJRP: Rekomendācija 28E/7 par pasākumiem, kas vērsti uz polifosfātu aizstāšanu mazgāšanas līdzekļos • HELCOM BJRP: Rekomendācija 28E/10 par "netiešās maksas" sistēmas piemērošanu kuģu radītajiem atkritumiem un zvejas tīklos noķertajiem jūras atkritumiem Baltijas jūras reģionā • HELCOM BJRP: Rekomendācija 28E/13 par ekonomisko stimulu ieviešanai kā papildinājumu esošiem regulējumiem, lai samazinātu emisijas no kuģiem • HELCOM BJRP: Rīcības plāns par "nulles izplūdes" principu, rīcības plāns vides pasargāšanai no platformām jūrā Globālais Bioloģiskās daudzveidības stratēģiskais plāns (2011-2020)
Politikas	ES kopējā lauksaimniecības politika (KLP) ES integrētā jūrlietu politika
Stratēģijas	ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija, 2020 Blueprint , ES Stratēģija Eiropas ūdens resursu aizsardzībai, lai nodrošinātu kvalitatīvu ūdens pieejamību cilvēku, ekonomisko un vides vajadzību nodrošināšanai ES Stratēģija Baltijas jūras reģionam

Latvijas tiesību akti, kas nosaka analizē ietverto pasākumu ieviešanu:

- Aizsargjoslu likums;
- Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss;
- Krimināllikums;
- Atkritumu apsaimniekošanas likums;
- Augu aizsardzības likums;
- Likums Par piesārņojumu;
- Ministru kabineta 2011.gada 11.janvāra noteikumi **Nr.33** "Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem" (Dec.2014.: apspriešanā ir jaunu MK noteikumu projekts);
- Ministru kabineta 2002.gada 22.janvāra noteikumi **Nr.34** "Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī";

- Ministru kabineta 2009.gada 13.janvāra noteikumi **Nr.42** "Noteikumi par pazemes ūdens resursu apzināšanas kārtību un kvalitātes kritērijiem";
- Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumi **Nr.92** "Prasības virszemes ūdeņu, pazemes ūdeņu un aizsargājamo teritoriju monitoringam un monitoringa programmu izstrādei";
- Ministru kabineta 2002.gada 12.marta noteikumi **Nr.118** "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti";
- Ministru kabineta 2006.gada 14.februāra noteikumi **Nr.139** "Noteikumi par atsevišķu bīstamas ķīmiskas vielas saturošu iekārtu un produktu lietošanas un marķēšanas prasībām un par videi kaitīgo preču sarakstu";
- Ministru kabineta 2009.gada 17.februāra noteikumi **Nr.158** "Noteikumi par prasībām attiecībā uz vides monitoringu un tā veikšanas kārtību, piesārņojošo vielu reģistra izveidi un informācijas pieejamību sabiedrībai";
- Ministru kabineta 2003.gada 15.aprīļa noteikumi **Nr.179** "Noteikumi par upju baseinu apgabalu robežu aprakstiem";
- Ministru kabineta 2004.gada 31.marta noteikumi **Nr.181** "Par Rīcības programmu komunālo notekūdeņu un bīstamo vielu radītā virszemes ūdeņu piesārņojuma samazināšanai";
- Ministru kabineta 2013.gada 2.aprīļa noteikumi **Nr.186** "Kārtība, kādā ierobežojama gaistošo organisko savienojumu emisija no iekārtām, kurās izmanto organiskos šķīdinātājus";
- Ministru kabineta 2013.gada 2.aprīļa noteikumi **Nr.187** "Kārtība, kādā novērš, ierobežo un kontrolē gaisu piesārņojošo vielu emisiju no sadedzināšanas iekārtām";
- Ministru kabineta 1999.gada 15.jūnija noteikumi **Nr.214** "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 223-99 "Kanalizācijas ārējie tīkli un būves";
- Ministru kabineta 2004.gada 13.aprīļa noteikumi **Nr.231** "Par Rīcības programmu kopējo emisiju samazināšanai gaisā";
- Ministru kabineta 2010.gada 23.marta noteikumi **Nr.295** "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības lauku attīstības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides un lauku ainavas uzlabošanai";
- Ministru kabineta 2012.gada 15.maija noteikumi **Nr.339** "Noteikumi par ostu formalitātēm";
- Ministru kabineta 2006.gada 2.maija noteikumi **Nr.362** "Noteikumi par notekūdeņu dūņu un to komposta izmantošanu, monitoringu un kontroli";
- Ministru kabineta 2011.gada 24.maija noteikumi **Nr.401** "Prasības atkritumu sadedzināšanai un atkritumu sadedzināšanas iekārtu darbībai";
- Ministru kabineta 2011.gada 31.maija noteikumi **Nr.419** "Noteikumi par kopējo valstī maksimāli pieļaujamo emisiju gaisā";
- Ministru kabineta 2002.gada 8.oktobrī noteikumi **Nr.455** "Kuģu radīto atkritumu un piesārņoto ūdeņu pieņemšanas kārtība un kuģu radīto atkritumu apsaimniekošanas plānu izstrādes kārtība";
- Ministru kabineta 2012.gada 24.jūlija noteikumi **Nr.509** "Noteikumi par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū saskaņā ar Regulu Nr. 1107/2009";
- Ministru kabineta 2004.gada 27.jūlija noteikumi **Nr.628** "Īpašās vides prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs" (Dec.2014.: apspriešanā ir jaunu MK noteikumu projekts);
- Ministru kabineta 2009.gada 25.jūnijs noteikumi **Nr.646** "Noteikumi par upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāniem un pasākumu programmām";
- Ministru kabineta 2005.gada 30.augusta noteikumi **Nr.647** "Noteikumi par atpūtas kuģu būvniecību, atbilstības novērtēšanu un piedāvāšanu tirgū" (zaudējis spēku no 2016.gada 5.februāra, kad stājās spēkā Ministru kabineta 2016.gada 12.janvāra noteikumi Nr.27 "Noteikumi par atpūtas kuģu un ūdens motociklu būvniecību, atbilstības novērtēšanu un piedāvāšanu tirgū");
- Ministru kabineta 2003.gada 23.decembra noteikumi **Nr.736** "Noteikumi par ūdens resursu lietošanas atļauju";
- Ministru kabineta 2011.gada 11.oktobra noteikumi **Nr.780** "Oglekļa dioksīda plūsmas transportēšanas kārtība";

- Ministru kabineta 2005.gada 18.oktobra noteikumi **Nr.782** "Noteikumi par mazgāšanas līdzekļu būtisko prasību ievērošanas uzraudzību";
- Ministru kabineta 2004.gada 19.oktobra noteikumi **Nr.858** "Noteikumi par virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu, klasifikāciju, kvalitātes kritērijiem un antropogēno slodžu noteikšanas kārtību";
- Ministru kabineta 2011.gada 13.decembra noteikumi **Nr.950** "Augu aizsardzības līdzekļu lietošanas noteikumi".

Tā kā "pamata" pasākumi ir jāsteno galvenokārt iekšzemē, tad tie ir iekļauti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2000.gada 23.oktobra Direktīvu 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (Ūdens struktūrdirektīva) 2015.gadā izstrādātajos Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānos 2016.-2021.gadam² (UBAP) un galvenokārt vērsti uz komunālo notekūdeņu un lauksaimniecības radīto slodžu samazināšanu. UBAP tika izstrādāti vienlaicīgi ar Programmas izstrādi un tajos iekļauti papildu pasākumi, kas dos būtisku stāvokļa uzlabojumu attiecībā uz D5 "Eitrofikācija".

Savukārt izstrādātajos Plūdu riska pārvaldības plānos 2016.-2021.gadam paredzētie pasākumi katram no četriem upju baseinu apgabaliem veicinās nelabvēlīgas ietekmes jūras videi novēršanu plūdu, jūras uzplūdu un krasta erozijas procesu rezultātā it īpaši nacionālas nozīmes plūdu riska teritorijas un īpaši aizsargājamās dabas teritorijās Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastē.

UBAP pasākumu programmā ietvertie papildu pasākumi ir pamata pasākumi Programmā un tie sekmēs arī Direktīvā un HELCOM BJRP noteikto LJVS panākšanu. UBAP ietvertie pamata un papildu pasākumi būs jāievieš gan slodžu radītājiem (dažādām tautsaimniecības nozarēm, pirmkārt, lauksaimniecībai, komunālo notekūdeņu attīrīšanas uzņēmumiem), gan ūdeņu apsaimniekotājiem (atbildīgās institūcijas), gan jebkuram ūdens resursu lietotājam. Papildu pasākumi skar visas tautsaimniecības nozares, kas rada būtisku slāpekļa un fosfora piesāņojuma slodzi uz ūdensobjektiem. Relatīvi nenosēgts ir privātais sektors, piemēram, mazdārziņi vai privātmāju rajoni, kas nav pieslēgti centralizētajai kanalizācijas sistēmai. Bez tam piemējamās dārziņi apsaimniekotāji nekontrolēti var izmantot augsnes mēslojumu.

Secinājumi: Ja plānotie pasākumi tiks īstenoti, to kopums uzskatāms par efektīvu, lai samazinātu slāpekļa slodzes un to izraisītās eitrofikācijas apmērus. Pasākumi, kas līdz šim ir bijuši vērsti uz augsnes erozijas radītājiem fosfora slodzēm, nav bijuši pietiekoši efektīvi. UBAP kā papildu pasākums ir iekļauta "zaļo (nekultivēto, veģetācijas klāto) buferjoslu" izveide ap ūdenstecēm un ūdenstilpēm lauksaimniecībā izmantotajās zemēs. Tā kā šāds pasākums līdz šim īstenots nelielās platībās, šādu buferjoslu efektivitāte Latvijas apstākļos ir neskaidra. Tomēr var prognozēt, ka "zaļās buferjoslas" pēc to izveidošanas būtiski samazinās izkliedēto piesāņojuma avotu radīto slodžu apjomus. Vienlaikus jāatzīmē, ka šobrīd nav iespējams precīzi paredzēt, vai samazinājuma apjoms atbilstīs nepieciešamajam. Tāpat arī tikai nedaudzu plānoto pasākumu ieviešana ir skaidri definēta. Daļa šo pasākumu ir plānošanas stadijā, tāpēc nav skaidrs to sagaidāmais efekts, kā arī nav zināms pasākumiem pieejamais finansējums, bet to ieviešanas kontrole ir zemā līmenī.

6) Kvalitatīvais raksturlielums "jūras dibena integritāte" (D6) novērtēta:

2.pielikuma 5.tabula. Tiesību akti saistībā ar slodzi kas ietekmē jūras dibena integritāti

Politikas ietvara veids	Politikas ietvara/ tiesību akta nosaukums
Direktīvas	Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/42/EK (2001.gada. 27.jūnijs) par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu; Biotopu direktīva , Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992.gada. 21.maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību
Regulas	Padomes Regula Nr. 2187/2005 (2005.gada 25.decembris), ar ko nosaka tehniskus pasākumus zvejas resursu saglabāšanai Baltijas jūrā, Beltos un Zunda šaurumā un ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1434/98, un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 88/98; Padomes Regula Nr. 1380/2013 (2013.gada 11.decembris) par kopējo zivsaimniecības politiku un ar ko groza Padomes Regulas (EK) Nr. 1954/2003 un (EK) Nr. 1224/2009 un atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 2371/2002 un (EK) Nr. 639/2004 un Padomes Lēmumu 2004/585/EK; Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 508/2014 (2014.gada 15.maijs) par Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un ar ko atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 2328/2003, (EK) Nr. 61/2006, (EK) Nr. 1198/2006 un (EK) Nr. 791/2007 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1255/2011.

Latvijas tiesību akti, kas nosaka analizē ietverto pasākumu ieviešanu:

Likums par ietekmes uz vidi novērtējumu;

Ministru kabineta 2006.gada 13.jūnija noteikumi Nr.475 "Virszemes ūdensobjektu un ostu akvatoriju tīrīšanas un padziļināšanas kārtība";

Ministru kabineta 2007.gada 2.maija noteikumi Nr.296 "Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos";

Ministru kabineta 2011.gada 23.augusta noteikumi Nr.652 "Aizsargājamās jūras teritorijas "Nida-Pērkone" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi";

Ministru kabineta 2011.gada 23.augusta noteikumi Nr.653 "Aizsargājamās jūras teritorijas "Rīgas līča rietumu piekraste" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi";

Ministru kabineta 2011.gada 19.oktobra noteikumi Nr.807 "Aizsargājamās jūras teritorijas "Irbes šaurums" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Izvērtējot no ES un Latvijas tiesību aktiem izrietošo 1a un 1b pasākumu ieviešanas efektivitāti, secināts, ka visredzamākais pozitīvais efekts ir Ministru kabineta 2007.gada 2.maija noteikumu Nr.296 regulējumam, kas ierobežo zvejas traļu izmantošanu piekrastes zonā (līdz 20 m dziļumam), kas būtiski samazina fizisko ietekmi uz bentiskajiem biotopiem. Daļa no pasākumiem, kas vērsti uz citiem kvalitatīvajiem raksturlielumiem, ir ar pozitīvu ietekmi arī uz deskriptoru D6. Tomēr kopumā **esošais zināšanu līmenis nav pietiekošs, lai korekti izvērtētu citu kvalitatīvo raksturlielumu pasākumu ietekmi uz D6.**

7) Kvalitatīvajam raksturlielumam "Pastāvīgas hidrogrāfisko apstākļu pārmaiņas" (D7) specifiski izstrādāti pasākumi netika identificēti. Esošais zināšanu līmenis nav pietiekošs, lai korekti izvērtētu citu deskriptoru pasākumu ietekmi uz kvalitatīvo raksturlielumu D7.

8) Kvalitatīvie raksturlielumi "Piesārņojošās vielas un savienojumi" (D8) un "Piesārņojošās vielas zivīs un citās jūras veļēs" (D9). Novērtējot no konvencijām, ES tiesību aktiem, HELCOM BJRP un rekomendācijām, politikas iniciatīvām un Latvijas tiesību aktiem izrietošos pasākumus (1a un 1b), izdarīti secinājumi par to ieviešanas efektivitāti. Ieviestie pasākumi ir vērsti uz piesārņojošo vielu emisiju no rūpnieciskiem un lauksaimniecības objektiem regulēšanu, nosakot maksimāli pieļaujamās emisiju apjomus. UBAP, kas tika izstrādāti vienlaicīgi ar Programmu, iekļautie pasākumi ir uzskatāmi par Programmas pamata pasākumiem, kas veicinās jūras vides stāvokļa uzlabošanu.

2.pielikuma 6.tabula. Politikas ietvari un pasākumi saistībā ar slodzi no piesārņojošo vielu vielu (izņemot naftas produktus) ieneses

Politikas ietvara veids	Politikas ietvara/ tiesību akta nosaukums
Konvencijas	AFS konvencija , 2001.gada Starptautiskās konvencijas par kuģu kaitīgo pretapaugšanas sistēmu kontroli; Bāzeles konvencija , Konvencija par kontroli pār kaitīgo atkritumu robežšķērsojošo transportēšanu un to aizvākšanu COLREG , 1972.gada Konvencija par starptautiskiem kuģu sadursmju novēršanas noteikumiem; Ženēvas konvencija , 1979.gada konvencija par robežšķērsojošo gaisa piesārņošanu lielos attālumos: Protokols par noturīgajiem organiskajiem piesārņotājiem , 1998.gada Protokols par Noturīgajiem organiskajiem piesārņotājiem; Gēteborgas protokols , 1999.gada Gēteborgas protokols par paskābināšanās, eitrofikācijas un piezemes ozona līmeņa samazināšanu; Protokols par smagajiem metāliem ; 1998.gada Protokols par smagajiem metāliem; Helsinku konvencija , 1992.gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencija; Londonas konvencija , 1972.gada Londonas konvencija par tāda jūras piesārņojuma novēršanu, kas rodas, izgāžot atkritumus vai citas vielas; MARPOL 73/78 , 1973.gada Starptautiskā konvencija par piesārņojuma novēršanu no kuģiem, kas grozīta ar tās 1978.gada protokolu; STCW , Starptautiskā konvencija par jūrnieceku sagatavošanu un diplomēšanu, kā arī sardzes pildīšanu; STCW-F , 1995.gada Starptautiskā konvencija par zvejas kuģu personāla sagatavošanas un diplomēšanas, kā arī sardzes pildīšanas standartiem; Stokholmas konvencija , 2001.gada Konvencija par noturīgajiem organiskajiem piesārņotājiem; UNCLOS , Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982.gada Jūras tiesību konvencija
Direktīvas	Direktīva par atbildību , Direktīva 2004/35/EK (2004.gada 21.aprīlis) par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atļūdzināšanu Rūpniecisko emisiju direktīva , Direktīva 2010/75/ES (2010.gada 24.novembris) par rūpnieciskajām emisijām (IED) (no 2014.g. janvāra jau aizstājusi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/1/EK (2008.gada 15.janvāris) par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/76/EK (2000.gada 4.decembris) par atkritumu sadedzināšanu) Lielo sadedzināšanas iekārtu direktīva , Direktīva 2001/80/EK (2001.gada 23.oktobris) par ierobežojumiem attiecībā uz dažu piesārņojošo vielu emisiju gaisā no lielām sadedzināšanas iekārtām (No 2016.g. janvāra tiks aizstāta ar IED) Nacionālo emisiju griestu direktīva (NECD-I) , Direktīva 2001/81/EK (2001.gada 23.oktobris) direktīva par valstīm noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju dažām atmosfēru piesārņojošām vielām Prioritāro vielu direktīva , Direktīva 2008/105/EK (2008.gada 16.decembris) par vides kvalitātes standartiem ūdens resursu politikas jomā Jūrnieceku sagatavotības direktīva , Direktīva 2008/106/EK (2008.gada 19.novembris) par jūrnieceku minimālo sagatavotības līmeni Notekūdeņu dūņu direktīva , direktīva 86/278/EEK (1986.gada 12.jūnijs) par vides, jo īpaši augsnes, aizsardzību, lauksaimniecībā izmantojot

	<p>notekūdeņu dūņas</p> <p>Seveso II Direktīva, Direktīva 96/82/EK (1996.gada 9.decembris) par tādu smagu nelaimes gadījumu briesmu pārzināšanu, kuros iesaistītas bīstamas vielas (aizstāta ar Seveso-III no 2015.g.jūnija)</p> <p>Kuģu radītā piesārņojuma direktīva, Direktīva 2005/35/EK (2005.gada 7.septembris) par kuģu radīto piesārņojumu un par sankciju ieviešanu par pārkāpumiem</p> <p>Ūdens struktūrdirektīva (ŪSD), Direktīva 2000/60/EK (2000.gada 23.oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā</p>
Regulas	<p>CLP Regula, Regula Nr. 1272/2008 (2008.gada 16.decembris) par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu un ar ko groza un atceļ Direktīvas 67/548/EEK un 1999/45/EK un groza Regulu (EK) Nr. 1907/2006</p> <p>POPs Regula, Regula Nr. 850/2004 (2004.gada 29.aprīlis) par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem</p> <p>REACH Regula, Regula Nr. 1907/2006 (2006.gada 18.decembris), kas attiecas uz ķīmisko vielu reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu</p> <p>Regula par alvorganiskajiem savienojumiem, Regula Nr. 782/2003 (2003.gada 14.aprīlis) par aizliegumu attiecībā uz alvorganiskajiem savienojumiem uz kuģiem</p> <p>Regula par augu aizsardzības līdzekļiem, Regula Nr. 1107/2009 (2009.gada 21.oktobris) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū</p> <p>Regula par atkritumu sūtījumiem, Regula Nr. 1013/2006 (2006.gada 14.jūnijs) par atkritumu sūtījumiem (arī Regula (EK) Nr. 660/2014 (2014.gada 15.maijs), kas izdara labojumus Regulā (EK) Nr. 1013/2006 par atkritumu sūtījumiem)</p>
Plāni	<p>HELCOM BJRP, Baltijas jūras rīcības plāns (2007)</p> <ul style="list-style-type: none"> • HELCOM BJRP: Baltijas jūras valstu Ministru deklarācija 2013 (Kopenhāgena) • HELCOM BJRP: Rekomendācija 28E/8 par par videi draudzīgām metodēm, lai samazinātu un novērstu dioksīnu un citu bīstamo vielu emisiju, ko izraisa mazas sadedzināšanas iekārtas; • HELCOM BJRP: Rekomendācija 28E/12 par apakšreģionālās sadarbības stiprināšanu reaģētspējas jautājumā
Politikas	ES IMP , Integrēta Eiropas Savienības jūrlietu politika, COM(2007) 575
Stratēģijas	<p>Blueprint, Stratēģija Eiropas ūdens resursu aizsardzībai, lai nodrošinātu kvalitatīvu ūdens pieejamību cilvēku, ekonomisko un vides vajadzību nodrošināšanai</p> <p>ES Stratēģija Baltijas jūras reģionam</p>

Latvijas tiesību aktu saraksts, kas nosaka analizēto pasākumu ieviešanu Latvijā

- Vides aizsardzības likums;
- Likums Par piesārņojumu;
- Atkritumu apsaimniekošanas likums;
- Likums par letekmes uz vidi novērtējumu;
- Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss;
- Krimināllikums;
- Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likums;
- Jūras kodekss;
- Augu aizsardzības likums;
- Ķīmisko vielu likums;
- Ministru kabineta 2002.gada 22.janvāra noteikumi **Nr.34** "Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī";

- Ministru kabineta 2008.gada 29.janvāra noteikumi **Nr.49** "Noteikumi par kuģu drošību";
- Ministru kabineta 2010.gada 19.janvāra noteikumi **Nr.57** "Noteikumi par kuģu pretapaugšanas sistēmu izmantošanu";
- Ministru kabineta 2013.gada 5.februāra noteikumi **Nr.84** "Noteikumi par atsevišķu ķīmisku vielu lietošanas ierobežojumiem elektriskajās un elektroniskajās iekārtās";
- Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumi **Nr.92** "Prasības virszemes ūdeņu, pazemes ūdeņu un aizsargājamo teritoriju monitoringam un monitoringa programmu izstrādei";
- Ministru kabineta 2006.gada 14.februāra noteikumi **Nr.139** "Noteikumi par atsevišķu bīstamas ķīmiskas vielas saturošu iekārtu un produktu lietošanas un marķēšanas prasībām un par videi kaitīgo preču sarakstu";
- Ministru kabineta 2013.gada 2.aprīļa noteikumi **Nr.186** "Kārtība, kādā ierobežojama gaistošo organisko savienojumu emisija no iekārtām, kurās izmanto organiskos šķīdinātājus";
- Ministru kabineta 2007.gada 27.marta noteikumi **Nr.213** "Noteikumi par kritērijiem, kurus izmanto, novērtējot īpaši aizsargājamām sugām vai īpaši aizsargājamiem biotopiem nodarītā kaitējuma ietekmes būtiskumu";
- Ministru kabineta 2004.gada 13.aprīļa noteikumi **Nr.231** "Par Rīcības programmu kopējo emisiju samazināšanai gaisā";
- Ministru kabineta 2014.gada 3.jūnija noteikumi **Nr.273** "Noteikumi par jūriekšu veselības atbilstību darbam uz kuģa";
- Ministru kabineta 2007.gada 24.aprīļa noteikumi **Nr.281** "Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas";
- Ministru kabineta 2010.gada 21.maija **rīkojums Nr.283** "Par Nacionālo gatavības plānu naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumiem jūrā";
- Ministru kabineta 2011.gada 19.aprīļa noteikumi **Nr.302** "Noteikumi par atkritumu klasifikatoru un īpašībām, kuras padara atkritumus bīstamus";
- Ministru kabineta 2006.gada 2.maija noteikumi **Nr.362** "Noteikumi par notekūdeņu dūņu un to komposta izmantošanu, monitoringu un kontroli";
- Ministru kabineta 2011.gada 24.maija noteikumi **Nr.401** "Prasības atkritumu sadedzināšanai un atkritumu sadedzināšanas iekārtu darbībai";
- Ministru kabineta 2011.gada 31.maija noteikumi **Nr.419** "Noteikumi par kopējo valstī maksimāli pieļaujamo emisiju gaisā";
- Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumi **Nr.484** "Bīstamo atkritumu uzskaites, identifikācijas, uzglabāšanas, iepakojšanas, marķēšanas un pārvadājumu uzskaites kārtība";
- Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumi **Nr.485** "Atsevišķu veidu bīstamo atkritumu apsaimniekošanas kārtība";
- Ministru kabineta 2012.gada 24.jūlija noteikumi **Nr.509** "Noteikumi par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū saskaņā ar Regulu Nr. 1107/2009";
- Ministru kabineta 2005.gada 19.jūlija noteikumi **Nr.532** "Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem";
- Ministru kabineta 2010.gada 27.jūlija noteikumi **Nr.682** "Kārtība, kādā izsniedzamas speciālas atļaujas (licences) augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanai";
- Ministru kabineta 2011.gada 13.septembra noteikumi **Nr.703** ("Noteikumi par kārtību, kādā izsniedz un anulē atļauju atkritumu savākšanai, pārvadāšanai, pārkraušanai, šķīrošanai vai uzglabāšanai, kā arī par valsts nodevu un tās maksāšanas kārtību");
- Ministru kabineta 2004.gada 19.oktobra noteikumi **Nr.858** "Noteikumi par virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu, klasifikāciju, kvalitātes kritērijiem un antropogēno slodžu noteikšanas kārtību";
- Ministru kabineta 2005.gada 22.novembra noteikumi **Nr.895** "Jūriekšu sertificēšanas noteikumi";
- Ministru kabineta 2011.gada 13.decembra noteikumi **Nr.950** ("Augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanas, glabāšanas un lietošanas noteikumi");

- Ministru kabineta 2010.gada 21.decembra noteikumi **Nr.1164** "Ostas valsts kontroles kārtība".

Papildus tika vērtēti pasākumi, kas vērsti uz **jūras piesārņojuma ar naftas produktiem** novēršanu. Pasākumi, kas ir vērsti uz kuģu atkritumu pieņemšanu ostās, ir īstenoti un darbojas. Īstenošanā esošie pasākumi būtiski samazina kuģu izraisītos naftas noplūdes gadījumus un to radīto piesārņojumu.

2.pielikuma 7.tabula. Politikas ietvari un pasākumi saistībā ar slodzi no naftas produktu ieneses

Politikas ietvara veids	Politikas ietvara/ tiesību akta nosaukums
Konvencijas	Bāzeles konvencija , Konvencija par kontroli pār kaitīgo atkritumu robežšķērsojošo transportēšanu un to aizvākšanu; Konvencija par BD , 1992.gada Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību CLC , 1992. gada Starptautiskā konvencija par civilo [civiltiesisko] atbildību par naftas piesārņojuma radītajiem zaudējumiem; COLREG , 1972.gada Konvencija par starptautiskiem kuģu sadursmju novēršanas noteikumiem; Helsinku konvencija , 1992.gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvenciju; HNS konvencija , Starptautiska konvencija par atbildību un kaitējuma kompensāciju sakarā ar bīstamu un kaitīgu vielu pārvadāšanu pa jūru; MARPOL 73/78 , 1973.gada Starptautiskā konvencija par piesārņojuma novēršanu no kuģiem, kas grozīta ar tās 1978.gada protokolu, I pielikums; OPRC , Starptautiska konvencija par gatavību, reaģēšanu un sadarbību naftas piesārņojuma gadījumā; SOLAS , 1974.gada Starptautiskās konvencijas par cilvēku dzīvības aizsardzību uz jūras; STCW , Starptautiskā konvencija par jūrnīeku sagatavošanu un diplomēšanu, kā arī sardzes pildīšanu; STCW-F , 1995.gada Starptautiskā konvencija par zvejas kuģu personāla sagatavošanas un diplomēšanas, kā arī sardzes pildīšanas standartiem; UNCLOS , Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982.gada Jūras tiesību konvencija
Direktīvas	Direktīva par atbildību , Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/35/EK (2004.gada 21.aprīlis) par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atļūdzināšanu; Ostas atkritumu pieņemšanas iekārtu direktīva , Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2000.gada 27.novembris) par ostas iekārtām, kas paredzētas kuģu atkritumu un kravu atlieku uzņemšanai; Jūrnīeku sagatavotības direktīva , Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 21.novembra Direktīva 2012/35/ES par jūrnīeku minimālo sagatavotības līmeni; Kuģu radītā piesārņojuma direktīva , Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/35/EK (2005.gada 7.septembris) par kuģu radīto piesārņojumu un par sankciju ieviešanu par pārkāpumiem.
Regulas	Regula 1013/2006 par atkritumu sūtījumiem , Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1013/2006 (2006.gada 14.jūnijs) par atkritumu sūtījumiem (arī Regula (EK) Nr. 660/2014 (2014.gada 15.maijs), kas izdara labojumus Regulā (EK) Nr. 1013/2006 par atkritumu sūtījumiem)
Plāni	HELCOM BJRP, Baltijas jūras rīcības plāns (2007) • HELCOM BJRP: Baltijas jūras valstu Ministru deklarācija 2013 (Kopenhāgena) • HELCOM BJRP: Rekomendācija 28E/10 par "netiešās maksas" sistēmas piemērošanu kuģu radītajiem atkritumiem un zvejas tīklos noķertajam jūras atkritumiem Baltijas jūras reģionā • HELCOM BJRP: Rekomendācija 28E/11 par norādījumiem par kuģošanas drošības uzlabošanu Baltijas jūrā ledus apstākļos • HELCOM BJRP: Rekomendācija 28E/12 par apakšreģionālās sadarbības stiprināšanu reaģētspējas jautājumā; Globālais Bioloģiskās daudzveidības stratēģiskais plāns (2011-2020)
Politikas	ES integrētā jūrlietu politika, COM(2007) 575
Stratēģijas	ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2020 ES Baltijas jūras reģiona stratēģija

Latvijas tiesību aktu saraksts, kas nosaka analizē ietvērto pasākumu ieviešanu

- Vides aizsardzības likums;
- Krimināllikums;
- Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likums;

- Ķīmisko vielu likums;
- Likums Par piesārņojumu;
- Atkritumu apsaimniekošanas likums;
- Likums par letekmes uz vidi novērtējumu;
- Ministru kabineta 2013.gada 2.aprīļa noteikumi **Nr.187** "Kārtība, kādā novērš, ierobežo un kontrolē gaisu piesārņojošo vielu emisiju no sadedzināšanas iekārtām";
- Ministru kabineta 2007.gada 27.marta noteikumi **Nr.213** "Noteikumi par kritērijiem, kurus izmanto, novērtējot īpaši aizsargājamām sugām vai īpaši aizsargājamiem biotopiem nodarītā kaitējuma ietekmes būtiskumu";
- Ministru kabineta 2014.gada 3.jūnijā noteikumi **Nr.273** "Noteikumi par jūrmieku veselības atbilstību darbam uz kuģa";
- Ministru kabineta 2007.gada 24.aprīļa noteikumi **Nr.281** "Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas";
- Ministru kabineta 2010.gada 21.maijā **rīkojums Nr.283** "Par Nacionālo gatavības plānu naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumiem jūrā";
- Ministru kabineta 2012.gada 15.maija noteikumi **Nr.339** "Noteikumi par ostu formalitātēm";
- Ministru kabineta 2002.gada 8.oktobra noteikumi **Nr.455** "Kuģu radīto atkritumu un piesārņoto ūdeņu pieņemšanas kārtība un kuģu radīto atkritumu apsaimniekošanas plānu izstrādes kārtība";
- Ministru kabineta 2011.gada 11.oktobra noteikumi **Nr.780** "Oglekļa dioksīda plūsmas transportēšanas kārtība";
- Ministru kabineta 2005.gada 22.novembra noteikumi **Nr.895** "Jūrmieku sertificēšanas noteikumi";
- Ministru kabineta 2010.gada 21.decembra noteikumi **Nr.1164** "Ostas valsts kontroles kārtība".

10) Kvalitatīvais raksturlielums "jūru piesārņojošie atkritumi" (D10)

2.pielikuma 8.tabula. Politikas ietvari un pasākumi saistībā ar slodzi no cieta atkritumu ieneses jūras un piekrastes vidē

Politikas ietvara veids	Politikas ietvara/ tiesību akta nosaukums
Konvencijas	<p>Londonas konvencija un Protokols, 1972.gada konvencija par jūras piesārņojuma novēršanu, izgāžot atkritumus un citas vielas (Londonas konvencija) un 1996.gada protokols Londonas konvencijai (Londonas Protokols)</p> <p>MARPOL 73/78 (III pielikums), 1973.gada Starptautiskā konvencija par piesārņojuma novēršanu no kuģiem, kas grozīta ar tās 1978.gada protokolu (MARPOL 73/78), III pielikums</p> <p>MARPOL 73/78 (V pielikums), 1973.gada Starptautiskā konvencija par piesārņojuma novēršanu no kuģiem, kas grozīta ar tās 1978.gada protokolu (MARPOL 73/78), V pielikums</p> <p>Helsinku konvencija, 1992.gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencija</p> <p>UNCLOS, Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982.gada Jūras tiesību konvencija</p> <p>Bāzeles konvencija, Konvencija par kontroli pār kaitīgo atkritumu robežšķērsojošo transportēšanu un to aizvākšanu</p> <p>OPRC, Starptautiska konvencija par gatavību, reaģēšanu un sadarbību naftas piesārņojuma gadījumā</p>
	<p>Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/59/EK (2000.gada 27.novembris) par ostas iekārtām, kas paredzētas kuģu atkritumu un kravu atlieku uzņemšanai</p> <p>Eiropas parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000.gada 23.oktobris) ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (ŪSD)</p>

Direktīvas	<p>Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/35/EK (2005.gada 7.septembris) par kuģu radīto piesārņojumu un sodu, tostarp kriminālsodu, ieviešanu par nodarījumiem, kas saistīti ar piesārņojumu (Dokuments attiecas uz EEZ)</p> <p>Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/7/EK (2006.gada 15.februāris) par peldvietu ūdens kvalitātes pārvaldību un Direktīvas 76/160/EEK atcelšanu</p> <p>Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008.gada 19.novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (Dokuments attiecas uz EEZ)</p> <p>Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014.gada 26.februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (2004.gada 31.marts) par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (Dokuments attiecas uz EEZ)</p> <p>Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/25/ES (2014.gada 26.februāris) par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (2004.gada 31.marts) (Dokuments attiecas uz EEZ)</p> <p>Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/89/ES (2014.gada 23.jūlijs) ar ko izveido jūras telpiskās plānošanas ietvaru</p> <p>Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 94/62/EK (1994.gada 20.decembris) par iepakojumu un izlietoto iepakojumu</p> <p>Padomes Direktīva 1999/31/EK (1999.gada 26.aprīlis) par atkritumu poligoniem</p> <p>Padomes Direktīva 91/271/EEK (1991.gada 21.maijs) par komunālo notekūdeņu attīrīšanu</p> <p>Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai, ar ko groza Direktīvu 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu, lai samazinātu vieglās plastmasas iepirkumu maisiņu patēriņu (Dokuments attiecas uz EEZ), COM(2013) 761</p>
Regulas	<p>Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1013/2006 (2006. gada 14. jūnijs) par atkritumu sūtījumiem (arī Regula (EK) Nr. 660/2014 (2014.gada 15.maijs), kas izdara labojumus Regulā (EK) Nr. 1013/2006 par atkritumu sūtījumiem)</p> <p>Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 508/2014 (2014.gada 15.maijs) par Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un ar ko atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 2328/2003, (EK) Nr. 61/2006, (EK) Nr. 1198/2006 un (EK) Nr. 791/2007 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1255/2011</p>
Plāni	<p>HELCOM BJRP: Baltijas Jūras valstu Ministru deklarācija 2013 (Kopenhāgena)</p> <p>HELCOM BJRP: Rekomendācija 28E/10 (15.11.2007.) par "netiešās maksas" sistēmas piemērošanu kuģu atkritumiem un zvejas tīklos noķertajiem jūras atkritumiem Baltijas jūras reģionā</p> <p>HELCOM Rekomendācija 29/2 (05.05.2008.) par jūras piesārņojumu ar atkritumiem Baltijas jūras reģionā</p>
Politikas	<p>Eiropas Savienības integrēta jūrlietu politika, COM(2007) 575</p> <p>Zaļā Grāmata par Eiropas stratēģiju par plastmasas atkritumiem vidē, COM(2013) 123</p>
Stratēģijas	<p>ES Stratēģija Baltijas jūras reģionam (EUSBSR)</p> <p>Stratēģiskie mērķi un rekomendācijas ES jūras transporta politikai 2018. gada perspektīvā, COM(2009) 8</p>
Politikas iniciatīvas	<p>Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un reģionu komiteja: Publiskais iepirkums, ņemot vērā vides uzlabošanas aspektus, COM(2008) 400</p> <p>"Zaļā" pirkuma popularizēšana privātajā sektorā</p> <p>Piekrastes sakopšanas aktivitātes</p> <p>Zilais karogs</p>

Latvijas tiesību aktu saraksts, kas nosaka analizē ietverto pasākumu ieviešanu:

- Atkritumu apsaimniekošanas likums;
- Dabas resursu nodokļa likums;
- Iepakojuma likums;
- Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likums;
- Likums Par piesārņojumu;
- Publisko iepirkumu likums;

- Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums;
- Ūdens apsaimniekošanas likums;
- Vides aizsardzības likums;
- Krimināllikums;
- Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss;
- Ministru kabineta 2002.gada 22.janvāra noteikumi **Nr.34** "Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī";
- Ministru kabineta 2012.gada 10.janvāra noteikumi **Nr.38** "Peldvietas izveidošanas un uzturēšanas kārtība";
- Ministru kabineta 2012.gada 15.maija noteikumi **Nr.339** "Noteikumi par ostu formalitātēm".

Novērtējot no konvenciju, ES tiesību aktu, *HELCOM* BJRP un rekomendāciju un politikas iniciatīvu pasākumus (1a un 1b), izdarīti secinājumi par to ieviešanas efektivitāti.

Ostās īstenotie atkritumu savākšanas un apsaimniekošanas pasākumi ir ieviesti un ir efektīvi. Ostām ir izstrādāti atkritumu apsaimniekošanas plāni un to teritorijās kuģi var nodot savus atkritumus. Pašvaldības, kuru kompetencē ir uzturēt piekrastes pludmales zonu, savu iespēju robežās veic pludmales sakopšanu, īpaši fokusējoties uz peldvietām, nodrošina atkritumu savākšanu un izvešanu. Pasākumi ir efektīvi publisko peldvietu zonās un daļēji efektīvi pārējos rajonos. Pasākumi, kas ir vērsti uz atkritumu šķīrošanu un nodošanu atkārtotai pārstrādei, ir daļēji efektīvi attiecībā uz piekrastes zonas piesārņojuma samazināšanu. UBAP atzīmē jūru piesārņojošos cietos atkritumus kā problēmu.

Īstenotie un plānotie pasākumi aptver galvenos pludmales piesārņojuma ar cietajiem atkritumiem slodžu avotus un aktivitātes, t.i. piekrastes tūrismu un citas piekrastē notiekošās aktivitātes. Esošais normatīvais regulējums un atbilstoši tam ostām izstrādātie atkritumu apsaimniekošanas plāni aptver arī kuģu radīto atkritumu apsaimniekošanu ostās.

Tomēr, kā to parāda piekrastes zonas novērtējums, īstenotie un plānotie pasākumi savā kopumā nav pietiekoši efektīvi, lai būtu iespējams sasniegt LJVS visos piekrastes posmos. Galvenais trūkums ir izlietoto plastmasas pudeļu apsaimniekošanas sistēmas neefektivitāte, kā arī plāno plastmasas maisiņu plašā lietošana. Bez tam, daļa īstenoto pasākumu netiek veikti pietiekoši intensīvi, piemēram, atkritumu izvešana no atkritumu konteineriem ne vienmēr notiek ar pietiekamu regularitāti, kā rezultātā atkritumi tiek mesti zemē, kur tos izvazā putni un zvēri.

Secinājums: Īstenotie un plānotie pasākumi aptver galvenos pludmales piesārņojuma avotus un aktivitātes, tomēr tie neveido pietiekoši efektīvu kopumu. Daļa no īstenotajiem pasākumiem netiek veikta pietiekoši efektīvi.

11) Kvalitatīvajam raksturlielumam "Enerģijas, tostarp zemūdens trokšņa ievadīšana" (D11) specifiski izstrādāti vai plānoti pasākumi netika identificēti. Esošais zināšanu līmenis nav pietiekošs, lai korekti izvērtētu citu deskriptoru pasākumu efektivitāti uz kvalitatīvo raksturlielumu D11.

¹ Priekšizpētes (2014) noslēguma ziņojuma 5. Pielikums, pieejams: http://www.lhei.lv/docs/2015/Projekti/Prieksizpete%20JSD%20PP_Nosleguma%20atskaite_20141222_gala.pdf
Priekšlikumu projekta (2015) noslēguma ziņojuma 1.pielikums. Pieejams: http://www.lhei.lv/docs/2016/Priekslikumi_PP_NoslegumaZinojums.pdf

² Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāni, apstiprināti ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra rīkojumu, ir pieejami: <http://www.meteo.lv/lapas/vide/udens/udens-apsaimniekosana-/upju-baseinu-apgabalu-apsaimniekosanas-plani-/upju-baseinu-apgabalu-apsaimniekosanas-plani-un-pludu-riska-parvaldiba?id=1107&nid=424>

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības ministra vietā -
tieslietu ministrs *Dzintars Rasnačs*

3. pielikums
plānam "Pasākumu programma

Novērtējums riskam nesasnīgt jūras vides mērķus un labu jūras vides stāvokli. Nepieciešamie papildu pasākumi

"Riska novērtējums"¹ ietver salīdzinājumu starp sagaidāmo jūras vides stāvokli 2020.gadā (ņemot vērā "bāzes scenārija" pasākumu efektivitāti) un LJVS sasniegšanai (ko raksturo, izmantojot kvalitatīvos raksturlielumus, D) noteiktajiem jūras vides mērķiem (JVM). Pastāvot negatīvai atšķirībai starp sagaidāmo stāvokli un JVM, pastāv risks nesasnīgt mērķi un ir nepieciešams noteikt "papildu pasākumus" slodžu samazināšanai un vides stāvokļa uzlabošanai.

Ņemot vērā pieejamās informācijas ierobežotību, ir īpaši kvantitatīvu datu un novērtējumu trūkumu, pasākumu programmas (turpmāk - Programma) izstrādei bija iespējams izstrādāt tikai kvalitatīvu "riska vērtējumu", balstoties uz eksperta vērtējumu. Izņēmums ir kvalitatīvais raksturlielums "Eitrofikācija" (D5), kam tika izstrādāts kvantitatīvs novērtējums.

Novērtējums riskam nesasnīgt LVS ir veikts šādiem kvalitatīvajiem raksturlielumiem: D2 "Svešās sugas", D3 "Komerčiāli izmantotās zivis", D6 "Jūras dibena integritāte", D8 "Kaitīgo vielu koncentrācijas jūras vidē", atsevišķi izdalot novērtējumu attiecībā uz naftas piesārņojumu, ņemot vērā tā nozīmīgumu Baltijas jūrā, D9 "Kaitīgo vielu koncentrācijas zivīs un citās jūras veļās" un D10 "Jūru piesārņojošie atkritumi". Nav veikts atsevišķs novērtējums raksturlielumam "Bioloģiskā daudzveidība" (D1), jo lielākās ietekmes uz bioloģisko daudzveidību rada slodzes, kuras ir apskatītas citu raksturlielumu gadījumā - biogēnu ienese (D5), selektīva īpatņu izņemšana (D3), svešo sugu introdukcija (D2). Šai gadījumā ar lielu ticamību var pieņemt, ka, īstenojot atbilstošus pasākumus, lai sasniegtu LJVS attiecībā uz D5, D3 un D2 gadījumā, tiks sasniegti LJVS arī raksturlielumam D1.

Nav veikts riska novērtējums arī kvalitatīvajiem raksturlielumiem D4 "Barības ķēdes", D7 "Izmaiņas hidrogrāfiskos apstākļos" un D11 "Jūrā ievadītā enerģija, tai skaitā, zemūdens troksnis", jo šobrīd ir nepietiekama zināšanu bāze šāda novērtējuma veikšanai.

Secināts, ka **lielākais risks nesasnīgt LVS no analizētajiem raksturlielumiem pastāv attiecībā uz raksturlielumiem D2 "Svešās sugas", D5 "Eitrofikācija" un D10 "Jūru piesārņojošie atkritumi". Tādēļ šiem raksturlielumiem nepieciešams noteikt papildu pasākumus.**

Riska nesasnīgt labu vides stāvokli izvērtējums²

D5 "Eitrofikācija"

Novērtēta gan augu barības vielu slodžu samazināšanai un eitrofikācijas apkarozāšanai plānoto pasākumu efektivitāte, gan risks ar šiem pasākumiem vien nesasnīgt labu vides stāvokli līdz 2020.gadam. Izvērtējums ļauj prognozēt - ja tiks ieviests viss plānotais pasākumu kopums, tad sagaidāms, ka plānotie pasākumi dos būtisku uzlabojumu. Ņemot vērā nepieciešamā fosfora slodzes samazinājuma apjomu, šai Programmā pietiekami ticamā līmenī nevar paredzēt, vai sagaidāmais slodžu samazinājuma efekts būs pietiekošs. Turklāt Baltijas jūras iekšējo procesu īpatnību dēļ ar ļoti augstu ticamību var prognozēt - ieviešot visus paredzētos pasākumus labs vides stāvoklis līdz 2020.gadam jūrā netiks sasniegts. Tāpēc ir jāparedz izņēmuma gadījums saskaņā ar Direktīvas 14.panta 1.punkta e) daļu.

D2 "Svešās sugas".

Vērtējot risku konstatēts - ja tiks ieviests viss plānotais pasākumu kopums, tas būtiski uzlabos jūras vides stāvokli. Tomēr, tā kā Starptautiskās konvencijas par kuģu balasta ūdeņu un nosēdumu kontroli un pārvaldību ratifikācijas process nav skaidri zināms, pastāv risks, ka līdz 2020.gadam labs jūras vides stāvoklis netiks sasniegts.

D10 "Jūru piesārņojošie atkritumi"

Izvērtējot risku nesasnīgt labu vides stāvokli līdz 2020.gadam, var konstatēt, ka esošais stāvoklis nav tuvu LJVS un, īstenojot tikai esošos un plānotos pasākumus, nav sagaidāmi būtiski uzlabojumi. Līdz ar to pastāv risks nesasnīgt labu jūras vides stāvokli līdz 2020.gadam.

Papildu pasākumi laba vides stāvokļa sasniegšanai³

D5 "Eitrofikācija"

1. Lielākais augu barības vielu (slāpekļa un fosfora) apjoms no Latvijas teritorijas Baltijas jūrā tiek nogādāts ar upju nestajiem ūdeņiem; nozīmīgākais antropogēnais slodžu avots ir

lauksaimniecībā izmantotās zemes. Upju baseinu apsaimniekošanas plānos kā papildu pasākums ir paredzēts izveidot 2 m platas "zaļās buferjoslas" gar lauksaimniecībā izmantoto zemju ieskaitajām upēm un novadgrāvjiem, kas aizturētu gruntsūdeņu nestās barības vielas un samazinātu to apjomu, kas nonāk ūdenstecēs un tālāk jūrā. Tā kā šāds pasākums iepriekš īstenots tikai nelielās platībās, ir nepieciešams paplašināt lauksaimniecības zemju noteču monitoringu, kura rezultāti dos iespēju **izvērtēt zaļo buferjoslu efektivitāti** un precizēt pasākumus nākošajā Programmā.

2. Atsevišķās vietās ir jāizvērtē iespēja izvietot **mākslīgās molusku audzes biogēnu piesārņojuma uztveršanai**, lai samazinātu komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtu radīto slodzi vai radītu lokālu pozitīvu efektu uz nozīmīgām aizsargājamām teritorijām.

3. Negatīvs sākotnējā stāvokļa novērtējums pamatojas uz modeļa aprēķina rezultātiem, jo monitoringa dati bija nepietiekami, lai varētu izrēķināt slodzes laikam no 2008.gada līdz 2010.gadam. Tāpēc novērtējumā iekļautās slodzes un to tendences ir ar samērā lielu nenoteiktību. Nenoteiktības samazināšanai ir nepieciešams **kāpināt monitoringa intensitāti** vismaz tajās novērojumu stacijās, kuras tiek izmantotas slodzes uz jūru aprēķināšanai. Rekomendācija ir veikt 8 lielāko Latvijas upju apsekošanu 9-12 reizes gadā stacijās, kuras tiek izmantotas slodžu aprēķināšanā⁴, kā arī pārrobežu upju gadījumā stacijās pie robežas. Bez tam ir ieteicams pārskatīt Latvijas biogēnu aizturēšanas sateces baseinā aprēķināšanas metodiku un, ja nepieciešams, aktualizēt aprēķinu metodes un izmantotos koeficientus.

4. Fosfora slodzes uz ūdeņu ekosistēmām rada visas antropogēnās aktivitātes, kas izraisa augsnes eroziju. Mežizstrāde ir viena no šādām aktivitātēm, kas Latvijā var radīt būtiskas fosfora slodzes. Šobrīd nav zināmi ne mežizstrādes radītās slodzes apmēri, ne šo slodžu variācijas atkarībā no cirtes veida (kailcirte, sanitārā cirte utt.), cirsmas attāluma no ūdensteces, augsnes tipa utt. Tāpēc ir nepieciešams veikt izpēti, lai **kvantificētu mežizstrādes radītās slodzes** un izstrādātu efektīvus slodžu samazināšanas pasākumus.

Papildu pasākumu tehniskās iespējamības vērtējums

1. "Zaļo buferjoslu" efektivitātes novērtēšanai nepieciešamais monitoringa ir tehniski īstenojams.

2. Molusku mākslīgās audzēšanas pasākuma īstenošanas tehniskie risinājumi nav pietiekoši labi izstrādāti, lai bez papildus izpētes un adaptācijas tiktu īstenoti Latvijas piekrastes ūdeņos. Ir nepieciešams noskaidrot, kādas konstrukcijas un kādā dziļumā spēs izturēt Latvijas atklātajai piekrastei raksturīgos vides apstākļus, kāda ir molusku filtrēšanas un biogēnu uzkrāšanas efektivitāte, kādas platības dos jūtamu efektu vides stāvokļa uzlabošanā. Tāpēc pirms šī pasākuma īstenošanas uzsākšanas ir jāveic priekšizpēte, ieskaitot tehnoloģiju testēšanu lauka apstākļos. Bez tam ir jāveic izmaksu-efektivitātes analīzes.

3. Monitoringa intensificēšanas pasākums tehniski ir īstenojams.

4. Augsnes erozijas pētījumu pasākums tehniski ir īstenojams.

D2 "Svešās sugas"

1. Monitoringa. Svešās sugas pēc ienākšanas vienā ostā var izplatīties uz dažādiem Baltijas jūras reģioniem dabīgā ceļā. Bez tam pastāv iespēja, ka svešā suga ienāk Baltijas jūrā no Ziemeļjūras, dabīgi izplatoties. Tāpēc ir nepieciešams īstenot monitoringa programmu, kas dotu iespēju korekti novērtēt svešās sugas ienākšanas vietu un izplatības vektorus. Šāda monitoringa programma ir nepieciešama arī, lai izvērtētu un, ja nepieciešams, uzlabotu īstenojamo pasākumu efektivitāti.

2. Izpētes pasākumi. Šī brīža zināšanu bāze ir nepietiekama, lai izvērtētu ienākušo svešo sugu ietekmi uz jūras vidi. Tāpēc ir jāīsteno izpētes pasākumi ar mērķi noskaidrot svešo sugu ietekmi.

Papildu pasākumu tehniskās iespējamības vērtējums

1. Svešo sugu ienākšanas un izplatības vektoru monitoringa ir tehniski iespējams.

2. Svešo sugu ietekmes uz Baltijas jūras vidi izpēte ir tehniski iespējama.

Pasākumi, kam rekomendēts veikt sociāli ekonomisko analīzi

Tā kā 2004.gada Starptautiskās konvencijas par kuģu balasta ūdeņu un nosēdumu kontroli un pārvaldību ratificēšanas process rada lielu nenoteiktību attiecībā uz vairākiem būtiskiem pasākumiem, tad ir nepieciešams izskatīt iespēju uzsākt pasākumu ieviešanu vēl pirms konvencijas ratificēšanas. Šai sakarā ir nepieciešams veikt vairāku pasākumu sociāli ekonomisko analīzi, t.sk., izmaksu-ieguvumu analīzi, ar mērķi izvērtēt to īstenošanas iespējamību:

- valsts politikas, stratēģijas vai programmas balasta ūdeņu pārvaldībai ostās un ūdeņos, kas ir dalībvalsts jurisdikcijā, izstrādei;
- atbilstošu iekārtu balasta ūdens nosēdumu uzņemšanai ostās un termināļos, ja tajās veic balasta tanku tīrīšanu / remontu, nodrošināšanai;
- balasta ūdeņu novadīšanai tikai saskaņā ar Starptautisko konvenciju par kuģu balasta ūdens un nosēdumu kontroli un apsaimniekošanu (turpmāk - Balasta ūdens konvencija), ja nav noteikts citādi;
- to kuģu uzraudzībai un sertificēšanai, kuri kuģo zem dalībvalsts karoga vai darbojas tās pakļautībā;
- kuģu pārbaudēm un pārskatīšanu atklāšanai (t.sk., sankciju noteikšanai).

D10 "Jūru piesārņojošie atkritumi"

1. Depozīta sistēmas izveide.

Ņemot vērā piekrastes apsekojuma⁵ datus secināts, ka lielāko atkritumu īpatsvaru rada iepakojuma atkritumi, t.i., plastmasa, plastmasas pudeles un polietilēna maisiņi. Tādēļ nepieciešams virzīt izlietotā iepakojuma nodošanas, savākšanas un reģenerācijas sistēmas attīstīšanu. Konsultāciju procesā, vides organizāciju pārstāvji rosināja pasākumu programmā minēt ne tikai maisiņus, bet arī jebkuru atkārtoti lietojamu atkritumu veidu.

2. Depozīta (iekājuma atpakaļnodošanas) sistēmas izveide piekrastē esošās tirdzniecības vietās.

Veicināt mazumtirdzniecības sektora pārstāvju informētību un atbildību pludmales teritorijā, attīstot tādu infrastruktūru, kas veicinātu izlietotā iepakojuma savākšanu un atgriešanu atpakaļ mazumtirgotājam.

3. Pasākumi, lai panāktu plastmasas iepirkumu maisiņu patēriņa noturīgu samazinājumu.

Pakāpeniski samazināt un aizstāt vienreizējas lietošanas plastmasas maisiņus ar papīra vai cita videi draudzīgāka materiāla maisiņiem. Veikt sabiedrības informēšanas/izglītošanas pasākumus.

4. Monitorings un sabiedrības informēšanas kampaņas.

Ņemot vērā datu bāzes nepilnības, kas kavē novērtēt vides stāvokli un sekot līdzi tā izmaiņām, nepieciešams veicināt regulāra atkritumu monitoringa nodrošināšanu piekrastes un jūras kolonnā esošajiem atkritumiem. Nepieciešams arī veicināt sabiedrības izpratni kopumā.

5. Izpētes pasākumi

Šī brīža zināšanu bāze ir nepietiekama, lai izstrādātu LVS ūdens kolonnā esošo mikrodaļiņu piesārņojumam, kā arī lai skaitliski aprēķinātu piesārņojuma līmeni pludmalē, pie kura ir novērojami nevēlami traucējumi bioloģiskajos organismos. Tāpēc ir nepieciešams veikt izpēti ar mērķi noskaidrot esošo ūdens kolonnas piesārņojuma līmeni ar mikrodaļiņām, kā arī izstrādāt sistēmu šī un pludmales piesārņojuma ekoloģiskās ietekmes novērtēšanai.

Reģionālās sadarbības ietvaros koordinēti veicami kopīgie pasākumi, par kuriem vienojušās visas ES dalībvalstis Baltijas jūras reģionā, tai skaitā, Latvija, ir izklāstīti *HELCOM* reģionālajā "Rīcības plānā jūru piesārņojošo atkritumu jomā"⁶, kas izstrādāts saskaņā ar *HELCOM* rekomendāciju 36/1 (2015), ievērojot arī Direktīvas prasības.

Papildu pasākumu tehniskās iespējamības vērtējums

1. Izlietotā iepakojuma nodošanas, savākšanas un reģenerācijas sistēmas attīstīšanas pasākums ir tehniski īstenojams.
2. Depozīta (iekājuma atpakaļnodošanas) sistēma tirdzniecības vietā ir tehniski īstenojams pasākums. Jau šobrīd ir pieejami piemēri, kur tā labi darbojas.
3. Plastmasas maisiņu aizstāšana ar papīra vai biodegradējamiem maisiņiem ir tehniski nepiespējama līdz 2020.gadam. Šai gadījumā ir jāizvērtē pieejamo biodegradējamo materiālu pozitīvās un negatīvās īpašības, un to lietošanas ietekme uz vidi.

4. Monitoringa regularitātes nodrošināšanas un sabiedrības informēšanas kampaņu pasākums tehniski ir īstenojams.
5. Izpētes pasākumi ir tehniski īstenojami.

¹ LHEI, 2014. Priekšizpēte pasākumu programmas izstrādei laba jūras vides stāvokļa panākšanai". Pieejams: http://www.lhei.lv/docs/2015/Projekti/Prieksizpete%20JSD%20PP_Nosleguma%20atskaite_20141222_gala.pdf

² LHEI, 2015. "Priekšlikumu izstrāde pasākumu programmai laba jūras vides stāvokļa panākšanai". Noslēguma ziņojums pieejams: http://www.lhei.lv/docs/2016/Priekslikumi_PP_NoslegumaZinojums.pdf

³ LHEI, 2015. "Priekšlikumu izstrāde pasākumu programmai laba jūras vides stāvokļa panākšanai". Noslēguma ziņojums pieejams: http://www.lhei.lv/docs/2016/Priekslikumi_PP_NoslegumaZinojums.pdf

⁴ LVAF projekta Nr.1-08/197/2013 "Latvijas upju slodžu modelēšana" rezultātu pārskats, LHEI, 85.lpp.

⁵ Kampaņas "Mana jūra" ietvaros, 2012.-2014. gads

⁶ HELCOM Marine litter action plan, 2015. Pieejams: <http://helcom.fi/action-areas/waste-water-litter/marine-litter/marine-litter-action-plan>

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības ministra vietā -
tieslietu ministrs *Dzintars Rasnačs*

4. pielikums
plānam "Pasākumu programma
laba jūras vides stāvokļa panākšanai
2016.-2020. gadā"

Izņēmuma piemērošana papildu pasākumu ieviešanai un vides mērķu sasniegšanai attiecībā uz D5 "Eitrofikācija"

Izņēmuma veids: Direktīvas 14.panta 1.punkta "e" apakšpunkts pieļauj gadījumu, kad dalībvalsts savos jūras ūdeņos nevar sasniegt labu jūras vides stāvokli līdz 2020.gadam, ja to kavē dabiskie apstākļi, kas neļauj savlaicīgi uzlabot attiecīgo jūras ūdeņu stāvokli.

Ja izņēmums tiek piemērots atbilstoši Direktīvas 14.panta "e" apakšpunktam, tad pagaidu pasākumi (*ad hoc* pasākumi) nav jāīsteno.

Izņēmuma piemērošanas priekšnosacījumi:

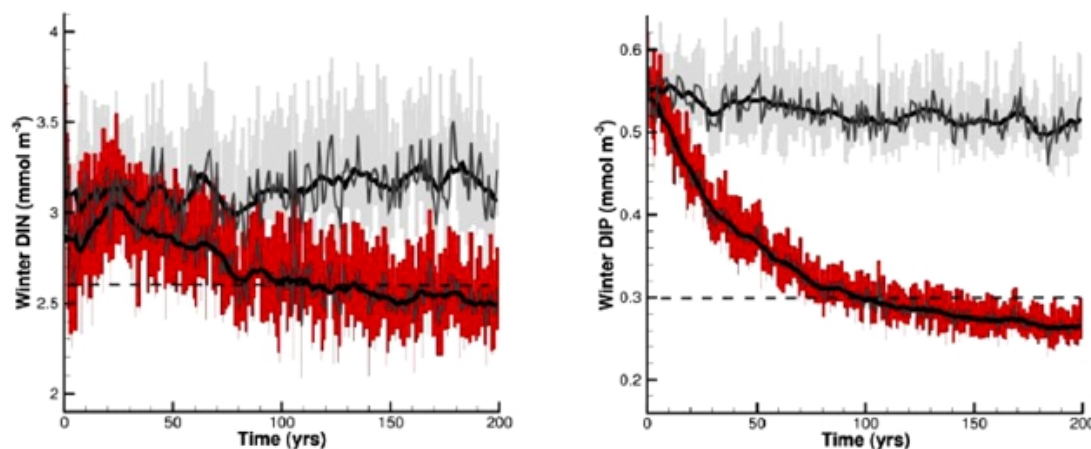
1. Izņēmums atbilstoši direktīvas 14.panta "e" apakšpunktam paredz, ka dalībvalsts (Latvija) īsteno pasākumu programmu, kas nodrošina laba vides stāvokļa sasniegšanu jūrā;
2. Lai sasniegtu labu vides stāvokli jūrā, Latvijai jāsamazina kopējā slāpekļa un kopējā fosfora slodzes uz Rīgas līci un Baltijas jūru līdz 1.tabulā norādītajām bāzes scenārija slodzēm, tāpēc jāīsteno pasākumi, kas dos iespēju samazināt slodzes līdz nepieciešamajam līmenim.

1.tabula. Kopējā slāpekļa un kopējā fosfora normalizētajās references slodzes no sauszemes un atmosfēras, saskaņā ar HELCOM PLC 5.5. novērtējumu¹

Reģions	Fosfora references slodžu vērtība tonnas/gadā	Slāpekļa references slodžu vērtība tonnas/gadā
---------	---	--

Rīgas līcis	1 959	66 284
Baltijas jūra	269	11 675
Kopā	2 228	77 959

Izņēmuma piemērošanas pamatojums: Virkne zinātnisku pētījumu ir apstiprinājuši faktu, ka izmaiņas Baltijas jūrā notiek ar lielu laika nobīdi, ko nosaka Baltijas jūras iekšējie biogeoķīmiskie procesi. Tāpēc, saskaņā ar kopējo izpratni par Baltijas jūrā notiekošo procesu laika skalu, ir atzīts, ka īstenojot pasākumus jūras vides stāvokļa uzlabošanai var paiet ļoti ilgs laiks – vismaz 30 līdz 50 gadi – līdz tiek sasniegts vēlamais stāvoklis. To ļoti labi demonstrē modeļa aprēķini (HELCOM 2014) par izmaiņām ziemas slāpekļa un fosfora koncentrācijās Baltijas jūras centrālās daļas ūdeņu virsējā slānī (1.attēls).

1.attēls. Izmaiņas ziemas slāpekļa un fosfora koncentrācijās Baltijas jūras centrālās daļas virsējā ūdens slānī. Adaptēts no HELCOM (2014.)²

- (1) Pelēkās līnijas reprezentē scenāriju, kad slodzes tiek saglabātas 1997.-2003.gada līmenī, sarkanās - ja tiek īstenota nepieciešamā slodžu samazināšana.
(2) Raustītā līnija apzīmē mērķkoncentrāciju.

Kā var redzēt no attēla, īstenojot pasākumus (0 gads), slāpekļa koncentrācija iekšējo procesu rezultātā sākotnēji var pat pieaugt, un izteikta samazināšanās tendence būs novērojama tikai pēc 10-20 gadiem. Vienlaikus fosfora koncentrācija uzrāda stabilu samazināšanās tendenci. Kopumā šādas prognozes ir noderīgas, lai novērtētu izmaiņu tendences un laika skalu, bet nevar tikt izmantotas, lai ļoti precīzi paredzētu gadu, kurā tiks sasniegts labs stāvoklis. Tāpēc, īstenojot uz jūras vides stāvokļa uzlabošanu vērstos pasākumus, kā starpmērķis būtu jāizvirza koncentrāciju samazināšanās tendence. Mērķa koncentrācijas sasniegšana paliek kā gala rezultāts. Ņemot vērā modeļa aprēķina rezultātus, eutrofikācijas gadījumā ir pamatoti noteikt, ka labs vides stāvoklis netiks sasniegts 2020.gadā Baltijas jūras dabīgo apstākļu dēļ un ir pamatoti piemērot izņēmumu atbilstoši Jūras stratēģijas pamatdirektīvas 14.panta 1.punkta "e" apakšpunktam.

¹ HELCOM, 2015. Updated Fifth Baltic Sea pollution load compilation (PLC-5.5). Baltic Sea Environment Proceedings No.145

² HELCOM, 2014. Eutrophication status of the Baltic Sea 2007-2011 - A concise thematic assessment. Baltic Sea Environment Proceedings No.143

© Oficiālais izdevējs "Latvijas Vēstnesis"